magyar HONVÉD
www.honvedelem.hu
A Honvédelmi Minisztérium magazinja – 2008. július XIX. évf. 7. szám – 490 Ft

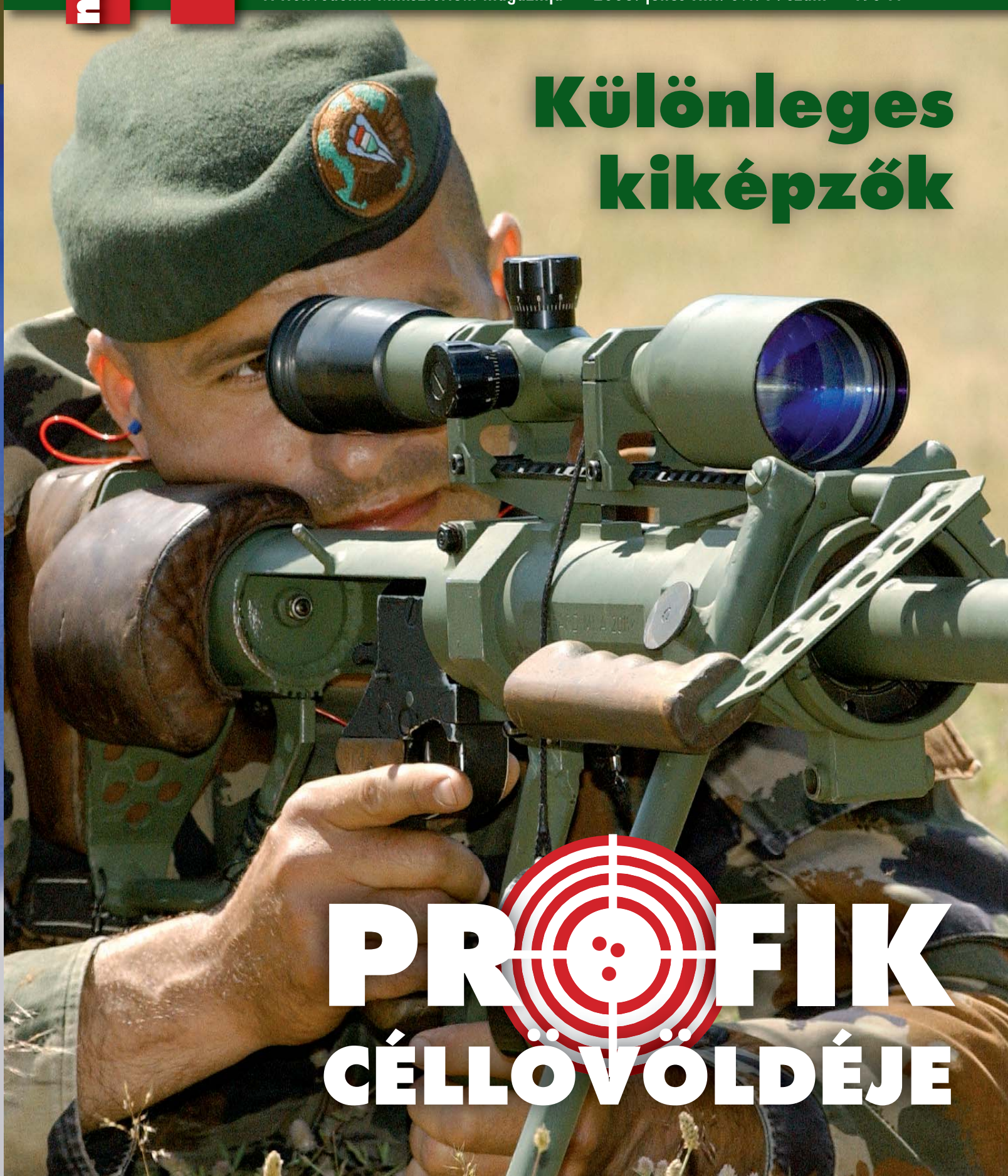

Különleges kiképzők

PROFIK CÉLLÖVÖLDÉJE

Misszióban jártam 2007 fotópályázat

Béketeremtők

Fotó: Lippai Péter alezredes PRT2

Dicsérni való szerep(zavar)

Két emlék. A kommunista Albánia rettegését éreztem a Shkodrai-tó amúgy is kevés szépséggel megáldott környékén, ahol tízméterenként állnak a betonbunkerek. A jugoszláv hadseregtől való félelem miatt szinte katonai zónát hoztak létre az albánok a montenegrói határnál. Ma, az ezerszám a hegyekben vájt lőállások a környéken lakó szegények szemétlerakóiként szolgálnak.

Pár száz kilométerrel távolabb, Montenegró másik oldalán áll büszkén Dubrovnik. A látogatóknak a középkori város bejáratánál röplapokat osztanak. A propaganda-gyanús papírokról lehet leolvasni, hogy a szerbek vezette támadó hadsereg mely falszakaszokat rombolta le a kilencvenes években.

Albánia és Horvátország számára a háború nem a nagyszülői generáció élményeiben él pusztán. Az elmúlt évtizedben a horvátok véres és embertelen harcokat vívtak szerbekkel és részben bosnyákokkal, míg az albánok nemzettársaik küzdelmét segítették Koszovóban. Most a két ország külügyminisztere együtt lépett a NATO brüsszeli székházába, hogy aláírja a két állam csatlakozását a katonai szövetséghez.

A háborús sebeket mai napig magukon hordozó országok egyesítésének feladatát a NATO vállalja fel elsőként. A katonai szervezet létrejöttéhez egy nagyon is valóságos ellenség elleni összefogás vezetett. Ma a Nyugat-Balkánon a NATO-ba vágyók egymás ellen akarják megvédeni magukat. A haladás jele, hogy biztonságuk megteremtését képesek egy olyan társaságban keresni, amelynek a volt ellenség is tagja, vagy hamarosan tagja lehet.

A szerb demokraták hatalomra kerülésével megnőtt az esélye annak, hogy talán nemsokára Belgrádból is Brüsszelbe utazzon a külügyminiszter, aláírni a csatlakozási dokumentumot. Ha a NATO képes lesz Szerbiát – amely még mindig magán viseli a szövetség 1999-es bombázásának csúf nyomait – tagállamai között köszönteni, hatalmas szolgálatot tesz a térség békés jövőjéért.

Az EU feladatát átvállalva, a NATO stabilitást hozott Albánia és Horvátország felvételével a Balkánon, de a szövetség katonai szempontból két nem túl jelentős országgal bővült tovább. A NATO egyre messzebb kerül attól, hogy hatásos feleletet nyújtson a külső veszély ellen. Pedig az ellenség ismert. A terrorizmus elleni harc sokkal nagyobb összefogást követel, mint amire a lassan nyugdíjkorba lépő NATO jelenleg képes. Még ha mások feladatát, mint Albánia és Horvátország esetében, képes is még elvégezni.

Gergely Márton

Egy nyílt stratégia

Sokat kellett várni a nemzeti katonai stratégia megjelenésére – majdnem húsz esztendőt, ha az 1989-es rendszerváltást tesszük meg kiindulópontnak. E közel két évtized alatt nemcsak az ország, hanem a honvédség, a rá váró feladatok és szerepek (s nem utolsó sorban a szövetségi rendszerek) is óriási változáson mentek keresztül. A haderőreformok sorozatával alaposan csökkentett létszámú Magyar Honvédség mára már számos olyan feladatot is elvégez, amire 1989-ben talán gondolni sem lehetett.

Eddig hiányzott egy olyan nyilvános, jól és közérthetően megfogalmazott összefoglalás – nevezzük stratégiának – a honvédséget saját adóforintjaiból fenntartó állampolgárok számára, mely őket (vagy legalábbis a téma iránt érdeklődőket) közelebb hozza a honvédséghez, kellő áttekintést nyújtva a magyar hadsereg tevékenységéről, problémáiról és fejlődési lehetőségeiről.

A nyolcvankét bekezdés jelenlegi formájában közel sem „konyhakész” anyag: erről tanúskodik az a lépés is, amellyel a stratégiát nyilvánossá tették, mi több: elektronikus levélben bárki véleményezheti, javaslatokkal egészítheti ki. Az ígéretek szerint a szerkesztoseg@honvedelem.hu címre küldött leveleket a Honvédelmi Minisztérium illetékesei is megkapták.

A tizenkilenc év még úgy is sok, ha tudjuk: a biztonságpolitika azon kevés területek egyike, mely képes volt kimaradni a belpolitikai adok-kapokból. E téren az egymást váltó kormányok, az Országgyűlésben gyakran késhegyig menő szócsatákat folytató pártok szakpolitikusai sok esetben tették félre a napi politikai problémákat, és működtek együtt – értünk, állampolgárokért, a katonákért, biztonságunkért.

A (remélhetően) kialakuló szakértői és társadalmi vita egyben arra is rávilágít majd, mennyire tartjuk valóban fontosnak a Magyar Honvédséget. Hajlandóak vagyunk-e az ország szűkös költségvetéséből többet áldozni rá – vagy marad a jelenlegi támogatás? Milyen hadseregünk, országunk legyen: csak eseménykövető, avagy a lehetőségeinkhez mért aktív közreműködésben is társak lehetünk?

A stratégia komoly kérdéseket fogalmaz meg, melyek az elkövetkezendő legalább tíz esztendő fejlesztési, fejlődési irányvonalait határozzák meg. Legyünk annyira állampolgárok, hogy legalább olvassuk el…

Trautmann Balázs

A Honvédelmi Minisztérium
magazinja
XIX. évfolyam 7. szám, 2008. július
Kiadja a HM Zrínyi Kommunikációs Szolgáltató Kht.

1087 Budapest, Kerepesi út 29/B Postacím: 1440
Budapest, Pf. 22
Tel.: 459-5315, HM: 27-913
fax: 459-5351
E-mail: magyarhonved@armedia.hu

Felelős kiadó:
Orgovány István ügyvezető
Főszerkesztő:
Tőrös István
Főszerkesztő-helyettes:
Trautmann Balázs
Felelős szerkesztő:
M. Tóth György
Olvasószerkesztő:
Győri László
Munkatársak:
Eszes Boldizsár,
Feith László,
Kálmánfi Gábor,
Szabó Béla
Külső munkatárs:
Kacsó Lajos, Katona M. István
Szerkesztőségi titkár:
Kovácsné Protár Annamária
Fotóriporterek:
Galovtsik Gábor,
Rácz Tünde (képszerkesztő),
Tóth László
Tervezőszerkesztő:
Gábor Mariann
Képfeldolgozás:
Gróf István

Kiadói menedzser: Kenderes Magdi
tel./fax: 459-5383, tel.: 459-5371
Előfizetésben terjeszti
a Magyar Posta Rt. Hírlapüzletága
(1008 Bp. VIII., Orczy tér 1.), előfizethető
valamennyi postán, kézbesítőknél,
e-mailen: hirlapelofizetes@posta.hu,
faxon: 303-3440.
További információ: 06-80-444-444
Nyomtatás: Grafika Press Zrt.
Felelős vezető: Farkas Tamás vezérigazgató
ISSN: 0865-6932

Az előzetes megrendelés, megbeszélés nélkül beküldött kéziratokat, fotókat nem őrizzük meg, nem küldjük vissza.

Lapunk az
Európai Katonai Sajtószövetség tagja

27 **Kell egy katonai emlékpark, amely európai mércével is megállja a helyét és komoly nívót képvisel...**

38 **Olaszországban például a „holnap" azt jelenti, majd valamikor a közeljövőben**

56 **Már édesapám is hajózott: „pingpong" hajósként a Duna két partja között kompon hozta-vitte az utasokat**

47 **Először indítottak magyar pilóták nyugati légiharc-rakétákat, Svédország felett**

60 **Egy cél, egységes körülmények, számtalan megoldás terepszínben és fegyver-acélból**

PANORÁMA
Radar 6
Ismét gyászolunk 7
Tűzgömbbe zárt életek 8
Egy hónap háború 10
Egy atomhatalom új utakon 11
Amikor már sok az áldás 14
Amikor az őrangyalok alszanak 15
A nyolcvannyolcasok 16
Példa északról 17
Kell a politikai rendezés is! 20
Uniós szerepvállalás Csádban 23

HISTÓRIA
Béketeremtőben 24
A katonai helytállás emlékhelye 27

HAZAI PÁLYA
Három földrész tizenhárom országában 29
Különleges kiképzők 31
Homok vagy eső? 34
A magyar foci és az MFO 36
A „szerelem szigetén” 37
Az okos menyét Alfanisztánban 38
Egy beton, egy irány, sok repülőgép 40

HADTUDÓSOK
Egy hadtudós missziós emlékei 42

MOZAIK
Összefoglaló 44
Egy hónap kiképzés 46

HADITECHNIKA
Fejlődéstörténet infrában 47
Halálos eső 50
Harminc kiló plusz 52

KATONA NŐK
Holle anyó meséi (3.) 54

(H)ARCVONAL
A dunai hajós 56

HÍRVILÁG
Rólunk írták, mondták 59

SZABADIDŐ
A tizenhatszor hét mesterlövész 60
Katonazene a civisvárosban 62
Katona olimpikonok 64

Címlapfotó: Tóth László

Moszkva élesen tiltakozik

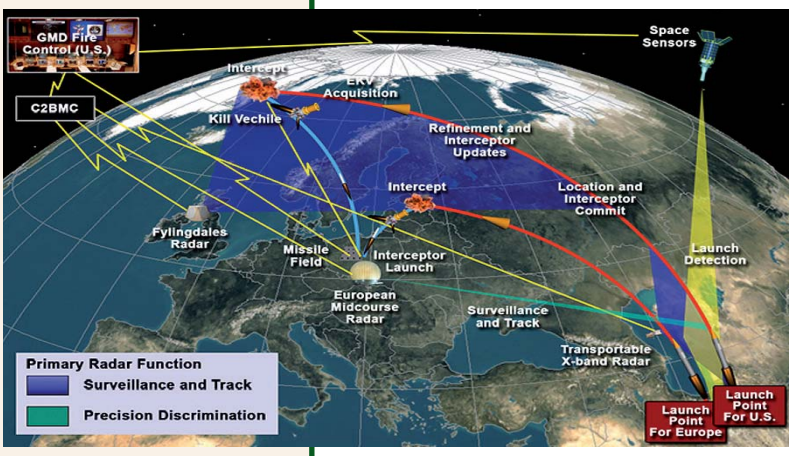

Oroszország kénytelen lesz „haditechnikai módszerekkel” reagálni, ha törvényerőre emelkedik a cseh–amerikai radarszerződés, és az orosz határoknál megkezdik az amerikai rakétapajzs részét alkotó létesítmény építését – erre figyelmeztetett közleményében az orosz külügyminisztérium. Karel Schwarzenberg cseh, illetve Condoleezza Rice amerikai külügyminiszter június 8-án írta alá az amerikai radarállomás csehországi telepítéséről szóló keretszerződést Prágában. Ennek apropóján Moszkva megismételte: Oroszország ellenzi, hogy Közép-Európába telepítsék az amerikai rakétaelhárító rendszer egyes elemeit. A lépést Moszkva az oroszországi elrettentő erő meggyengítésére tett kísérletként értelmezi,ezért megteszi a szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy ellensúlyozza a biztonságát fenyegető veszélyt – áll a nyilatkozatban. Reagálva a moszkvai figyelmeztetésre, Brian Whitman, a Pentagon szóvivője ismételten leszögezte: az amerikai rakétavédelmi rendszer nem irányul Oroszország ellen; arra a Közel-Keletről érkező fokozódó fenyegetettség miatt van szükség, amely nemcsak az Egyesült Államok, hanem európai szövetségeseit is érintheti. (MTI, mda.mil)

Újabb fordulat az amerikai tanker-tenderen

Az amerikai számvevőszék a Boeing repülőgépgyárnak adott igazat, miután az óriásvállalat megfellebbezte az amerikai légierő korábbi döntését, amellyel az európai EADS-nek – közvetlenül az Airbusnak – ítélte a győzelmet a légi utántöltő repülőgépek beszerzésére kiírt pályázaton. Az EADS partnere az ügyletben az amerikai Northrop Grumman-cég. Az amerikai légierő februárban úgy döntött, hogy az elkövetkező 15 évben 179 légi utántöltő repülőgépet vásárol 35 milliárd dollár értékben a győztes konzorciumtól. A Northrop–EADS KC–45 típusú tankere (az Airbus A330 személyszállító repülőgép katonai változata) független szakértők szerint is a legjobb választás volt. A Boeing washingtoni, kongresszusi támogatói azonban még a döntés előtt igyekeztek megfúrni az üzletet, majd az amerikai repülőgépgyár a döntéshozatal feltételeit vitatva azonnal megtámadta a határozatot a számvevőszéknél. A légierőnek most hatvan nap áll rendelkezésére, hogy eldöntse, kiír-e új pályázatot; az amerikai gyakorlat szerint ez látszik a legvalószínűbbnek. A számvevőszék ítélete nyomán tehát újabb epizóddal bővült a bonyodalmaktól eddig sem mentes tender. A szerződést ugyanis először a Boeing nyerte el, ám csalás miatt megsemmisítették az eredményt, ráadásul az amerikai repülőgépgyár két középvezetője börtönbüntetést is kapott. (MTI, northropgrumman.com)

Özönlenek Irakba az amerikai fegyverek

A statisztikák szerint Irak a Pentagon egyik legnagyobb külföldi fegyvervásárló partnerévé lépett elő; a bagdadi kormány 2006 decembere óta összesen hárommilliárd dollárt fordított arra, hogy különböző hadifelszereléseket vegyen az Amerikai Egyesült Államoktól. A bagdadi védelmi minisztérium például eddig több mint negyvenezer M–16-os gépkarabélyt vásárolt, s további húszezerre van igény. Ezzel magyarázható, hogy bár az iraki katonák már ötödik éve harcolnak együtt az amerikaiakkal, több egységnél még nem cserélték le a szovjet AK–47-eseket M–16-osokra és M–4-esekre. Az amerikai lőfegyverekről egyébként azt tartják, hogy

jobb minőségűek, de drágábbak a szovjet gyártmányúaknál, míg az utóbbiak előnye a könnyen kezelhetőség és az egyszerű karbantartás. Felvételünkön egy amerikai katona látható M–16A2 típusú gépkarabélyával. (MTI, wikipedia.org)

Ismét gyászolunk

Alig telt el egy hónap Kovács Gyula posztumusz hadnagy afganisztáni tragédiája óta, és ismét fekete zászló leng az Irinyi János laktanya kapuján.

A sajtóban megjelent közlemény rövid, tényekre szorítkozó és szívbe markoló: 2008. július 12-én, Afganisztánban, egy improvizált robbanótest hatástalanítása során életét vesztette Nemes Krisztián százados.

Az eddig rendelkezésre álló információk alapján, magyar idő szerint szombaton reggel hat órakor kérték a magyar tűzszerészek segítségét, mert az afgán biztonsági erők a Kunduz felé vezető úton – mintegy ötven kilométerre a magyar tábortól – két improvizált robbanótestet fedeztek fel. Miután ez a terület a magyar kontingens tűzszerészeinek felelősségi körzetébe tartozik, Nemes százados vezetésével elindult a tűzszerészjárőr a robbantótestek hatástalanítására. A helyszínre érve Nemes százados egy afgán rendőr kíséretében megkezdte a terep felderítését, és ekkor lépett működésbe – eddig ismeretlen okok miatt – a robbanószerkezet. A robbanás következtében a magyar tűzszerész azonnal életét vesztette, afgán társa pedig életveszélyes sérüléseket szenvedett.

Szekeres Imre honvédelmi miniszter, vidéki útját megszakítva, Budapesten videokonferencián tájékozódott a tragédia körülményeiről. Sándor Tamás alezredes, az MH Tartományi Újjáépítési Csoport parancsnokhelyettese – egyebek mellett – elmondta: a tragédia körülményeinek kivizsgálásáig a magyar tűzszerészek nem vesznek részt élesfeladatban, a katonáknak pedig a kontingens pszichológusa, valamint a tábori lelkész segít a tragédia feldolgozásában. A honvédelmi miniszter Benkő Tibor vezérőrnagy – az MH Összhaderőnemi Parancsnokság parancsnokhelyettese – vezetésével rendkívüli vizsgálóbizottság útba indításáról intézkedett; az első afganisztáni légihíddal indulnak a térségbe.

Nemes Krisztián századost a honvédelmi miniszter posztumusz őrnaggyá léptette elő, és a Magyar Honvédség hősi halottjává nyilvánította. A köztársasági elnök és a miniszterelnök levélben fejezte ki együttérzését a családnak, és a parlamenti pártok is közleményben hajtottak fejet a szolgálatteljesítés közben elhunyt tűzszerész emléke előtt.

Nemes Krisztián posztumusz őrnagy több alkalommal is részt vett külföldi misszióban: 1999-ben Boszniában, majd 2002-ben Koszovóban teljesített szolgálatot. Alig három hete indult Afganisztánba, hogy az ugyancsak robbantás következtében elhunyt Kovács Gyula posztumusz hadnagy helyébe lépjen, és átvegye a kontingens tízfős tűzszerészrészlegének vezetését. A kiváló tűzszerésznek azonban – aki már több ezer robbanószerkezetet hatástalanított – a sors nem adott újabb lehetőséget…

Felesége és gyermekei – a nyolcéves Dominik, az ötesztendős Adrián, s az alig egyéves Kitti – gyászolják Nemes Krisztián őrnagyot. A tartományi újjáépítési csoport katonái, a Magyar Honvédség, és az egész magyar társadalom tisztelettel hajt fejet helytállása előtt.

Tűzgö
zárt é

Ignácz Zoltán főhadnagy 1976. július 22-én született. 2000-ben végezte el a Bessenyei György Tanárképző Főiskolát, fizika-testnevelés szakon, majd dolgozott a rendőrségnél és a határőrségnél is. A határőrségnél repült először helikopterrel, ekkor határozta el, hogy vadászpilóta lesz. 2005 és 2007 között végzett Kanadában, az NFTC-program keretében, majd Kecskemétre került az MH 59. Szentgyörgyi Dezső Repülőbázis 1. harcászati repülőszázad állományába, repülőgép-vezetői beosztásba. 2009 tavaszán kezdte volna el a svédországi kiképzést.

Az MH 59. Szentgyörgyi Dezső Repülőbázis 120-as oldalszámú, L–39 ZO Albatros típusú, sugárhajtású gyakorló repülőgépe június 20-án, tíz óra huszonöt perckor indult kiképző feladatra a kecskeméti bázisról. Fedélzetén két pilótával, Janicsek András alezredessel, az oktatóval és Ignácz Zoltán főhadnaggyal, a növendékkel. Tizenegy óra két perckor jelentkeztek be utoljára, a kapcsolat ezt követően megszakadt. A kis magasságban repülő Albatros nem sokkal az utolsó belejelentkezés után, a régi fehérgyarmati repülőtéren a földbe csapódott és kigyulladt. A két pilóta életét vesztette.
Főhadnagy Úr, Alezredes Úr nyugodjatok békében!

ömbbe
életek

Janicsek András alezredes 1965. december 12-én született. 1989-ben végzett a Kilián György Repülő Műszaki Főiskola repülőgép-vezető szakán, majd 1996-ban diplomázott a Zrínyi Miklós Katonai Akadémián. Különböző repülőbeosztásokban teljesített szolgálatot. Az elsők között kapta meg átképzését a MiG–29-es típusra, majd ugyancsak az elsők között vett részt a kanadai NFTC-programban – először mint kiképzendő repülőgép-vezető, a későbbiekben pedig mint a repülőgép-vezetők oktatója. Tízéves katonai szolgálat után kiérdemelte a Szolgálati Jel III. fokozatát; húsz év szolgálat után ugyanezen kitüntetés II. fokozatát. Munkáját az Aranykoszorús I. osztályú repülőgép-vezető kitüntetéssel is elismerték.

1 hónap háború

AFGANISZTÁN

Júniusban, az afganisztáni harcok során negyvenhat amerikai és szövetséges katona vesztette életét; a NATO és a koalíciós erők (a konfliktus 2001. évi kezdete óta) ebben a hónapban szenvedték el a legnagyobb veszteséget az ázsiai országban. A Pentagon június végi jelentése szerint Afganisztán jelentős részén még mindig „törékeny" a biztonsági helyzet, mivel a tálib felkelők újraszerveződtek. Az ENSZ megfigyelői megállapították, hogy az idei év első hat hónapjában a tavalyi adatokhoz viszonyítva 60 százalékkal nőtt az afgán polgári áldozatok száma.

SRÍ LANKA

Június 30-ig a kormányerők Srí Lankán jelentős területeket foglaltak vissza a magukat „tamil tigrisek"-nek nevező lázadók csoportjaitól. A szigeten az utóbbi hónapokban újra fellángoltak a harcok a kormánycsapatok és a szeparatista gerillák között. Kormányzati források szerint a hadsereg júniusban száznál több felkelőt ölt meg a műveletekben. Az 1983 óta tartó konfliktus során már több mint 70 ezren vesztették életüket.

IRAK

Június elejére négy év óta a legalacsonyabb szintre esett vissza az erőszakcselekmények száma Irakban. Elemzők szerint ennek hátterében az amerikai offenzíva, az iraki erők katonai műveletei, a szunnita arabok al-Kaida-ellenes tanácsainak megalakítása, illetve a politikai kompromisszum elérésére tett kísérletek állnak; valamint az, hogy al-Szadr síita vallási vezető hadserege beszüntette a háborús cselekményeket. Az Egyesült Államok júniusban bejelentette: 2009 elején mintegy 33 000 katonából és tengerészgyalogosból álló csapaterősítést küld Irakba.

NIGER

Június második felében a nigeri hadsereg és a tuareg lázadók közti – Tezirzait város környékén folyó – összecsapások becslések szerint legalább tizenhét áldozatot követeltek. Az ország vezetése a felkelőket banditáknak tartja, és kábítószer-csempészettel vádolja. A már több mint egy éve harcoló lázadók meg akarják akadályozni a kormányzatot abban, hogy elvegye tőlük ősi földjeiket, amelyek mélye uránium rejt.

IZRAEL

Az izraeli légierő június első hetében több mint száz F–16-os és F–15-ös vadászgép részvételével egy Irán elleni támadást szimuláló hadgyakorlatot rendezett a Földközi-tengeren. Bár a hivatalos izraeli kormányálláspont szerint még nyitottak a diplomáciai lehetőségek, Shaul Mofaz miniszterelnök-helyettes a közelmúltban úgy nyilatkozott, hogy az Irán elleni szankciók hatástalannak bizonyultak, ezért elkerülhetetlenné vált a katonai csapásmérés az arab ország atomerőműveire. Az ENSZ Biztonsági Tanácsának állandó tagjai, valamint Németország diplomáciai úton próbálják rávenni Iránt urániumdúsítási programjának leállítására.

Összeállította: Eszes Boldizsár

Háda Béla biztonságpolitikai elemző

Egy atomhatalom új utakon

Július hatodikán egy öngyilkos merénylő terrortámadása rázta meg a pakisztáni főváros, Iszlámábád utcáit. A híres-hírhedt Vörös Mecset közelében, egy rendőrőrsnél robbantotta fel magát a merénylő. A helyszín és az időpont nem véletlen: éppen egy esztendeje fejeződött be a mecset elleni támadás, melynek során a kormányerők az iszlámista szélsőségesektől tisztították meg az épületkomplexumot.

Több mint nyolc év diktatúra után, 2008. február 18-án, demokratikus választásokat tartottak Pakisztánban, és ennek eredményeképpen a sokáig hallgatásra ítélt ellenzék átvehette a kormányrudat a Pervez Musarraf elnököt támogató politikai csoporttól. Ezzel lehetővé válik a dél-ázsiai atomhatalom visszatérése a sajátos demokratikus fejlődési útra, amelyet az 1999. évi katonai hatalomátvétellel hagyott el. A változás igénye az utóbbi évtizedben egyre erősebb lett a társadalomban. A demokrácia kiépítése azonban csak fokozatosan mehet végbe a világnak ezen a részén, és minden bizonnyal további súlyos kihívásokkal terheli meg az amúgy is számos belső konfliktussal küszködő társadalmat.

E cikk a szerző azonos témájú tanulmányán alapul, mely a ZMNE Stratégiai és Védelmi Kutatóintézetének Elemzések sorozatában látott napvilágot.

Pakisztán igen mozgalmas hónapokat tudhat maga mögött. Az őszi alkotmányos válságot követően, a Benazir Bhutto ellen elkövetett öngyilkos merénylet tárta a világ közvéleménye elé az ország súlyos belpolitikai helyzetét. A rendkívül képlékeny szituáció számos kockázati tényezőt hordozott magában, melyek között elviekben a demokratikus átalakulás fékezése is felvetődhetett. A pakisztáni kormányzatra nehezedő külső és belső nyomás azonban elérte célját, és az ország megteheti első lépéseit egy új minőségű kibontakozás felé.

A február 18-án lezajlott választások során az ellenzéki Pakisztáni Néppárt egyértelmű győzelmet aratott, és a legnagyobb frakciót alkotja a Madzslisz-i-Súra (a parlament) 342 fős alsóházában. Szövetségese, a Navaz Sharif vezette Muszlim Liga a második legjelentősebb politikai erő lett. Musarraf elnök pártja egyértelműen ellenzékbe szorult. A kormányerők visszaszorulása nem volt meglepetés, a szélsőséges iszlamista csoportok gyenge szereplése már annál inkább. A társadalom nagy többségének általános

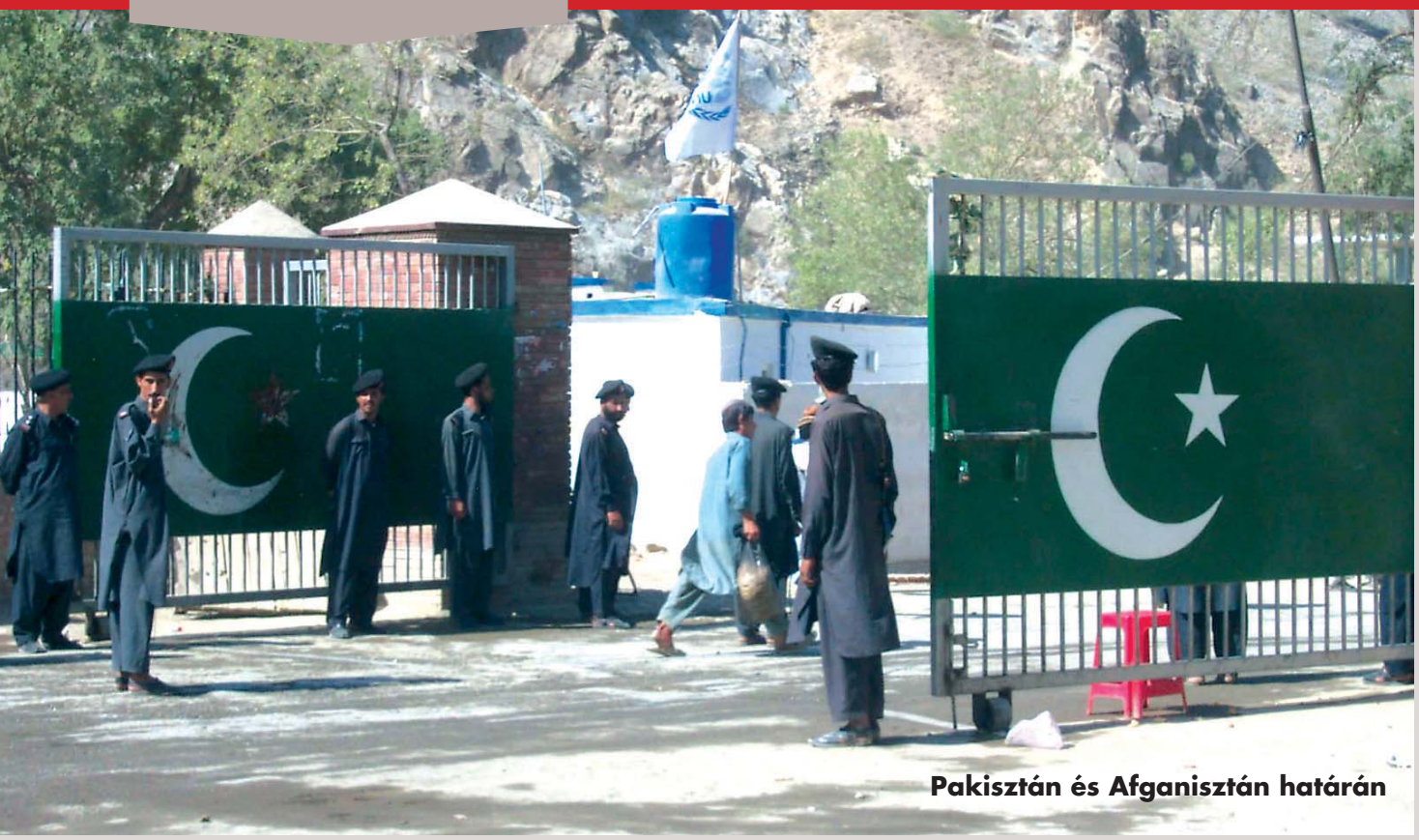

Pakisztán és Afganisztán határán

hangulatát és politikai preferenciáit figyelembe véve, valójában mindvégig igen valószínűtlen volt egy iszlám fundamentalista jellegű kibontakozás, mely nem is lehetett volna elfogadható alternatívája a Musarraf-kormányzatnak. A választások eredménye sokkal inkább a mérsékelt, a stabilitás tényezőinek számító csoportok – elsősorban az urbánus és polgári életszemléletű középrétegek – politikai megerősödését bizonyítja. E társadalmi elem a nyolcvanas évek végétől egyre határozottabb szereplője a belpolitikának, napjainkra pedig meghatározó tényezővé fejlődött. Az ifjú társadalom egyre nagyobb részében merül fel az igény a liberálisabb életmódra és demokratikusabb megoldásokra, valamint a jogállamiságra.

Ugyanakkor általánosságban elmondható, hogy a fundamentalista ideológiák napjainkig nem gyakoroltak igazán számottevő hatást a pakisztániak legnagyobb részére. Hiba volna azonban azt sugallnunk, hogy ez az ország egészére egyformán érvényes.

A politikai jövőkép tekintetében a pakisztáni társadalom soraiban markánsan jelentkezik két, egymásnak sokban ellentmondó irányzat. Az iszlámizmus visszaszorulása a már említett középosztály, valamint a társadalom legnagyobb részét kitevő szindhi és pandzsábi népelem tekintetében igaz is. Az iráni eredetű, afganisztáni kapcsolatokkal rendelkező határ menti törzsek soraiban ugyanakkor továbbra is igen erősek az iszlamista tendenciák, melyek társulnak a központi kormányzattal történő szembehelyezkedés, valamint az öntörvényűség szellemével. E jelenség nem pusztán belpolitikai dilemma, súlyos biztonsági kockázatokat is rejt magában. Perspektivikusan ugyanis a politikai szakadás rémképét vetíti előre, mely veszélyezteti az ország kormányozhatóságát és területi integritását is. Figyelembe véve Pakisztán katonai potenciálját, valamint a szomszédos Afganisztánban uralkodó állapotokat, ennek igen messze ható következményei lehetnek.

Sokat emlegetett tény, hogy Pakisztán születésekor az iszlámot tette a nemzethez tartozás legfőbb kritériumává. Csakhogy egyre világosabb, hogy a vallás önmagában nem elegendő egy embertömeg nemzetté formálásához. A pastuk és beludzsok soraiban hódító nacionalizmus, a szélsőséges politikai irányzatok világosan jelzik, hogy Pakisztánon belül a status quo fenntartásában korántsem teljes a konszenzus. A 2008-as országos választások eredménye, a demokratikus átmenet mellett, általánosságban egy stabil, mérsékelt és alapvetően progresszív politika érvényesülését teszi lehetővé Pakisztánban. Ugyanakkor nem számolhatja fel rögtön azokat a problémákat, melyek évek, esetenként évtizedek óta árnyékot vetnek az ország életére.

Az új pakisztáni törvényhozás 2008. március 24-én az 55 éves Juszuf Raza Gilanit, a Pakisztáni Néppárt egyik vezetőjét választotta az ország kormányfőjének. Személye láthatóan egyfajta konszenzus eredménye a mérsékelt koalíciós kormány élén, melyet a Néppárton kívül Navaz Sharif Muszlim Ligája alkot. Az új kormányfő azonban nem vállalhat komoly konfrontációt Pervez Musarraf elnökkel. Ennek kockázata ugyanis lényegesen túlmutatna Musarraf személyén. Az egykori vezérkari főnök 1999-ben katonai hatalomátvétellel, a tisztikar támogatása mellett került a pakisztáni állam élére. A hadsereg „embereként” azt az erőtényezőt képviseli, amely talán a legmeghatározóbb szerepet játssza az ország és társadalma életében. A fegyveres erők autonóm befolyását és kiterjedt gazdasági pozícióit rendkívül nehéz kikezdeni, különösen akkor, ha figyelembe vesszük, hogy Pakisztán előtt, az afganisztáni helyzet és saját törzsi területeinek fegyveres csoportjai miatt, megoldandó katonai feladatok egész sora áll. A dél-ázsiai állam

Ahol még komoly fejlődésre van szükség...

rövid történelme során a haderő már több ízben ragadta saját kezébe az irányítást a polgári intézményrendszer felett, és jelenleg nincs rá tartós garancia, hogy ezt a jövőben nem teszi meg többé. Mindez annak ellenére is igaz, hogy a hadsereg látványos önmérsékletet mutatott a választások idején, és nem próbálta befolyásolni a fejleményeket. Musarraf, hadseregbeli tisztségéről való lemondása dacára, továbbra is élvezi a katonák bizalmát. Az új vezérkari főnök, Asfak Pervez Kiani tábornok is az ő jelöltje. Bár Kianit általában önmérsékletet mutató emberként ismerik, felettébb kétséges, hogy szembe tudna (vagy egyáltalán akarna) helyezkedni a tisztikar testületi érdekeivel, és tétlenül végignézné az elnök eltávolítását. Ennek ismeretében a frissen hatalomra jutott vezetésnek aligha marad más választása, mint együttműködni Musarraffal. Ennek a másik fél részéről nincs is elvi akadálya, hiszen az államfő többször kifejezte szándékát erre vonatkozólag, és Gilani megválasztása is okot ad némi bizakodásra e téren. Az új miniszterelnököt a szertartásrendnek megfelelően az elnök iktatta be tisztségébe, március végén pedig a koalíciós kormány is letette hivatali esküjét.

A demokratikus kormányzatot várhatóan az elkövetkezendő években is összetett kihívás elé állítják az afganisztáni folyamatok, és az ehhez kötődő pakisztáni szerepvállalás kérdése. A társadalom többségének szemében igen népszerűtlen amerikai szövetség és a „terrorizmus elleni háborúban” való részvétel számottevő előnyöket hozott az országnak, gazdasági és külpolitikai téren egyaránt. Ezekhez nemcsak a hadsereg ragaszkodik, hanem minden bizonnyal a kormányzat is igyekszik megőrizni és fejleszteni azokat. Emellett azt is érdemes felidéznünk, hogy az Amerikai Egyesült Államok vezető politikai körei végig a szabad választások megtartása és a demokratikus átmenet – tehát lényegében a jelenlegi kormányerők – érdekében fejtettek ki nyomást Iszlámábádra. Mivel Pakisztán törzsi területeinek biztonsági problémái közvetlen összefüggésben állnak az afganisztáni állapotokkal, ezek megoldása is leginkább a szomszédos ország politikai és társadalmi viszonyainak rendezésével párhuzamosan képzelhető el. Ez világossá teszi a stratégiai érdekközösséget is Washingtonnal. A fentiek ismeretében tehát erősen valószínűsíthető, hogy Pakisztán, mint a terrorizmus elleni harc frontországa, a jövőben is megmarad az amerikai szövetség mellett, még akkor is, ha olykor óvatosabb megoldásokra kényszerül.

Nyugodt figyelem

Szerencse Renáta százados összeállítása

MOHAMED KÖNNYEI

Amikor már sok az áldás...

A szélsőséges időjárás nem kímélte Baghlán tartomány lakóit ebben az évben: a hosszú, hideg afgán tél és a forró, száraz tavasz után árvíz pusztított szerte a tartományban. Az első árhullám május 25-én hajnalban érte el a tartomány megyeszékhelyét, Pol-e Khomrit. Az egész éjszakán át tartó esőzés miatt a megduzzadt hegyi patakokból alázúduló víztömeg házakat mosott el, több család is hajléktalanná vált. Pol-e Khomri folyója, amely száraz időben csak egy derékig érő kis patak, most hirtelen óriás folyammá vált, amely megfékezhetetlenül árasztotta el a várost és a környező településeket. Az utcákon hömpölygő víz néhány órán keresztül teljesen megbénította a közlekedést. Az emberek egy része a házak tetején gyülekezett, míg mások a sebesen kavargó víztömeg mellett nézték, hogyan vonul el az árhullám. A víz az MH PRT táborának bejáratát is elborította, ám a katonáink időben kiszivattyúzták a vizet a kritikus helyekről.

Az égből jövő áldás meglepetésként érte a lakosokat; elmondták, hogy nem volt ilyen szélsőséges időjárás az elmúlt 35 évben. Az idei tél rendkívül hideg volt, csapadék pedig az elmúlt időszakban alig esett, a földeken dolgozó gazdák egészen idáig az óriási szárazságra panaszkodtak. A tartományban viszont a hosszú esőzések is veszélyesek, mert a növényzet nélküli, kopár, magas hegyekben a víz nem ütközik akadályba, és így egyre nagyobb sebességgel áramolhat az alacsonyabban fekvő területek felé.

Az eddigi információk alapján Qoul-e Plang faluban 20 házat mosott el az ár, Dande Ghori településen pedig egy öntözőcsatorna rongálódott meg az áradás következtében, amely eredetileg 16 000 hektár földet látott el vízzel. A csatorna átszakadása miatt a teljes termőterületet elöntötte a víz, ez annyit jelent, hogy 1600 család megélhetése vált kérdésessé. A károk bejelentése tart, így az MH PRT CIMIC-részlege várhatóan különösen elfoglalt lesz az elkövetkezendő napokban.

Amikor az őrangyalok alszanak

A sors útjai kifürkészhetetlenek: sokszor velünk van a szerencse, és elkerüljük a bajt, de néha elhagy bennünket, és ekkor szükségünk van segítségre.

A magyar tábor gyorsreagálású (QRF) erőit általában akkor riasztják, ha robbanószerkezetet vagy fel nem robbant lőszereket találnak, illetve ha a feladaton lévő gépjárműveket baleset, támadás vagy bármilyen meghibásodás éri, ami miatt képtelenek folytatni útjukat.

A gyorsreagálású erőkbe beosztott tűzszerészek eddig legalább ötvenháromszor hagyták el a tábort, hogy a fel nem robbant lövedékeket a kijelölt gyűjtőhelyre szállítsák vagy megsemmisítsék. Baghlán tartományban a robbanóeszközök széles repertoárja található, a legtöbbjük Pakisztánból, illetve az egykori Szovjetunióból származik, de akadnak közöttük kínai és olasz gyártmányúak is. A QRF-t számos esetben hívják házilag készített robbanószerkezetek megsemmisítésére is.

Gépjárművek meghibásodása vagy baleset miatt eddig tizennyolcszor riasztották a QRF-t, amelynek folyamán öt alkalommal mentettek magyar katonákat és tizenhárom alkalommal külföldieket: németeket, norvégokat, finneket és amerikaiakat.

– Számomra a legemlékezetesebb eset egy árokba borult HMMWV mentése volt – mesélte Ollé Attila szakaszvezető, a vontató raj gépjárművezetője. – Az oldalára fordult gépjárművet nem tudtuk merőlegesen visszafordítani és kigurítani az útra, mert a terep ezt nem tette lehetővé, ezért az egyik kötéllel oldalirányba, egy másik kötéllel pedig előrehúztuk a járművet. Így egy kisebb ívet megtéve sikerült visszafordítanunk az eredeti helyzetbe, és visszagurítanunk az útra.

Kacsó Attila szakaszvezető, a vontatóraj beosztott kezelője otthon az MH 86. Szolnok Helikopterbázis tűzoltójaként szolgál.

– Az eddigi legkeményebb és legmegrázóbb élményem egy lezuhant helikopter oltása és mentése volt. Az otthoni munkához képest Afganisztánban a biztonsági szempontokra is oda kell figyelni.

Pintér Ferenc őrnagy

A nyolcvannyolcasok

Missziós nagyüzem van ebben az évben a szolnoki 25/88 Könnyű Vegyes Zászlóaljnál, hiszen mintegy száznegyvenen készülnek a PRT-5-be és közel negyvenen vannak a PRT-4-ben; a balkáni hadszíntéren, Koszovóban pedig ez év januárja óta a a zászlóalj katonái adják az MH KFOR-század negyedik váltását. A koszovói politikai és biztonsági helyzet az év elejétől mozgalmasabbá vált. A sors pedig úgy hozta, hogy a 88-as megint a „forróbb" feladatot kapta. A KFOR-század 4. váltása a februári események óta megemelt szintű, nagyobb mennyiségű feladatot lát el. Kisebb megszakításokkal ellátta, ellátja az ún. taktikai készenléti századerő feladatát két-, illetve négyórás indulási készenléttel. Jelenleg már a második többhetes KFOR-szintű alkalmazást hajtja végre a század. Kosovska Mitrovica belvárosában van alkalmazásban, egy előretolt francia tengerészgyalogos-század bázisának vendégszeretetét élvezve. A század fő feladata a KFOR elsőszámú, kiemelt fontosságú objektumának védelme, adott esetben az Austerlitz-híd lezárása, a tüntetők feltartóztatása és a mozgásszabadság helyreállítása. A híd szimbólummá vált az utóbbi hónapokban, az Ibar folyó két partját összekötve, 12 ezer szerbet és 40 ezer albánt választ el egymástól. Február óta a helyi szerbek naponta 12.45-kor demonstrálnak a híd északi oldalán, tiltakozva Koszovó kiszakadása ellen. Ezért ez a hely az etnikai határvonal legérzékenyebb része.

A századod megerősítették egy francia idegenlégiós műszaki szakasszal, két francia (csendőr) CRC páncélozott járművel és egy brit rádió-felderítő részleggel.

A század alegységeinek feladata a napi járőrözés Észak-Mirovica kerületeiben francia, szlovén és brit erőkkel; folyamatos megfigyelése a híd északi és déli körzetének, azonnali beavatkozás, amennyiben a hídon bárki vagy bármi megzavarja a mozgásszabadságot, illetve a biztonságos környezetet. A Mitrovica belvárosában történő szolgálat során tiszteletet és figyelmet vívtak ki a 88-as mesterlövészei, akik a városi környezetben könnyen és szakszerűen át tudták venni a biztosítási feladatokat a francia tengerészgyalogos század hasonló csoportjaitól.

Nyelvtudásbeli, elméleti és gyakorlati ismereteiket a több „éles" alkalmazást végrehajtott franciák is elismerik. Mitrovicában a tömegellenőrzés az elmúlt hónapokban egyre összetettebbé vált, a zavargó tömegből dobtak már kézigránátot, gyújtópalackot és használtak AK–47-est is. A katonáink biztonságát csak a jogos, precíziós tűzkiváltás, könnygáz alkalmazása vagy gumilövedék bevetése biztosítja az adott fenyegetéssel szemben.

Feith László ❖ Fotó: airliners.net, primeportal.net, militaryphotos.net

A cseh légierő Airbus A319-es szállító-repülőgépe

Példa északról

A haderő-átalakítás célja mindenhol ugyanaz, és bár a végeredmény országonként módfelett vegyes képet mutat, a Cseh Köztársaságban zajló reform (akárcsak Prága missziós szerepvállalása) mindenképpen követendő példának tekinthető.

A 2002-ben indult reformfolyamat első szakasza 2006 decemberében zárult; ennek keretében (még 2004-ben) megszűnt a 140 éve fennálló sorkötelezettség. Ezzel párhuzamosan a cseh haderő létszámát a kezdeti kétszázezerről fokozatosan harmincötezerre csökkentették, s megkezdődött az ország történetének legnagyobb fegyverbeszerzési projektje, melynek során a védelmi minisztérium szorosan együttműködött a cseh védelmi ipar és a repülőgépgyártók képviselőivel.

A korszerűsítés eredményeként a cseh hadsereg napjainkra modern haditechnikai eszközökkel felszerelt erővé alakult át, amely nemcsak a katasztrófa-elhárítás során állja meg a helyét, hanem aktívan részt vesz a nemzetközi békefenntartásban is. Az átszervezés azonban még korántsem ért véget; ma is zajlik az infrastruktúra, a kommunikációs eszközök, a fegyverzet, a felszerelés és az ellátási rendszer fejlesztése.

Kiképzésen

A modernizált T-72-estől a Gripenig

A haditechnikai eszközök korszerűsítése keretében például a szárazföldi erők száznyolcvanegy T–72-es harckocsijából harmincat felújítottak, majd azokat (T–72M4CZ néven) hadrendbe állították. A cseh hadiipar által modernizált változatban egy 740 kilowatt teljesítményű (az eredetinél 166 kilowattal erősebb) Perkins CV12–1000 típusú, amerikai gyártmányú vízhűtéses dízelmotor, illetve egy Allison XTG–411–6-os (szintén amerikai) automata sebességváltó kapott helyet. Az átalakításoknak köszönhetően egyébként a harckocsi tömege negyvenegyről negyvennyolc tonnára nőtt.

Gyalogsági harcjárművekkel is jól állnak a csehek, bár ötszáznál is több BMP–1-eseik, BPzV–1-eseik, illetve BMP–2-eseik többségét már nem használják; felváltásukra osztrák gyártmányú Pandurok beszerzése van folyamatban.

A tüzérségi eszközök sorából talán az RM–70-es, 122 milliméter űrmére-

Mi–171Sh típusú helikopterek

tű rakéta-sorozatvetőt érdemes kiemelni; a szovjet BM–21 Grad csehszlovák „koppintása” 20 másodperc alatt 40 rakéta indítására képes, hatótávolsága 20 kilométer.

A modernizált T–72M4CZ harckocsi

A cseh haderő kétféle (2K12 KubM2 és 9K35 Strela–10M) légvédelmi rakétakomplexummal, továbbá egy hordozható légvédelmi rendszerrel, a svéd RBS–70-essel van felszerelve. A légierő gerincét a frissen beszerzett JAS–39 Gripen vadászgépek (14) alkotják, míg a rendelkezésre álló 71 L–159 Alca kiképző és könnyű támadó repülőgépből összesen huszonötöt használnak, a többi (lekonzerválva) eladásra vár. A csehek szállítórepülőgép-flottája ugyanakkor (közép-kelet-európai szemmel nézve) irigylésre méltó, hiszen a négy An–26-os mellett, egy-egy L–410-est és Bombardier Challenger 600-ast, továbbá két-két Jak–40-est, valamint a nemrég vásárolt Airbus A319-est is hadrendben tartanak.

A gyalogsági fegyverek között szintén megtalálhatjuk a szovjetéra hagyatékát, illetve a legmodernebb eszközöket, egyebek mellett a 84 milliméter űrméretű, többfunkciós (páncélozott harcjárművek, erődítmények s élőerő ellen egyaránt bevethető) svéd Carl Gustaf-féle, hátrasiklás nélküli fegyvert, az amerikai FGM–148 Javelin páncéltörő irányított rakétafegyvert, valamint a német H&K MP5 géppisztolyt.

Új eszközök érkeznek

A beszerzések a felsoroltakkal még korántsem értek véget. Prága például a már említett Pandur II-es páncélozott szállító harcjárművekből százkilencvenkilencet vásárolt (23,6 milliárd koronáért) az osztrák Steyr–Daimler–Puchtól. A 2005 áprilisában kiírt közbeszerzési eljárás Csehország egyik legnagyobb védelmi beszerzése, s a közel kétszáz harcjármű mellett további harmincöt darabra elővásárlási szerződést is kötött a kabinet. Az üzlet keretében az osztrák cég – az amerikai General Dynamics leányvállalata – 150 százalékos ellentételezési programra vállalt kötelezettséget. Prága az első Pandurokat 2007 novemberében kapta meg, míg az összes harckocsit 2012-ig kell leszállítaniuk az osztrákoknak.

A légierő és a szárazföldi csapatok számára egyaránt egy műveleti-harcászati célú vezetési-irányítási rendszer kifejlesztését tervezik, továbbá integrálni kívánják a védelmi minisztérium és a cseh haderő információs rendszereit. 2008-ban folytatják az összesen 21 Mi–171Sh és Mi–35 típusú helikopter modernizálását. A légierő legfontosabb beruházása azonban nem ez, hanem a Gripen vadászrepülők beszerzése – Csehország jelenleg 12 JAS–39C és két JAS–39D gépet bérel. A haderőreform során megújítják a szállítórepülő-flottát is; ennek első lépéseként a tárca

A cseh katonai rendészek Irakba készülnek

A koszovói misszióban is képviselteti magát a cseh haderő

2006-ban két Airbus A319–115X CJ típusú szállítógépet vásárolt.

Emellett Techonín városában egy biológiai védelmi központot is létesítettek; az intézményt a cseh fegyveres erők teljes biológiai védelmének ellátására hozták létre, egyben fontos hozzájárulás a NATO védelmi képességeihez is.

Helytállás a világ válsággócaiban

Az átgondolt haditechnikai modernizációhoz hasonlóan, imponáló a Cseh Köztársaság szerepvállalása a nemzetközi missziókban. 2006 májusa és novembere között például a hadsereg speciális erői részt vettek az afganisztáni Tartós Szabadság műveletben, majd 2006 decemberétől 2007 márciusáig Csehország vezető nemzetként tevékenykedett az ISAF nemzetközi erők műveleteiben; ennek során a kabuli nemzetközi repülőtér üzemeltetése volt a fő feladatuk. 2005-ben vállalták Badakshan tartomány újjáépítési csoportjának irányítását is; ezt a munkát jelenleg 91 fővel végzik. 2007 áprilisa óta cseh tábori kórház működik Kabulban, ahol az ISAF és az afgán nemzeti hadsereg tagjainak nyújtanak orvosi ellátást. Szintén április óta katonai rendész egységük különleges műveleti csoportjának 35 fős, őrzés-védelmi feladatokat ellátó kontingense egy brit dandár képességeit egészíti ki a dél-afganisztáni Helmand tartományban.

Irakban jelenleg cseh katonai rendészek szolgálnak (összesen kilencvenkilencen), akik 2003 óta az iraki rendőrség kiképzésében vállalnak szerepet. 2007 januárja óta a cseh hadsereg egy kontingensét a bászrai bázis ellenőrzőpontjának működtetésével és az őrzés-védelmi feladatokkal bízták meg.

1996 óta mintegy 6800 cseh katona vett részt a NATO IFOR missziójában, illetve az EUFOR ALTHEA műveletében. 2004 decemberétől több mint 400 cseh katona szolgált Bosznia-Hercegovinában, közülük mintegy hatvanan a tuzlai Eagle-bázis parancsnokságának védelmét látták el a többnemzeti (cseh–észt–osztrák–szlovák) őrzászlóalj kötelékében. 2007 júliusa óta – a műveletben részt vevő erők létszámának csökkentését követően – négy katona képviseli a Cseh Köztársaságot Szarajevóban.

A svéd gyártmányú RBS–70-es

Csehországban (a 2004 óta kizárólag hivatásos katonákból álló haderő mellett) önkéntes tartalékos rendszer is működik. A hozzávetőleg 40 ezer főt magában foglaló tartalékos rendszer két részből áll: a kötelező és az aktív tartalékos erőből. Az előbbiek csoportjába azok tartoznak, akik épp befejezték katonai szolgálatukat, míg az aktív tartalékosok olyan egykori katonák, akik szerződést kötöttek a tartalékos szolgálatra. A cseh tartalékosok nemzeti és nemzetközi feladatot egyaránt elláthatnak, utóbbiban viszont pusztán önkéntes alapon, hivatásos katonai státusban vehetnek részt. A cseh munkatörvénykönyv szerint a munkáltató köteles elengedni a behívott tartalékost katonai gyakorlatra. Békeidőszakban ugyanakkor csak az aktív tartalék részesül kiképzésben. A háromesztendős tartalékos szerződés ideje alatt a katonai gyakorlat teljes időtartama évente három hét. A tartalékosok kiképzését a hivatásos egységek és a kiképzőközpontok végzik. A hivatásosok és a tartalékosok közötti kapcsolatot úgynevezett tematikus gyakorlatokon is erősítik. ***(Forrás: Nemzet és Biztonság, 2008/06. szám, 52. oldal.)***

Trautmann Balázs ❖ Fotó: Rácz Tünde és missziós archívum

VÁLTOZÓ SZÍNPADKÉP

Nagyobb problémát jelent a NATO számára az afganisztáni hadszíntér terhe, mint amire gondolt a szövetség. A 2003 nyarán még viszonylag egyszerű műveletnek indult ISAF-misszió mára már komoly problémákkal küszködik.

Kell a politikai rendezés is!

Arról, hogy az Észak-atlanti Szerződés Szervezetének legfontosabb prioritása az ISAF, még a 2004. évi isztambuli csúcs döntött – tette hozzá Szenes Zoltán, a ZMNE Biztonság- és Védelempolitikai Tanszékének egyetemi docense, volt vezérkari főnök. Ebben az időszakban még úgy gondolták, hogy az afganisztáni háborúnak vége, a tálib erőket visszaverték. 2004-ben választásokat is tartottak a polgárháborútól sújtott országban, s ez is alátámasztani látszott azt a nézetet, miszerint demokratizálódik, stabilizálódik az ország. Igazából arra senki nem számított, hogy 2005-től, de főleg 2006-tól kezdve élesen megváltozik a helyzet: a tálibok visszanyerik erejüket, és még veszélyesebbek lesznek.

Ennek természetesen vannak politikai okai is. A tálibok alapvetően a pastu törzsek érdekeit fejezik ki. Őket nem vonták be a politikai rendezésbe, a tárgyalásokba, így a hatalom megosztásába sem. Az ebből fakadó elégedetlenség mellett meg kell említeni a Pakisztán északi területén kialakult helyzetet. Itt tulajdonképpen a pakisztáni kormánytól független törzsi területek vannak, ahol nem csupán regenerálódnak, hanem meg is erősödhetnek a tálib csoportok. A műveletek jelentős részét – a szakirodalom szerint hatvan-hetven százalékát – gyakorlatilag Pakisztánból hajtják végre. A tálib harcosokat nehéz „megfogni” a műveleti területeken. A NATO megnyeri ugyan a katonai műveleteket, összecsapásokat, csak nem tudja megtartani a területet. Ideiglenesen visszafoglalja a várost, a falut, a területet, de azután visszavonul a saját bázisaira. Így a tálibok visszaszivárognak. Nincs elegendő megtartó erő, nem biztosítható a folyamatos biztonság.

Az egyik fő feladat éppen ezért most is az – s ezt forszírozza a szövetség is –, hogy meggyorsuljon az afgán rendőrség, a hadsereg, a biztonsági erők kialakítása, megerősítése – betöltendő a szövetség erőinek hiányát.

Szenes Zoltán véleménye szerint igazából az bizonyult a legnagyobb problémának, hogy nem állt rendelkezésre a megfelelő politikai stratégia, vagyis, hogy miképpen lehet kezelni a 2004–2005-ben előállt helyzetet. Emlékezetes, hogy a NATO szerepének megnövekedésével amerikai csapatcsökkentést is végrehajtottak. Ez gyakorlatilag üzenet volt a világnak: 2003-tól bevonul a NATO, az amerikaiak pedig távoznak a műveletből. Sok szakértő mai véleménye szerint ez hibás lépés volt. Most ismét az afganisztáni erők bővítése, megerősítése folyik, ennek során 2008-ban az Amerikai Egyesült Államok is jelentős erőket helyez át Afganisztánba.

Összefoglalva elmondható: úgy tűnt,

hogy létezik egy jól működő politikai rendezési terv, választásokat bonyolítottak le, felállt a hivatalos kormány, kezdett kialakulni a közigazgatás is. A valóságban azonban komoly problémát jelentett, hogy még az igénye sem merült föl annak, hogy a tálibok részt vegyenek a hatalomban. E tekintetben olyannyira komolynak bizonyult az elzárkózás, hogy sokáig még le sem ültek tárgyalni a kérdésről. Tulajdonképpen a tavalyi esztendőben vetődtek fel azok az elképzelések, melyek szerint valamilyen módon be kell vonni a tálibokat is a hatalom gyakorlásába. Politikai rendezés nélkül a helyzet nem fog normalizálódni.

A 2008. áprilisi, bukaresti NATO-csúcs egyik nagy eredménye volt az itt kialakított egyfajta politikai-katonai stratégia, terv. Ebben meghatározott politikai alapelvek mentén próbálják a feladatokat újraosztani, kialakítva egy átfogó megközelítést. Ennek értelmében valamennyi nemzetközi szereplő koordináltabban működik együtt. Igaz, ez korántsem új találmány, hiszen a csúcson, illetve azt megelőzően is „leültették” az ISAF-erőkkel együttműködő fontosabb szereplőket, így az ENSZ-et és különböző szervezeteit, az EU-t, magát Afganisztánt, a Világbankot és más, a fejlesztésben részt vevő szervezeteket. Így próbálják meg (a részt vevő 40 állammal együtt) valamiféle közös, a kooperáción alapuló együttműködéssel javítani a helyzetet. A források eloszlása is a NATO és az EU eltérő érdekeiről tanúskodik. Ha megvizsgáljuk a balkáni és az afganisztáni rendezés első hat esztendejét, akkor láthatóvá válik: nagyságrendekkel több erőforrás jutott az Európa részeként működő Balkánra, mint a Közép-Ázsiában elhelyezkedő Afganisztánra.

Nem véletlenül igyekszik megoldást keresni a NATO. Számára nagy kockázatot jelent Afganisztán, mivel jelenléte – a katonák egyenruhája miatt is – látványos és tömeges. A segélyszervezetek, a nem állami szervezetek, a nemzetközi szervezetek munkatársai civilben dolgoznak. Ha Afganisztán kudarcnak bizonyul, akkor ezt a kudarcot a NATO-val fogják azonosítani.

Rendkívül fontos tehát a helyzet stabilizálása, az országban ennek érdekében tevékenykedők közötti kapcsolatok erőssé tétele. Ezt tükrözi a kabuli ISAF-főparancsnokság struktúrája is, mely alaposan eltér a hagyományostól. A törzs civil kapcsolatokért felelős CIMIC-részlege (Civil-Military Cooperation) sokkal nagyobb, mint akár a balkáni, akár más NATO-akciók törzsében. Nem véletlen: a civil társadalom fejlesztése, a politikai megoldások megtalálása nélkül nem lehet sikeres a NATO afganisztáni feladatvállalása…

Eszes Boldizsár Forrás: consilium.europa.eu; eubusiness.com

Uniós szerepvállalás Csádban

Az országban kialakult helyzet, az óriási műveleti terület és a logisztikai nehézségek miatt az Európai Unió legújabb, csádi missziója komoly kihívást jelent. A 3700 fősre tervezett, jelenleg több mint 3000 békefenntartóból álló uniós erő több hónapos késlekedés után, március közepén kezdte meg tevékenységét a fekete kontinensen. A művelet célja a biztonságos környezet megteremtése, a menekültek, valamint az országban tevékenykedő ENSZ-alkalmazottak, -létesítmények védelme – a humanitárius segélyek eljuttatásának biztosítása érdekében.

A Csádban és a Közép-afrikai Köztársaságban működő misszióba (EU TCHAD/RCA) legnagyobb létszámban Franciaország ajánlott fel erőket. Az afrikai EUFOR-t ezen felül 13 másik EU-tagállam – elsősorban Írország, Lengyelország, Svédország, Ausztria és Románia – katonái alkotják, szervezetébe egy törzs, a parancsnokság, valamint három többnemzeti zászlóalj és egy, a Közép-afrikai Köztársaságban állomásozó különítmény tartozik. Hazánk két törzstiszttel vesz részt a műveletben.

Franciaország és egykori gyarmata, Csád között kétoldalú védelmi megállapodás van érvényben, ezért még az EU-erők érkezése előtt (február 2–3.) francia katonák segítségével verték vissza a csádi főváros, N'Djamena ellen idén indított első támadást, majd a kormányellenes lázadók és a franciák által támogatott kormányerők között április 1-jén újultak ki a harcok. Jean-Philippe Ganascia tábornok, az EU TCHAD/RCA parancsnoka, június elején derűlátóan nyilatkozott: szerinte a lázadók februári és áprilisi akcióik után valószínűleg már nem hajtanak végre több támadást a főváros ellen. Az elmúlt hónapok során egy 200-300 kisteherautóból álló „fantomkonvoj"-ról terjedtek hírek, azonban a békefenntartók mindeddig nem találkoztak ilyesmivel.

Mivel az ENSZ-től kapott mandátumuk semlegességet ír elő, az EUFOR katonái nem akadályozhatták volna meg, hogy a felkelők eljussanak a fővárosba. Az ilyen szituációkban az ő feladatuk a menekülttáborok biztosítása. Az ENSZ Biztonsági Tanácsának határozata ugyanis az EUFOR-t arra hatalmazza fel, hogy „minden szükséges eszközzel" óvja meg a csaknem félmillió menekültet a Szudán darfuri régiójával határos Kelet-Csádban; ezek az emberek a szomszédos, polgárháború sújtotta darfuri tartományból, valamint Csád más részeiről települtek át. Ennek érdekében EUFOR-járőrök felügyelik a biztonsági helyzetet a műveleti területen.

Henri Bentegeat francia tábornok, az EU Katonai Bizottságának elnöke, áprilisban úgy nyilatkozott, hogy az egyéves mandátum lejárta után ki kell vonni az EUFOR-t a térségből, mivel véleménye szerint az uniós tagállamok – a Balkánon, Irakban és Afganisztánban megvalósuló európai szerepvállalások költségei miatt – nem egyeznének bele a misszió meghosszabbításába. Bentegeat szerint 2009 márciusa után a menekültek védelmét a csádi kormányerőknek nyújtott külföldi támogatással, esetleg egy erre a célra létrehozott ENSZ-misszióval lehetne megoldani.

Dr. Ravasz István alezredes, hadtörténész-muzeológus

KÉT „MAGYAR TALÁLMÁNY”

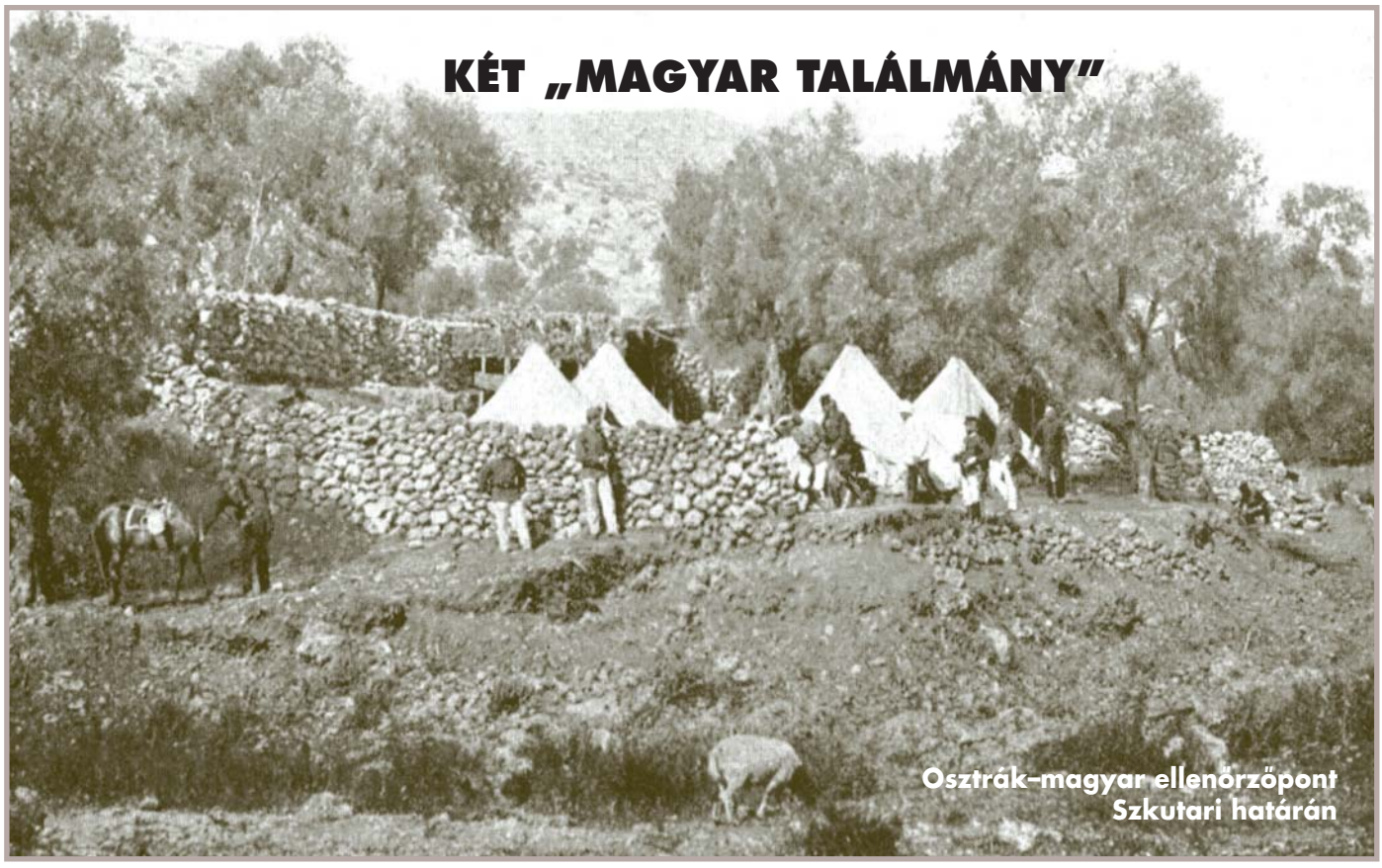

Osztrák–magyar ellenőrzőpont Szkutari határán

Béketeremtőben

A nemzetközi békefenntartás kezdetei a XIX. század végére nyúlnak vissza. A hat európai hatalom (Franciaország, Nagy-Britannia, Németország, Olaszország, Oroszország és az Osztrák–Magyar Monarchia) együttes, a korabeli szóhasználatban „tűzoltási hadműveletnek” nevezett misszióiban még nem különült el a fegyveres béketeremtés, illetve a békefenntartás. A már egymás ellen fegyverkező országok katonái bajtársi szellemben tettek meg mindent a békéért.

Első tétel: Kréta

1896 tavaszán etnikai és vallási konfliktus alakult ki az Oszmán Birodalomhoz tartozó Krétán. 1897. február 4-én Canea városában felkelés tört ki, 14-én a görögök partra szálltak, a török helyőrség felvette a harcot. Az osztrák–magyar MARIA THERESIA cirkáló és SEBENICO romboló még 4-én befutott Caneába, s a konzulátus védelmére, Heinrich Neugebauer sorhajóhadnagy parancsnoksága alatt, partra tett harminc matrózt. A szakaszt Pintér Gyula krétai konzul kordonszolgálatra rendelte, hogy elválassza Canea török és görög negyedét, ezzel megkezdte a modern történelem első békefenntartó misszióját.

Február 12-én a török Porta felkérte a hat hatalmat a béketeremtésre. Február 7-étől 570 fős (benne 100 osztrák–magyar) nemzetközi tengerészgyalogos különítményt tettek partra, amely Martinák Ferenc sorhajóhadnagy vezetésével megkezdte a sziget átfésülését. A márciusra már 9 hajóból álló osztrák–magyar köteléket Johann Edler von Hinke altengernagy vezette.

A MARIA THERESIA osztrák–magyar cirkáló Canea előtt, Kréta, 1897

Március 1-jén a hat hatalom átvette a közigazgatást a szigeten, amelynek vezetésével Pintér Gyulát bízták meg. Az osztrák–magyar szektor központja Kissamo volt, Leodogar Kneissler von Maixdorf sorhajókapitány parancsnokságával.

Áprilistól a tengerészgyalogság helyét 2400 fős szárazföldi erő foglalta el. A cs. és kir. 87. gyalogezred II. zászlóalja, Guzek Leó ezredes parancsnokságával, március 29-én érkezett Krétára, s április 15-ére kiépítette ellenőrző-áteresztő pontjait. Guzek felállított egy gyorsreagálású osztagot, amelybe másfél osztrák–magyar század, 70-70 német és orosz, 50-50 brit, francia és olaz katona tartozott; ezzel egy újabb magyar találmánnyal bővült a hadtudomány.

Az 1897 júniusában kitört malária leküzdésében jelentős szerepet játszott a dr. Pavleka ezredorvos vezette osztrák–magyar tábori egészségügyi állomás. 1897 őszétől a helyzet konszolidálódott. 1898. április 12-én az első nemzetközi békefenntartó misszió befejeződött.

Második tétel: Kína

Az 1900. június 13-án Kínában kirobbant boxer-felkelés során ostrom alá vették a pekingi diplomáciai negyedet. A hat európai hatalom, az USA, Belgium, Hollandia és Japán nemzetközi hadereje Takunál partra szállt, megverte a kínai császári sereget, augusztus 8-ára felmentette Pekinget, s megszállta Tiencsint.

A műveletben az osztrák–magyar

A Kaiserin Elisabeth cirkáló magyar származású matrózai Csingtauban, a hajó elsüllyesztése előtt, 1914

KAISERIN ELISABETH, ASPERN és ZENTA cirkáló vett részt, gróf Rudolf Montecuccoli tengernagy parancsnoksága alatt. A béketeremtésből békefenntartássá átalakuló misszióba 3 osztrák–magyar különítményt soroltak be. A 4 tiszt vezette, 80 fős pekingi a követségek környékén foglalt állást, Tiencsinben a rendet 2 tiszt és 45 matróz tartotta fenn, 1 tiszt 30 matrózzal pedig a takui vasútállomást biztosította.

Az osztrák–magyar tengerészgyalogos századot 2 évente váltották. Az 1902-ben hazatért 3 cirkáló helyét a SZIGETVÁR cirkáló foglalta el. 1904-ben, 1908-ban és 1912-ben a KAISERIN ELISABETH tért vissza Kínába. A világháború kitörésekor kapitánya, Makovicz Richárd sorhajókapitány felvette a század nagyobb részét, befutott Csingtau német gyarmati kikötőbe, és védte azt. A hajót személyzete (köztük 42 magyar tiszt és matróz) a kapituláció előtt elsüllyesztette. Ők és a tengerészgyalogos század Tiencsinben elvágott tagjai 1919-ben tértek haza a japán hadifogságból.

Osztrák–magyar tengerészgyalogosok Pekingben

Harmadik tétel: a Balkán

1902 őszén etnikai és vallási viszály robbant ki az Oszmán Birodalomhoz tartozó Macedóniában, Montenegróban és Koszovóban. 1903 tavaszán törökellenes felkelés tört ki, júliusra általános polgárháború bontakozott ki.

1903. február 21-én a Monarchia, Oroszország, Nagy-Britannia és Franciaország követei tervezetet adtak át a török nagyvezírnek a rendezésről, ám e dokumentum hatástalan maradt. A Monarchia és Oroszország október 22-i közös jegyzékét a Porta november 6-án elfogadta, s csapatait visszarendelte.

1903. december 12-én a közigazgatás élére kinevezték Heinrich Müller von Roghoj osztrák–magyar udvari tanácsost, a török csendőrség parancsnokának pedig gróf Johann Salis-Seewis János alezredest. 1904 elején Nagy-Britannia, Olaszország, Németország és Franciaország jelezte csatla-

Vizsgálat egy etnikai tisztogatás helyszínén, Koszovó, 1907

kozási szándékát a misszióhoz, s február 8-án aláírták a hathatalmi megegyezést.

Szaloniki, Monastir és Koszovó tartományt körzetekre osztották, a 6 tisztből álló osztrák–magyar missziónak Koszovó jutott, ahol 23 szárny 82 őrsében 277 török csendőrt rendeltek alájuk. Kilenc körzetet irányítottak: Egri-Palanka, Istib, Kocana, Köprülü, Kratova, Kumanova, Osmanie, Radovista, Üsküb. Március 2-án a formailag török szolgálatba lépett kontingens parancsnokává Salis-Seewis alezredest nevezték ki.

A csendőrség akciói elsősorban a „bandaharcok" (korabeli szóhasználat) elfojtására irányultak. 1905 februárjában, az osztrák–magyar kontingens részleges váltásakor, már 30 török tiszt és 650 csendőr állt a vezetésük alatt. 1906. november 15-én, a második váltáskor a parancsnoki posztot Ludwig Goiginger ezredes vette át, a harmadik parancsnok pedig (1908. június 10-én) August Urbaski vezérkari alezredes volt. 1907-től megnőtt a menekültek száma, Goiginger menekülttáborokat és egészségügyi állomásokat állított fel.

Bulgária 1908. október 5-én kinyilvánított függetlensége a harcok fellángolásához vezetett. Október 5-7-én a Monarchia annektálta a névlegesen török fennhatóság alatt maradt Bosznia-Hercegovinát, s visszarendelte kontingensét. A misszió 1909. március 31-ére fejeződött be. 1904-től az osztrák–magyar vezetés alatt álló török csendőrség lokalizált és kivizsgált 25 ütközetet és számtalan kisebb összecsapást, akciót. 1912 novemberében, Szkutari (Skhodra) szerb–montenegrói ostromával, új válság robbant ki. Az első Balkán-háború lezárása érdekében ülésező londoni hathatalmi konferencia létrehozta az önálló Albániát, s 1913. március 22-én Szkutarit ahhoz csatolta.

Tengeri erődemonstráció osztrák–magyar részvétellel

Április 10-én nemzetközi flottademonstráció kezdődött Montenegró és Albánia előtt. A Monarchiát 3 csatahajó, 1 cirkáló és 3 romboló képviselte Maximilian Njegovan ellentengernagy parancsnoksága alatt. A nemzetközi flotta bázisául a cattarói osztrák–magyar haditengerészeti támaszpontot jelölték ki.

Miután a montenegróiak április 23-án bevették a várost, a Monarchia május 3-án részlegesen mozgósított. Április 26-án a tengernagyi tanács határozott Szkutari megszállásáról. Mon- tenegró május 14-ére átadta a várost és 10 kilométeres körzetét. A 1000 fős tengerészgyalogos különítménybe – a RADETZKY és a ZRÍNYI legénységéből – 300 főt osztottak be gróf Otto Welsersheim korvettkapitány parancsnoksága alatt.

Nyáron a tengerészgyalogságot 1600 fős szárazföldi csoportosítás váltotta fel. A cs. és kir. 87. gyalogezred megerősített IV. zászlóalja – 29 tiszttel és 480 fős legénységgel, Ottmar Kailer ezredes parancsnoksága alatt – július 28-án érkezett Szkutariba. A Monarchia mindkét nemzetközi erőben a legnagyobb kontingenssel képviseltette magát. Októberben az osztrák–magyar kontingens létszámát 31 tisztre és 564 fő legénységre emelték; Kailert 1913. november 1-jén Franz Peter őrnagy, 1914. június 29-én Edler von Lerch alezredes váltotta fel. 1914 januárjában osztrák–magyar és olasz árkászok megkezdték a Szkutari – San Giovanni di Medua (Shengjini) út építését.

A misszió a világháború kitöréséig tartott. Az osztrák–magyar és vele a német kontingens 1914. augusztus 4-én hagyta el Szkutarit. A békemisszióban bajtársakká vált katonák a hadüzenetváltások után sem voltak hajlandók egymásra lőni.

A korai békemissziók magyar hősi halottai

Jelenlegi adataink szerint a nemzetközi békefenntartás első, 1897–1914 közötti időszakában tizenkilenc magyar katona halt hősi halált.

Martinák Ferenc sorhajóhadnagy 1897. március 10-én, a krétai Kandanos mellett vesztette életét. Ma úgy tudjuk, ő volt az első magyar katona, aki nemzetközi békemisszióban halt hősi halált. A Zemplén vármegyei Mezőlaborcon (ma Medzilaborce) született 1864-ben. A fiumei Haditengerészeti Akadémiát elvégezve, 1884-től szolgált a cs. és kir. haditengerészetnél. 1894-től sorhajóhadnagy, ami a szárazföldi erőknél a századosnak felelt meg. A krétai békemisszió idején az ERZHERZOGIN STEPHANIE cirkáló tisztje volt.

Tizenkét ismeretlen tengerészgyalogos ma is Pekingben alussza örök álmát. Ács József matróz Csingtau védelmében esett el (őt nem soroljuk a békefenntartás hősi halottai közé). Schindler Károly huszárszázados 1904. július 23-án a koszovói Kazasnál vesztette életét. Két ismeretlen békefenntartót 1907. március 9-én Strnovac alatt ért utol a katonavég. Őket két ismeretlen békefenntartó követte a Hadak Útjára, 1907. május 12-én Podris, végül egy ismeretlen békefenntartó Karatas térségében.

A korai békemissziókban részt vett magyar katonák áldozatvállalása példaként állhat a napjainkban ilyen szolgálatot vállaló utódok előtt.

Feith László ❖ Fotó: Galovtsik Gábor

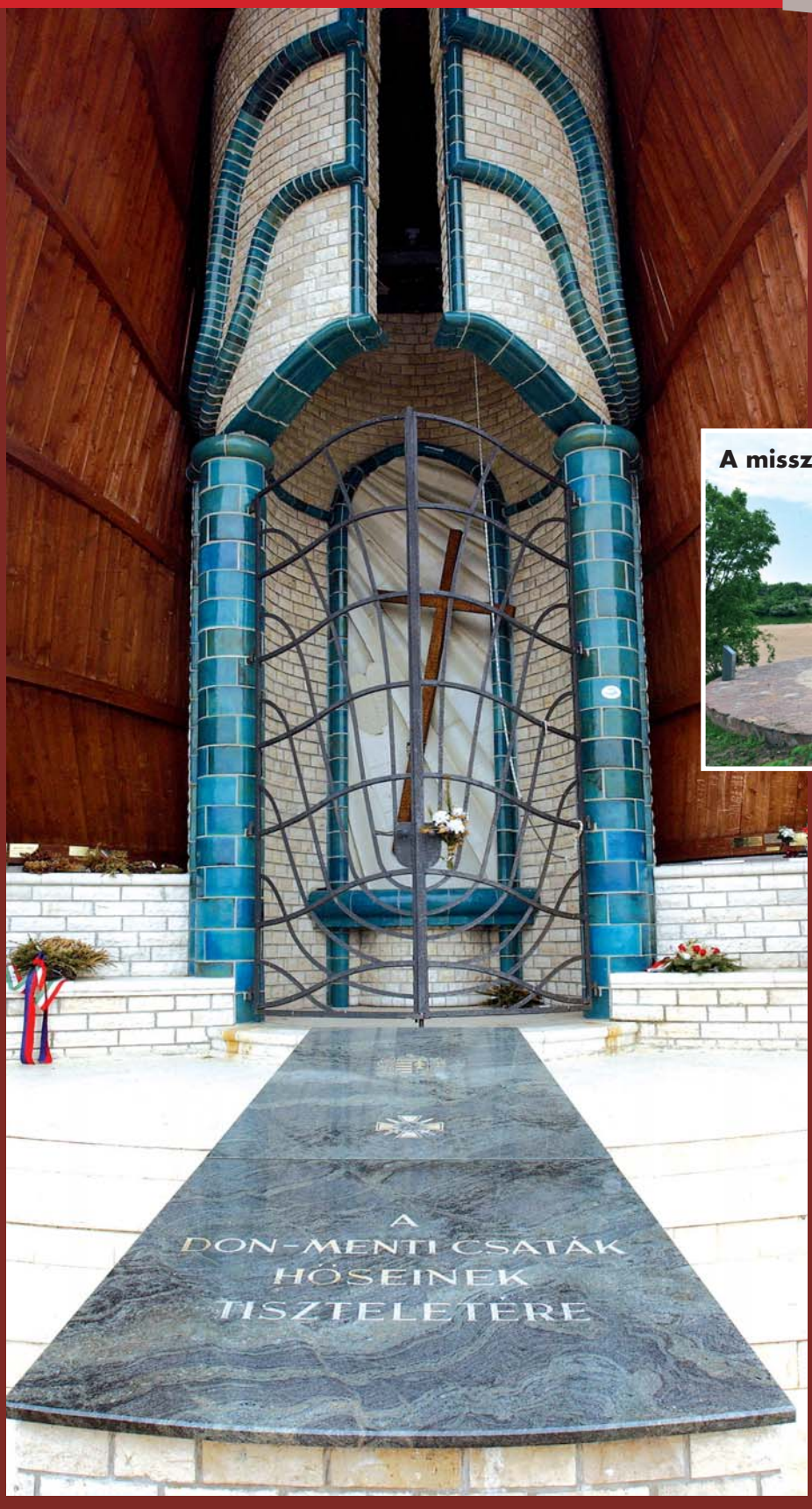

A katonai helytállás emlékhelye

Képzeljenek el egy katonai emlékhelyet, ahol (a pákozdi és a doni emlékmű révén) jelen van a honvédség múltja, míg a missziós tárlatnak, illetve emlékműnek köszönhetően a jelene és a jövője is. A Pákozd–Sukoró–Pátka háromszögben található Mészeg-hegyről és környékéről beszélünk; itt a tizenegy szervezet összefogásával létrehozott Pákozdi Katonaiemlékhely-bizottság célja nem más, mint egy olyan park kialakítása,

A missziós emlékmű

amely európai mércével mérve is megállja a helyét, és komoly nívót képvisel.

Történetünk az ezredforduló táján kezdődik; ekkorra a pákozdi 1848/49-es katonai emlékmű állapota már jelentősen leromlott, felújítása elodázhatatlanná vált. A település önkormányzatának azonban nem állt rendelkezésére elegendő pénz, ezért a Honvédség és Társadalom Baráti Kör (HTBK) javaslatára adakozás útján teremtették elő az 1951-ben emelt kőobeliszk rendbetételéhez szükséges összeget. A siker nyomán felmerült, hogy az emlékhely fenntartásában, működtetésében érdekelt feleknek szorosabbra kellene fűzniük együttműködésüket. A Pákozdi Katonaiemlékhely-bizottságot életre hívó megállapodást végül 2002. szeptember 29-én tizenegy intézmény és cég vezetője írta alá, akik gesztorként a HTBK székesfehérvári szervezetét nevezték meg. A dokumentum értelmében a testület minden esztendő elején áttekinti az emlékhely állapotát, majd ki-

Az 1848/49-es emlékmű talapzatának részlete

jelöli azokat a felújítási munkákat, melyeket el kell végezni.

A HTBK székesfehérvári szervezete egyébként már 1998-ban kezdeményezte a magyar honvédek mindenkori helytállását reprezentáló katonai emlékhely létrehozását. Ma már ennek részét alkotja az említett kőobeliszk, az előadóteremnek is otthont adó létesítményben működő 1848-as emlékmúzeum, egy kápolna, amelyet a Don-kanyarnál 1942/1943 telén elesettek tiszteletére építettek, továbbá a békefenntartók helytállását felidéző emlékmű, illetve kiállítás. Az utóbbi 2002 márciusában nyitotta meg kapuit; a folyamatosan bővülő, interaktívvá fejlesztett tárlat hazánk nemzetközi szerepvállalását mutatja be a kezdetektől (az 1897-es krétai missziótól) napjainkig.

Az emlékmű – Hajagos Károly alkotása – pedig épp az idén, a magyar békefenntartók napján nyerte el végső formáját, köszönhetően a széles körű összefogásnak; helyszíneként még 2004-ben választották a pákozdi katonai emlékhelyet (a Bolyai Alapítvány kuratóriumának kezdeményezésére), alapkövét három évvel ezelőtt helyezték el, míg tavaly a hősi halottak neveit tartalmazó csiszolt fekete gránittömb került a helyére.

A Mészeg-hegyet és közvetlen környékét évente 30–50 ezer látogató keresi fel (a tavasz kezdetétől a nyár végéig), s közel ugyanennyi vendég fordul meg itt szeptember végén, a pákozdi csata évfordulóján rendezett ünnepségen; ezzel a pákozdi emlékhely az egyik leglátogatottabb múzeuma Fejér megyének. A terület egyre növekvő népszerűsége a közelmúltban arra ösztönözte a bizottságot, hogy kérje annak történeti emlékhellyé minősítését. A javaslat számos fórumot megjárt, támogatása mindenütt egyöntetű volt. Az erőfeszítések végül célt értek, hiszen a Nemzeti Emlékhely- és Kegyeleti Bizottság, a közelmúltban tartott székesfehérvári ülése után, bejelentette: a Pákozdi Katonai Emlékhelyet a történeti emlékhelyek sorába javasolja. Az ügyben a végső szót az Országgyűlés mondja ki; egy esetleges pozitív döntés nyomán akár külön költségvetési támogatásban is részesülhet a terület. Ha pedig a parlamenti képviselők megszavazzák a kulturális örökség védelmét szolgáló törvény módosítását is, akkor a pénz már automatikusan jár az új státussal.

Az ügy mellett kardoskodókat ugyanakkor nemcsak ez vezérli. Úgy vélik: a nemzeti emlékhellyé történő nyilvánítás (a múlt megbecsülése mellett) a honvédség jelenlegi állományának szóló üzenet lenne, tehát erkölcsi szempontból is rendkívüli jelentőséggel bírna. A pénzügyi lehetőségek bővülésével ugyanakkor még a mostaninál is méltóbb módon mutathatják be az 1848-ban megalakult honvédség történetének főbb eseményeit; emléket állíthatnak az eltelt több mint másfél évszázad hősi helytállásának, a pákozdi csatától a ma katonáinak áldozatvállalásáig.

A pákozdi csatának emléket állító kőobeliszk

A missziós tárlatot a köztársasági elnök is megtekintette

Szabó Béla ❖ Fotó: A szerző felvételei és archív

Három földrész tizenhárom országában

Hosszú évek óta ötpárti egyetértés, napjainkban hatvankilenc százalékos lakossági támogatottság, és a legteljesebb külföldi, szövetségesi elismertség: röviden ezekkel a tényekkel lehet jellemezni a Magyar Honvédség külföldi szerepvállalását.

Noha a magyar katonák az elmúlt évekhez, évtizedekhez hasonlóan napjainkban is jelen vannak a világ forrongó pontjain – hol humanitárius segítséget nyújtva, másutt békét és biztonságot szavatolva, esetleg az újjáépítés feltételeit biztosítva – 2008 mégis kiemelkedő esztendő a Magyar Honvédség békefenntartó műveleteiben – tudtuk meg Domján László ezredestől, az MH Műveleti Központjának megbízott parancsnokától.

– Ha röviden kellene összefoglalni, akkor a minőségi változás esztendejéről beszélhetünk – mondta a parancsnok. Az elmúlt tizenhat esztendőben ugyanis a Magyar Honvédség a békepartnerségi szerepkörből, majd „résztvevőből", koalíciós kötelékeket vezető nemzetté „nőtte ki magát".

S a tények: Afganisztánban vezető nemzetként a tartományi újjáépítési csoport immár negyedik váltását működtetjük, több mint kétszáz fővel, horvát, bolgár és szlovák tisztek együttműködésével. A fokozottabb biztonság érdekében ez a létszám az ősztől (egyes speciális beosztásokban) némileg nőni fog.

Október elsejétől egy másik területen is „főnökök" leszünk, ugyanis átvesszük a kabuli nemzetközi (polgári és katonai) repülőtér irányítását. A mintegy hetvenfős kontingensben a parancsnokon túl a vezető beosztásokat a mi katonáink töltik be, és a légi irányítók nagy részét is mi adjuk. (Feladataikat megnehezíti, hogy ebben az időben nekik kell előkészíteni a felújított – újonnan létrehozott – repülőtéri objektumokba történő átköltöztetést is.)

És még mindig Afganisztán. A nemzetközi közösség segítségnyújtásának

egyik alapelve, hogy mihamarabb a helyi biztonsági/katonai erők vegyék át sorsuk irányítását, a biztonság szavatolását, ehhez pedig jól felkészített és felszerelt afgán alakulatokra van szükség. A Magyar Honvédség vállalta, hogy az ohiói nemzeti gárdával együttműködve, két csoporttal, mintegy hetven fővel, hamarosan részt vesz két afgán lövészzászlóalj (egy a déli és egy az északi régióban) kiképzésében, felkészítésében, és műveleti alkalmazásának segítésében. Végezetül pedig, a jövő év elejétől különleges műveleti csoporttal is jelen leszünk a térségben.

Miután Magyarország elemi érdeke, hogy déli határai mentén béke és biztonság legyen, külföldi szerepvállalásunk másik (talán legfontosabb) színtere a Balkán. Ebben a térségben is „előreléptünk". Hamarosan kivonjuk Koszovóból (Pristinából) a KFOR parancsnokságának védelmét ellátó őr- és biztosító zászlóaljunkat, s ezzel egy időben átvesszük (szlovén és olasz közreműködéssel) a nyugati régióban, a peci székhelyű KFOR-manőverzászlóalj vezetését. A parancsnokságon túl, ehhez a misszióhoz csaknem négyszázötven katonával is hozzájárulunk. Bár a katonai vezetés tervezte kivonását, a NATO kérésére (megelégedésére) marad a térségben a Magyar Honvédség megelőző egészségügyi laboratóriuma is, illetve ketten teljesítenek szolgálatot a koszovói biztonsági erők felállítását segítő NATO kiképző csoportban.

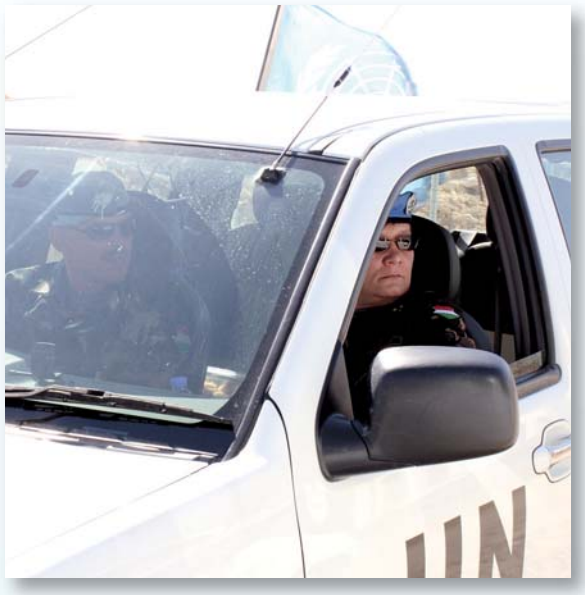

Szerepvállalásunk változatlan marad Boszniában, itt az EUFOR ALTHEA-műveletben veszünk részt száznegyvenhat fővel. Végül (mint az illusztrációs térképünkből is kiderül), magyar katonák számos országban és törzsben teljesítenek szolgálatot egyéni beosztásokban is, és sz-intén Magyarország, a magyar hadsereg békefenntartói szerepének elismerése, hogy a NATO-t ez évtől kezdve – Makk László vezérőrnagy személyében – magyar tábornok képviseli Oroszországban.

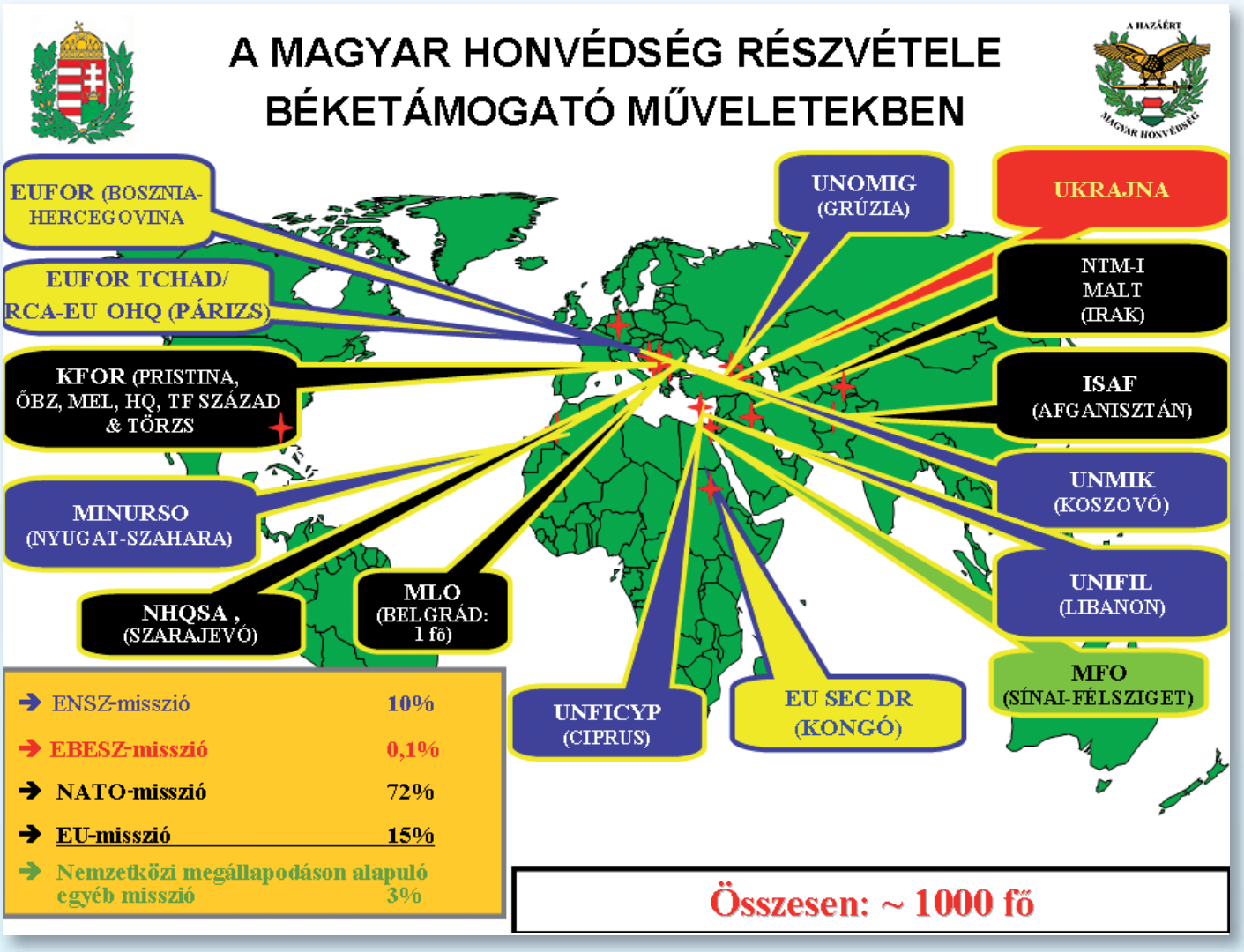

Szabó Béla ❖ Fotó: A szerző felvételei és MALT-archív

MILITARY ADVISORY AND LIAISON TEAM

Különleges kiképzők

An–26-os szállító-repülőgépünk kilenc óra repülés és két tankolás után – fedélzetén mintegy másfél tonnányi felszereléssel – simán landolt a bagdadi repülőtéren, és ezzel a leszállással új fejezet kezdődött a Magyar Honvédség iraki MALT-feladatának (Military Advisory and Liaison Team – katonai tanácsadó és összekötő csoport) csaknem egyesztendős történetében.

A honvédség ugyanis a múlt évben kapcsolódott be a NATO Training Mission – Iraq (NTM-I) – NATO Kiképző Küldetés – programjába, amelynek fő célja az iraki katonai felsőoktatás újraindítása. Mint azt Ruszin Romulusz alezredestől, a MALT első váltásának parancsnokától megtudtuk: Bagdadban, az Al Rustamiyah egykori légibázison kapott helyet az az intézmény, amely otthont ad az iraki katonai akadémiának és az iraki vezérkari akadémiának. Mindkét iskola NATO-tanácsadók segítségével, több tanfolyam működtetésével segíti az új iraki haderő felépítését. A volt légibázis északi felében egy amerikai alkalmi harci kötelék található, a déli részén pedig az iskolák, valamint a „NATO-enkláve”, vagyis az NTM „saját területe”. Az északi rész védelmét az amerikaiak látják el, a déli terület biztonságának szavatolása pedig a bázis védelméért felelős iraki zászlóalj (Base Defense Battalion) felelőssége; ennek következtében a magyar katonák feladata alapvetően kétirányú. Egyrészt tanácsokat adnak a katonai felsőoktatás újraindításához, oktatnak, kiképzést szerveznek, ugyanakkor, ha szükséges, vezetik is a bázis védelméért felelős iraki zászlóaljat.

A biztonsági helyzet Irakban még napjainkban is nagyon labilis. Például Al Rustamiyahot hat hónap alatt 47 rakéta- és aknavető-támadás, valamint két kézifegyverekkel végrehajtott támadás érte, ezért roppant fontos, hogy a MALT az

egyik legnagyobb figyelmet az iraki zászlóalj harckészültségének, reagáló képességének növelésére, s ha kell, vezetésére fordítsa. S ez nem kis feladat. Már csak azért sem, mert az irakiak anyagi elismertsége, motiváltsága, felkészültsége, felszerelése, még finoman fogalmazva is hagy kívánnivalót maga után. A MALT feladatainak sokrétűségét jól érzékelteti, hogy munkájuk során napi és szoros kapcsolatot tartanak fenn az iraki zászlóaljjal, a bázison települt oktatási intézményekkel és kiszolgáló szervezeteikkel, a koalíciós erőkkel, a NATO logisztikai támogatását végző civil szervezetekkel, a K–9-es (kutyás) erővel, mely egy századdal a „NATO-enkláve” biztonságáért, a beléptetésért felel; az ellátást végző iraki, profitorientált szervezetekkel, valamint a munkájukat segítő tolmácsokkal. Vagyis amellett, hogy például fegyverzetismereti, egészségügyi és egyéb foglalkozásokat vezetnek, koordinálják az együttműködő és beszállító szervezetek munkáját, adott esetben (a bázist ért támadáskor) vezetik is az iraki zászlóaljat. Emellett nap mint nap, rendszeresen ellenőrzik is tevékenységüket; megfelelő fegyverzettel, felkészültséggel és éberséggel vannak-e ott például az őrtornyokban, megfelelő-e hadrafoghatóságuk, felszerelésük – és még folytathatnánk a sort.

Magyar kiképző, iraki tisztek, orosz fegyver

Az NTM-feladatot az amerikaiak kezdték, azt olaszok folytatták, majd tavaly a lengyelektől vette át a Magyar Honvédség, nevezetesen az MH 34. Bercsényi László Különleges Műveleti Zászlóalj.

Iraki katonagenerációk fogják emlegetni a magyar kiképzőket

Egészen eddig az időpontig tehát hat hónapos „vetésforgóban” váltották egymást a nemzetek, s ez a folyamat a magyarokkal szakadt meg. Amikor ugyanis átvettük a feladatot, a NATO egy átfogó ellenőrzés keretében felmérte az iraki zászlóalj általános állapotát, majd hat hónap elteltével ismételt ellenőrzést hajtott végre. Ugyancsak ellenőrizte munkájukat a NATO különleges erőinek parancsnoksága is, s a látottak alapján azzal a kéréssel fordultak a magyar félhez, hogy rendhagyó módon saját magukat váltsák, mert olyan kiváló munkát végeztek. Ezért tartózkodik jelenleg Irakban a MALT 2. váltása, ám mandátumuk lejárta után hazatérnek, feladataik a világ másik pontjára szólítják őket. Addig is tapasztalataikat értékelik és elemzik a hasonló misszók előkészítése érdekében az MH Műveleti Központban.

Milyen konkrét feladatokkal is kellett megküzdeniük a magyar kiképzőknek Irakban? Ruszin alezredes szavaiból kiderül: nem mindennapi feladatokkal. Többek között elégtelen volt az irakiak felszerelése, fegyverzete, a tábor be- és kimenőforgalmának ellenőrzése (a belépési engedélyek nyilvántartása), az ellenőrzés komolysága (terrorfenyegetettség közepette). De kiderült az is, hogy az állandó, szoros felügyelet nélkül az iraki katonák hajlamosak „lazán” ellátni szolgálatukat, lőkiképzési szintjükről pedig csak annyit: az első felmérő lövészet során csupán 10 százalékuk találta el a célt száz méterről. Volt tehát honnan „feljönni”.

S akkor még nem beszéltünk a „mindennapok” feladatairól: a teljes leltározás elvégzése (volt némi „cserekereskedelem”), a NATO védelmi terv elkészítése, közös gyakorlások megszervezése a bázis alakulataival, és így tovább. Végül pedig az is kiderült az első hat hónap során, hogy igen-igen hiányos az iraki katonák felszerelése. Ezért is indult többek között június 23-án Irakba az An–26-os: hét raklap (másfél tonnányi) ruházatot, derékszíjat, kulacsot, térképtáskát, és más felszerelési tárgyakat szállított ki a hiányok pótlására.

HUNGARIAN AIR FORCE – 611

Ahogy mondani szokták a tévében: a műsor nem jöhetett volna létre az MH 59. Szentgyörgyi Dezső Repülőbázis pilótái és öreg, de roppant megbízható An–26-osai nélkül. Azt hiszem, ez az egyetlen eset, amikor a puszta statisztika

Nagy Attila őrnagy tizenötödik bagdadi leszállása

többet mond mindennél. A 405-ös oldalszámú gép (611-es járat) személyzete – Szántó Gábor őrnagy, első repülőgép-vezető (4325 repült óra), Simári Zoltán őrnagy, második repülőgép-vezető (5320 repült óra), Bozsó András főtörzsőrmester fedélzeti technikus (1059 repült óra), Nagy Attila őrnagy, megfigyelő (3500 repült óra), Hábensusz Zoltán százados, rádiós (6980 repült óra) – összesen kilencven alkalommal repült Irakba. Emellett négyszer Afganisztánba és négyszázhetvenötször a Balkánra. Az egyéb utaktól most „nagyvonalúan” eltekintünk.

Bagdad: másfél tonnányi segítség

Trautmann Balázs ❖ Tóth László felvételei

Homok vagy

Nem volt nehéz eldönteni, mi modellezi jobban Afganisztánt Táborfalván: a lapunkban már emlegetett többnapos esőzés, avagy a zárógyakorlatot jellemző hőség. Az utolsó két nap gyakorlatai során mindenesetre a tűző napsütés és a bokáig érő homok is megtette, amit tennie kellett. Nehezített.

eső?

A felkészülésre kijelölt katonák május 26-án érkeztek Táborfalvára, ahol bemelegítésképpen Pol-e Khomri táborát igyekeztek lemodellezni a kies alföldi gyakorlótéren. Az őrtornyok, a megfigyelőpontok, a CIMIC tárgyalósátra, a bunkerek, a telephelyek lehetőség szerint ugyanúgy épültek egymás mellé, ahogyan Camp Pannóniában, Afganisztánban láthatók.

Az építkezés mellett az első héten zajlottak a gépjármű-vezetők menetgyakorlatai, melyeket a pénteki osztályba sorolási vizsgák zártak le.

A második héten már a fegyvereké volt a főszerep: lövészet, lövészet hátán. A force protection (erő védelme) század lőgyakorlatai még a következő hét elejére is áthúzódtak. Az egyéni lőfegyverek mellett „dolgoztak” a harcjárművek fedélzeti géppuskái és gépágyúi is. Minden konfliktus egyik alapszabálya, hogy a nagy tűzerő csak megfelelő pontossággal párosítva lesz igazán hatékony. Ehhez azonban készségszinten kell kezelni a különböző fegyvereket, Afganisztán esetében ráadásul az aszimmetrikus hadviselés minden hátrányát és nehézségét is beleértve.

A törzs állománya is ugyanúgy végrehajtotta mindazokat a lövészeteket, gyakorlatokat, drilleket, melyeket a force protection katonái. S ez nem véletlen, hiszen mindenkinek tudni kell, hogy egy-egy szituációban mit kell tennie, merre kell mozognia, figyelnie. Minden katonának tudnia kell azt, hogy milyen eljárásokat kell követnie, ha elhagyja a tábort, hiszen könnyen előfordulhat, hogy a törzshöz beosztott tiszt vagy tiszthelyettes egy konvojba beosztva találja magát… Ennek extrém változata, ha egy sebesült helyét kell átvennie, de gyakran előfordul, hogy egy-egy feladat végrehajtására nagyobb erőt kell összevonni.

A kiképzés során az eddigi három PRT-csoport tapasztalatait is felhasználták, így külön hangsúlyt kapott az elsősegélynyújtás és az improvizált robbanószerek felismerése is. Ez utóbbit külföldi szakértők is segítették.

A száraz tények után beszéljenek a képek: a háromnapos zárógyakorlat már kedden este nyolc órakor elkezdődött. A tábor ekkor már teljesen „üzemszerűen” működött, a segélyhely, a hadműveleti részleg, a force protection-század őrei már úgy tevékenykedtek, mintha Afganisztánban lennének. Ez kifejezetten jó ötletnek bizonyult, hiszen a Bakony Harckiképző Központ ellenerő-százada igyekezett izgalmassá tenni a szolgálatokat. Nem is eredménytelenül, hiszen a MILES-rendszer „sebesülést” vagy „halált” jelző sípolásai igencsak gyakran hangzottak fel az egyes műveletek során. A zárógyakorlat csúcspontjaként egy helyi törzsi vezetőhöz érkezett egy magyar küldöttség, megfelelő biztosítás mellett. A konvojt a visszaúton robbantásos támadás érte, majd megszólaltak a terroristák gépfegyverei is. A súlyos és a könnyű sebesültet, a táborból érkezett gyorsreagálású erő segítségével, helikopterrel kiemelték, kórházba szállították.

A gyakorlatot most is értékelés zárta, hiszen Afganisztánban már a most kellemetlen hibák életveszélyesekké válhatnak…

M. Tóth György ❖ Fotó: Szatmári Ákos, Selmeczi Attila archívuma

A magyar foci és az MFO

Sharm el-Sheik, Dahab, Taba – a Vörös-tenger egyiptomi partvidékének idilljét robbantássorozatok semmisítik meg. Az arrafelé amúgy is törékeny béke felett őrködő Többnemzeti Erők és Megfigyelők (Multinational Force and Observers – MFO) misszióban azonnal megváltoztatták az amúgy is szigorú biztonsági rendszabályokat. Még inkább, mint addig, a gépjárművek előre megszabott számban, csak konvojban, páncélos védelemmel rendelkező, állig felfegyverzett kísérőkkel közlekedhettek. A táborokon kívül a Black Zone-ban csak töltött karabéllyal, páncélsisakban, golyóálló mellényben tartózkodhattak a katonák.

– 2005 nyarától ilyen világ volt arrafelé, a palesztinkérdés megoldatlansága, az izraeliek feszültségekkel terhelt gázai kivonulása ilyen körülményeket teremtett rendész-alegységünk katonái számára is – eleveníti fel az eseményeket Selmeczi Attila mérnök alezredes, aki a magyar MFO-kontingens 23. váltásának parancsnoki posztjáról nemrég tért vissza Magyarországra, és jelenleg az MH Műveleti Központ békeműveleti osztályának helyettes vezetőjeként dolgozik. De pontosítsuk is nyomban a titulust: a sínai-félszigeti misszióban a magyar rendészkontingens parancsnoka elsősorban a misszió „rendőrfőnöke”, s másodsorban a magyar katonák parancsnoka.

Ami a részleteket illeti, a magyar alegység felelős a katonai rend és a fegyelem fenntartásáért és betartatásáért az MFO teljes felelősségi körzetében. Feladatai sorában kell említeni a bűnmegelőzést, a bűnügyi nyomozati munkát, a baleseti és bűnügyi helyszínelést, a járőrözést, a fegyvert és lőszert szállító gépjárműoszlopok biztosítását, a közlekedésbiztonsági ellenőrzését, az Északi-tábor kilépő forgalmának ellenőrzését is. A kontingens két tagja az MFO törzsében szolgál, a többiek közös rendészeti szolgálatot látnak el más nemzetbeli járőrtársaikkal. Huszonheten a misszió Északi-táborában, El-Gorah-ban, tizennégyen a Déli-táborban, Sharm el-Seikben teljesítenek szolgálatot három váltásban, a hét minden napján, huszonnégy órában.

Magyarország 1995 óta vesz részt az 1982-ben felállított MFO-ban, negyvenegy fős közös katonai-rendőri erővel; ez az első misszió, amelyben fegyveres békefenntartó misszió keretében kiemelt katonai rendészeti feladatokat teljesítünk.

– Azt azért elmondhatom, hogy a mindig nagy sikert arató magyar gulyáspartyn kívül a foci is segít bennünket – utal Selmeczi Attila mérnök alezredes a békésebb hétköznapokra. – Tapasztaltuk ugyanis, hogy a lakosok és a tizenegy nációból álló misszió katonái rendészként talán nem annyira, de magyarként kedvelnek bennünket. Miért? Egyszerű a válasz: még Mohammed, a bázisunkon huszonöt éve takarító férfi is mindig azt hajtogatta: Puskás Öcsi, ő igen…

M. Tóth György ❖ Fotó: a szerző felvétele és Sipőcz Attila archívuma

A „szerelem szigetén”

Ciprus fővárosában, Nicosiában, az óváros görögök lakta oldalán, a Ledra utcában lebontották a két közösséget elválasztó fal egy részét, hogy átjárót létesítsenek az északi török és a déli görög városrész között. Igaz, mindez néhány hónapja történt. A fal ma is mementója Ciprus és fővárosa kettéosztottságának – az 1974 júliusában bekövetkezett, a sziget úgy egyharmadát érintő török megszállás, majd az Észak-ciprusi Török Köztársaság kikiáltása nyomán.

A tartós békességhez minden bizonnyal hosszú út vezet, mint ahogy hosszabb távúnak ígérkezik a vagy négy évtizede létrehozott ENSZ-misszió, mai nevén a ciprusi békefenntartó erő (United Nations Peacekeeping Force in Cyprus – UNFICYP) jelenléte is. A felek között gyakran közvetítő jelenlét azért is fontos, mert a török invázió megállítása után, a csapatok 1974. augusztus 16-án, 18 órakor elfoglalt helyének megfelelően, kialakult ugyan egy tűzszüneti vonal, ám éppen annak mentén kialakult a sziget déli, illetve északi felén egy kétpólusú, kétnyelvű, kétkultúrájú népközösség. Kialakult egy ütközőzóna, a maga politikai, etnikai és vallási problémáival.

Az UNFICYP égisze alatt 1993-tól szolgál magyar kontingens. A magyar katonák – szlovák kollégáikkal együtt – 2001 júniusától közösen felügyelik a tűzszüneti biztonsági zóna keleti, 4. számú szektorát, amelynek felelősségi területe Nicosia délkeleti részénél kezdődik és a tengerig tart. Parancsnoksága Famagusztában van. A magyar kontingens járőr- és megfigyelési feladatokat végrehajtó katonái pedig Athienou városában, az ütközőzónán belüli Szent István-táborban, illetve az általuk ellenőrzött szektor UN 91-es járőrbázisán állomásoznak. Feladataikból *Sipőcz Attila főhadnagy*, az első lövészszakasz parancsnoka – aki itthon az MH 12. Arrabona Légvédelmi Rakétaezred logisztikai zászlóalj javító százada parancsnokának helyetteseként szolgál – a helyszínen adott ízelítőt.

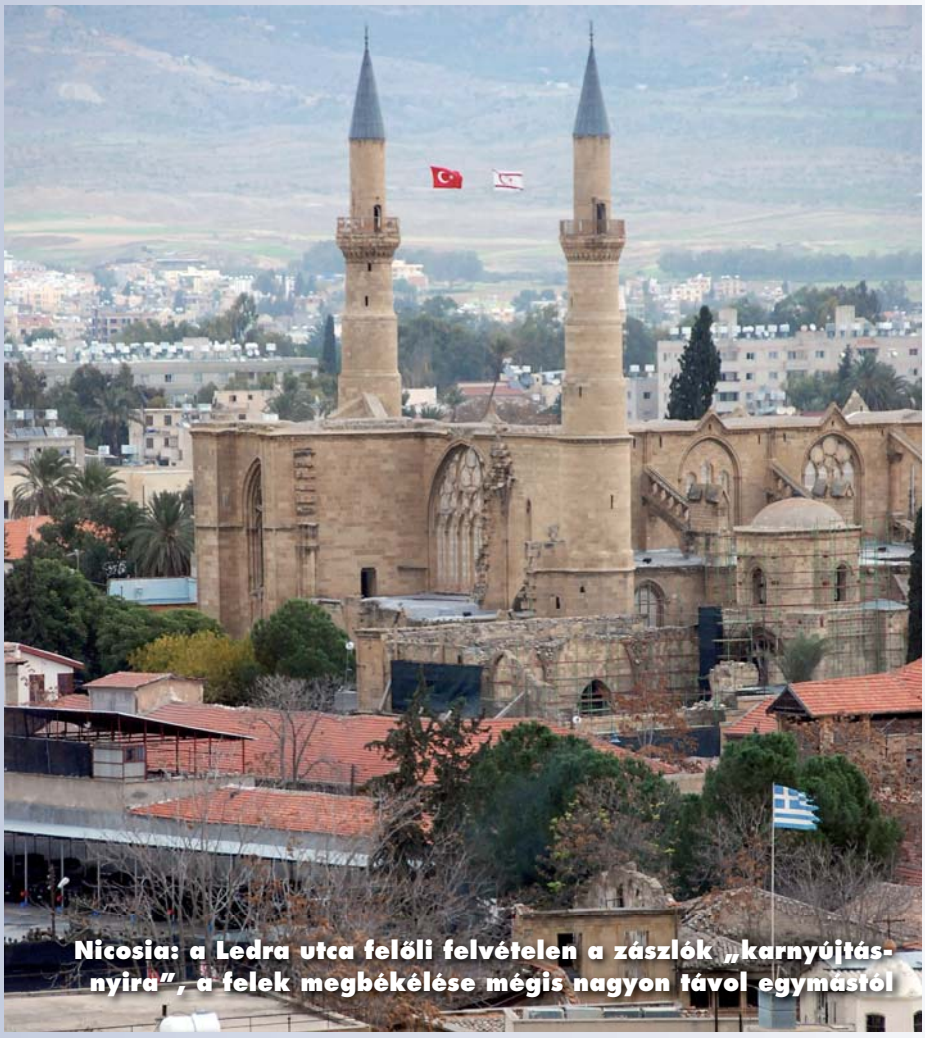

Nicosia: a Ledra utca felőli felvételen a zászlók „karnyújtásnyira”, a felek megbékélése mégis nagyon távol egymástól

– A tűzszüneti zónában, a magyar szakasz felelősségi területén, a szemben álló felek tevékenységéről a katonai megfigyelő és összekötő tisztek révén kapunk megfelelő információkat. Ezen ismeretekkel járőrrajaink a zóna megadott részeiben a kijelölt útvonalakon nap mint nap, óráról órára végigjárják a területet, hogy érvényt szerezzenek az ENSZ mandátumában foglaltaknak, fellépjenek többek között a járőrözés során felderített, előre be nem jelentett tevékenységekkel szemben. Az ütközőövezetben számottevő a mezőgazdasági tevékenység, a civil építkezés és a vadászat is; a rend, a biztonság fenntartása érdekében mindenképpen hatékonyan együtt kell működnünk az ENSZ civil ügyekkel foglalkozó illetékes szervezetével, valamint az ENSZ rendőrségével. Megemlítek azért egy „békeműveletet” is: tavaly nyáron segítettünk a tűzszüneti zónában fellángoló bozóttűz oltásában. Úgy is mondhatnám, segíthettünk, merthogy a „szemben álló felek” elfogadták a segítő magyar kezeket.

Kálmánfi Gábor ❖ Rácz Tünde felvételei

Az okos menyét Afganisztánban

Gemona del Friuli körülbelül tízezer lakosú kis település Észak-Olaszországban, Udinétől mintegy húsz kilométerre. Írhatnám, hogy a hegyek között megbújó városka békés, nyugodt, csendes helynek tűnik, de az olasz–szlovén–magyar többnemzeti szárazföldi kötelék (MLF) hadgyakorlata, a Clever Ferret 2008 és a két hete szinte megállás nélkül ömlő eső kissé átformálja az előzetes elképzeléseket.

Igaz, megérkezésünkkor már hét ágra sütött a nap. A gemonai Goi-Pantanali laktanyában, ahol az MLF harcállás-pontja települt, az egyik szlovén tiszt „Jó reggelt!” köszöntéssel fogadott minket, majd megjegyezte: holnap már indul is a strandra… Ezenkívül azt is megtudtuk, hogy az MLF törzs októbertől Afganisztánban vállal szolgálatot, egész pontosan átveszi a nyugati regionális parancsnokság vezetését – soraiban három magyar katonával.

Annak ellenére, hogy a hivatalos médianapnak már vége volt, szép számmal érkeztek meghívottak. Például orosz, osztrák, sőt még indiai megfi-

Az olasz hadsereg 6x6-os Puma harcjárműve

Vegyes „törzsfelvágott”

gyelők is, no meg persze a magyar küldöttség Tömböl László altábornaggyal, az MH Összhaderőnemi Parancsnokság első emberével és Kovács József dandártábornokkal, az MH 5. Bocskai István Lövészdandár parancsnokával. Tudniillik az MLF magyar komponensét a debreceni alakulat egy lövészzászlóalja képezi – sajnos azonban az idei gyakorlaton a különböző missziós feladatok miatt (KFOR, afganisztáni PRT-váltás) magyar katonák (ötvenegyen) „csak” a törzs munkájában vettek részt. Így hát, miután a vendégsereg megnézte az olasz Julia Hegyivadász Dandárról szóló kisfilmet (ez a dandár adja az MLF olasz részét), a magyar katonákkal sátraikban beszélgettünk. Jól érzik magukat – mesélték –, az együttműködés alapvetően jó, bár a nemzetek kultúrájából adódó különbségek miatt időnként előfordulnak apróbb problémák. Olaszországban például a „holnap” azt jelenti: majd valamikor a közeljövőben, a „holnapután” pedig valami olyasmi lehet, mint nálunk a „sohanapján, kiskedden”. Aki viszont már kitanulta a helyi szokásokat, az él, mint hal a vízben. Apropó, hal. A közel egy hónapos (június 2–28.) gyakorlat során persze időnként jutott idő kikapcsolódásra is. Ennek egyik ékes példája volt az úgynevezett nemzeti est, ahol minden nemzet saját konyhaművészetéből adott ízelítőt a többieknek. Az olasz tészta és a szlovén grillhús mellett a magyar babgulyás annyira ízlett mindenkinek, hogy állítólag mosogatni sem kellett…

Visszatérve a kommunikációra: a parancsokságon bemutattak egy olyan új technikai berendezést, amely a különféle rádiófrekvenciákat képes összehangolni a telefonvonallal, ami az elképzelések szerint még gördülékenyebbé teszi az ügymenetet. Erre szükség is van, mert amint a jelentésből hallhattuk: nem messze innen „ellenséges csoportok mozgolódását jelentették a felderítők”. Ezt persze nem hagyhattuk ki, így a katonai konvojjal együtt mi is kivonultunk a helyszínre.

Az alfán táborba éppen tárgyalni érkezett egy fontos személyiség. Ehhez adaléknak elég talán annyi: a gyakorlat az Alfanisztán nevű fiktív országban játszódott. A hegyektől ölelt völgyben felépített alfán táborban megérkezésünkkor a nők a tradicionális csadorban sétálgatnak le és fel. A biztosító alegységeket hirtelen támadás éri, több akna robban a Puma típusú páncélozott csapatszállító harcjárművek mellett, az egyik meg is sérül. Ezzel csaknem egy időben bomba robban, s a táborból menekíteni kell a vendégeket. Az MLF-gépezet beindul: Mangusta harci helikopterek, szlovén Valuk harcjárművek és persze a többi kijelölt alegység gyorsan és hatásosan teszi ártalmatlanná a sziklák mögött megbújó terroristákat. A valóban dinamikus bemutató után lehetőségünk nyílik alaposabban megszemlélni az itthon ritkán látott technikai eszközöket. Kissé távolabb megmozdul két bokor, majd elindulnak a vendégek felé, akik közül sokan lencsevégre kapják a nem mindennapi látványosságot. Mesterlövészek… Amit azonban még ők sem tudnak: ma éjszaka majd a „rabok szöknek meg a börtönből”, így meg kell keresni őket.

Nem tudom, hogy a menyét menynyire jó nyomkövető, de talán elkélne néhány okos példány.

Szlovén HMMWV-fedezet alatt az olasz Pumák

Trautmann Balázs ❖ Fotó: Tóth László és Rácz Tünde

CSÚCSFORGALOM ZSEBKENDŐN

Egy beton, egy irány, sok repülőgép

Talán nehéz elhinni, de az európai mega-repülőterekhez szokott szemnek kicsiny kabuli repülőtér már most nagyobb forgalmat bonyolít le, mint Ferihegy. S ez a forgalom évente 20 százalékkal nő...

A repülésirányítás speciális katonai fogalom: benne van a katonai légiforgalmi irányítás, illetve a katonai vadászirányítás, azaz a légvédelmi vadászgépek irányítása is – mondta el *Oszlár Tamás őrnagy*, a Kabulba készülő magyar légiforgalmi irányítók kiképzését vezető szakember. Szolnokon, négy héten keresztül készítették fel az ISAF-misszió légiforgalmi irányító és légiforgalmi tájékozató szakbeosztásba kerülő magyar katonáit. A speciális kurzusra már bejutni sem volt egyszerű, hiszen felmérés és pályázat után alakult ki a hatfős légiforgalmi irányító, illetve az ötfős repülésbejelentő csapat, mely a csaknem hetvenfős kabuli magyar kontingens része. A két csoport képzése egyszerre történik – hiszen Kabulban is együtt dolgoznak majd.

Az első héten lezajlott általános felkészítést nemcsak a repülésirányítók, hanem a logisztikai és más beosztásokba kerülő katonák is végigülték. Ezután kezdődhetett az erősen gyakorlatorientált repülésirányító-képzés, méghozzá speciális eszközökkel. A „tanulók” a kabuli nemzetközi repülőtér szimulációját biztosító gyakorlati eszközön dolgoztak – egy kicsiny, de élethűen kidolgozott terepasztallal, melyet ráadásul egy valós idejű adatokkal dolgozó radarrendszerrel egészítettek ki. A fénytechnikát egy érintőpanelos rendszerrel vezérelhetik, hiszen a pályát (a valóságnak megfelelően) egyik oldalán

Oszlár Tamás őrnagy

úgynevezett egyszerű megközelítésre szolgáló, a másik irányban pedig CATII-es követelményeknek megfelelő fényrendszerrel látták el.

A kiképzés nemcsak nehéz, de hosszú is. A 2-2,5 órás gyakorlat során gyakran egy időben 6-7 gépet irányítanak. A hosszú gyakorlatok lehetőséget adnak arra is, hogy változó beosztásokban gyakoroljanak. A berendezést saját fejlesztésű szoftverekkel fejlesztették ki, a Kabulban használt rendszerek alapján. A repülőtéren a gépeket el is kell helyezni: ehhez, Kabulhoz hasonlóan, méretarányos ábrákat és repülőgép-sziluetteket használnak. Ezek tologatásával lehet utána „kisakkozni”, hogy az óriási forgalom hogyan helyezhető el a véges mennyiségű állóhelyeken.

Hozzá kell tenni, hogy korábban járt már Kabulban magyar csoport, előzetes szemlén bejárva a leendő munkahelyeket. A most gyakorló légiirányítók többsége is dolgozott már Kabulban irányítóként vagy más beosztásban (de megemlíthető Pristina repülőtere vagy a taszári nemzet-

közi légiforgalom-irányítás is), kettejüknek lesz csak újdonság az afgán főváros. A repülőtér-irányítók életét „álpilóták” nehezítették meg, akik többféle akcentussal, a helyi repülési sajátosságoknak megfelelően, a helyi hívójeleket használva a Kabulban jellemző forgalmat generálták. A gyakorlás során a kabuli, napi valós adatokat felhasználva igyekeztek – ha fokozatosan nehezítve is – élethűen előállítani a kinti viszonyokat. Ebbe beleértendők a téli időjárási viszonyok, így a hirtelen megérkező hótakaró problémája is, hiszen Magyarország október és március között veszi át a vezető nemzet megtisztelő, de meg is terhelő szerepét.

A közel 2000 méter magasan elterülő kabuli nemzetközi repülőtér már hosszú ideje szolgálja ki az ISAF-missziót. Emellett fogadja és indítja a nemzetközi polgári járatokat, illetve az afgán légierő szállítóhelikopterei és szállító-repülőgépei is innen szállnak fel.

A repülőtér biztonságos, hiszen több ezres NATO-kontingens vesz részt az üzemeltetésében és védelmében. Magyarország ennek a csapatnak lesz a vezető nemzete: magyar katonák fogják betölteni a legfontosabb beosztásokat. Érdekességként említhető, hogy hozzánk tartozik például három-négy marshaller, azaz beállító beosztás is. Ilyen feladatot a Magyar Honvédség katonái még nem végeztek, így felkészítésüket külön meg kellett oldani.

Jó néhány helyi sajátosságra kell figyelemmel lenni – jegyezte meg *Varga Csaba ezredes*, a kabuli repülőtér leendő parancsnoka. A magyaroknak számos más nemzet, kultúra képviselőivel kell együttműködniük – elsősorban az afgánokkal, akik már számos repülőtéri szolgáltatást maguk nyújtanak. Emellett a repülőtér kialakítása is komoly kihívást jelent. Kabul egy hagyományos orosz repülőtér, egyetlen fel- és leszállásra alkalmas pályával, s az ezzel párhuzamos déli gurulóúttal, állóhelyekkel. A repülőtér forgalmának jelentős részét adják a nagy teherszállítógépek: napi 8-10 Il–76-os, An–124-es és civil Boeing 747-es fogadását és kezelését kell megoldani. Az amúgy is sűrű forgalom irányítását fél évvel ezelőtt még nehezítették a készültségi holland vagy belga F–16AM Falcon vadászbombázók éles riasztásai is: egy-egy felszállás a gyakorlatban félórás forgalommegfogást jelentett.

Az is komoly repülésbiztonsági kihívást jelent, hogy az afgán légierő pilótái

nem beszélnek angolul, ellenben speciális eljárások alapján repülnek. Ezért, ha afgán An–26-os szállító-repülőgép vagy Mi–17 Hip helikopter is a légtérben van, akkor egy afgán tiszt is a toronyban tartózkodik, összekötve a nemzetközi légirányító csapatot és az afgán gép személyzetét.

Szintén helyi sajátosság a pilóta nélküli repülőgépek nagy forgalma. A jellemzően felderítő feladatokat ellátó, kis méretű

Varga Csaba ezredes

gépeket több nemzet is használja Kabulból. A feladat a repülésbiztonság szempontjából izgalmas, de szerencsére mára már kidolgozottak a rájuk vonatkozó eljárások.

A repülésirányítást alapvetően befolyásolja a repülőtér elhelyezkedése, környezete is. A megközelítési nehézségek, a magas hegyek miatt a repülőgépek a 29-es pályairányt preferálják, erre az irányra telepítették a CAT II-es kategóriájú műszeres leszállító rendszert (ILS) – ekkor a megközelítés során 31 méter magasságig el kell dönteni, hogy leszáll-e a gép vagy átstartol, illetve legalább 330 méteres látótávolság szükséges.

A már emlegetett vegyes forgalom ráadásul gyakran váratlan forgalmat jelent. A repülőtér életében nagy szerepet kapnak az előre be nem jelentett repülések („pop-up traffic”). Az ISAF jelenléte következtében jelentős a taktikai helikopterforgalom. Gyakran előfordul, hogy mondjuk egy 10 gépes amerikai AH-64 Apache-kötelék „vágtat át” Kabul felett, észak-déli irányban. Vagy éppen éjszaka, az üzemszünetben „esik be” egy különleges C–130-as, minden előzetes értesítés nélkül. Ezek olyan kezelendő helyzetek, repülések, melyek bizony nem szerepelnek a megtervezett napi forgalomban.

A kutató-mentő szolgálat három UH–60-asa is gyakran útra kel, persze a mentőhelikopterek riasztását sem lehet előre betervezni a forgalomba.

S hogy a fél év még izgalmasabb legyen, egy komoly költözködés is várható. A nemzetközi pénzből elkészült északi gurulóút megépítését és az állóhelyek kiépítését követően, az ISAF repülőgépeit és az afgán légierőt át kell telepíteni az új részre. Ez persze nem csupán a repülőgépeket jelenti, hanem például az ISAF teljes táborát, annak minden szervezetét. Emellett délen maradnak a tűzoltóautók, a felvezető autók stb., ezeket folyamatosan forgatni kell, gyakori pályakeresztezésekkel.

Az átköltözés folyamatát biztosítani kell. A biztonságos terület látszólag nagy, de mivel azt légi forgalom használja, valójában bizony szűk. Folyamatosan, biztonságosan és gazdaságosan kell elkülöníteni majd az átköltöztetés forgalmát a légi forgalomtól. Hiszen a költözés közben a forgalomnak zavartalannak kell maradnia.

Kacsó Lajos ❖ A szerző felvételei és archív

Egy hadtudós

Rendhagyó nemzetközi tanácskozás zajlott le nemrégiben a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen, ahol dr. Padányi József mérnök ezredes, a Magyar Tudományos Akadémia frissen avatott doktora a klímaváltozások negatív következményeiről beszélt szenvedélyesen.

A negyvenkilenc éves hadtudós, aki a Zrínyi-egyetem intézményfejlesztési programvezetője, részletesen elemezte, hogy a légkör felmelegedése milyen hatással lesz a haditechnikai eszközökre, illetve a békefenntartásban szolgáló katonák tevékenységére.

Padányi József nem véletlenül tért ki a béketeremtő műveletekre, hiszen mint kiválóan képzett műszaki tiszt, néhány évvel ezelőtt hat hónapig az SFOR-csapatok műszaki főnökeként szolgált Bosznia-Hercegovinában. Előtte a Magyar Műszaki Kontingens törzsfőnöke, majd parancsnokhelyettese volt. Összesen 728 napot töltött a bosznia-hercegovinai béketámogató misszióban, és az egyik szerzője „Az IFOR–SFOR Magyar Műszaki Kontingens 1996–2002” című könyvnek, amely felidézi a magyar műszaki misszió hatéves tevékenységét.

Amikor felkerestem Padányi Józsefet, először pályafutásának kezdeteiről kérdeztem.

– Salgótarjáni bányászcsaládban nőttem fel, és a gépipari szakközépiskolában az egyik kitűnő tanárom az érettségi előtt azt tanácsolta, hogy katonai főiskolán folytassam tovább tanulmányaimat. Megfogadva a tanácsot, Szentendrén, a Kossuth Lajos Katonai Főiskolán bújtam „angyalbőrbe”; kiváló eredménnyel avattak hadnaggyá – 1981-ben –, építőgépész üzemmérnöki diplomával. Tiszti pályafutásomat Hatvanban, a műszakimentő ezrednél kezdtem, majd ugyancsak kiváló eredménnyel, 1991-ben fejeztem be tanulmányaimat a Zrínyi Miklós Katonai Akadémián. Három évig kutathattam, mint nappali ösztöndíjas hallgató, a katasztrófák elleni védekezés problémakörét; kandidátusi oklevelemet 1995-ben szereztem meg. Ezután rövid ideig egy katonai alakulat törzsfőnöke lettem, majd a Honvéd Vezérkar Szárazföldi Főcsoportfőnökség Műszaki Főnökségén szolgáltam. A hadtudósi tevékenységem 1998-ben gyorsult fel, amikor kandidátusként a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem oktatója, tudományos főmunkatársa lettem – és a katasztrófák elleni védekezés, valamint a nemzetközi terrorizmus elleni harc műszaki támogatásának lehetséges feladatait tanulmányoztam.

„A NATO-tagság hatása a Magyar Honvédség szárazföldi csapatai műszaki támogatásának elméletére és gyakorlatára” című értekezésem megírásakor döntő szerepük volt Bosznia-Hercegovinában szerzett tapasztalataimnak. Műszaki főnökként olyan feladatokban vehettem részt, mint a gradiskai szerb–horvát pontonhíd megnyitásának előkészítése, a Doboj–3 híd megerősítése vagy az SFOR új parancsnokságának infrastrukturális előkészítése. A műszaki törzs-

missziós emlékei

ben nemzetközi csapat dolgozott, 17 országból ötven jól képzett, ambiciózus műszaki szakember. Nekik köszönhettem, hogy gyorsan és nagyobb zökkenők nélkül sikerült átvennem a műszaki főnöki beosztást. Ebben a munkában a képlet egyszerű: teljes önállóság és teljes felelősség. Sokat tanultam, beleláttam a NATO-rendszer szerint működő törzs mindennapjaiba, és megismertem jó néhány béketámogatásban részt vevő ország műszaki katonáinak szakmai felkészültségét, tevékenységét.

Padányi József 1997-ben mindvégig ott volt a lerombolt mostari Öreghíd köveinek kiemelésénél, amely a magyar műszaki szakcsapatok bravúros munkája volt. A műszaki kontingens krónikájában így idézte fel az eseményeket: „A felderítőcsoport megvizsgálta az Öreghíd lerombolt elemeinek kiemelési lehetőségeit, és nyilvánvalóvá vált, hogy a partról nem lehet kiemelni a szétszóródott, különböző nagyságú kőtömböket. Ekkor fogalmazódott meg az a javaslat, hogy a hídelemeket a PMP-hadihíd anyagából kialakított katamarán-testű emelőkomppal célszerű kiemelni, majd a kőtömböket a hadihíd anyagából összeállított kikötőhídra kell rakni.”

– Sokat adtam és sokat kaptam a misszióban. A családomtól gyakorlatilag két évig külön éltem, és ezt nem pótolta sem a pénz, sem a munka. Ugyanakkor pályafutásom kiemelkedő évei voltak ezek, hiszen katonának érezhettem magam. Bebizonyosodott számomra, hogy értelmes feladatokat, tisztességes ellátás mellett, jól felkészült emberek kiemelkedő színvonalon hajtanak végre. Értek természetesen kisebb szakmai és emberi kudarcok is, de ezzel együtt is büszke vagyok arra az időre. Az egyetemi oktatásban is hasznát vettem annak, amit a gyakorlatban elsajátítottam.

Padányi József – akit 2004-ben megválasztottak a Magyar Hadtudományi Társaság alelnökének, és az elmúlt években nemcsak a Tanárky-díjat, hanem a Zrínyi Miklós-díjat is megkapta – szívügyének tekinti a katonahagyományok ápolását; irodája – ahová az egyéves szentesi csapatszolgálata után költözött – egy kis katonai emlékszobára hasonlít. Az IFOR-zászlótól a Neretva mélyéről „kihalászott” több száz éves ágyúgolyóig sok minden látható benne. Itt őrzi azt a 100 órányi videofelvételt, amelyen a Magyar Műszaki Kontingens tevékenysége látható. De irodája polcain szép sorrendbe rakva megtalálhatók a missziós munka, például a híd- és útépítés írásos dokumentumai is.

Elmesélte, hogy a nyugati hadseregek missziós kontingenseiben hadtörténészek is szolgálnak, akik napról-napra feljegyzik, majd időnként összegzik a missziókban szolgáló katonáik tevékenységét. Szerinte az eddigieknél több krónikát kellene megjelentetni a magyar katonák missziós tevékenységéről.

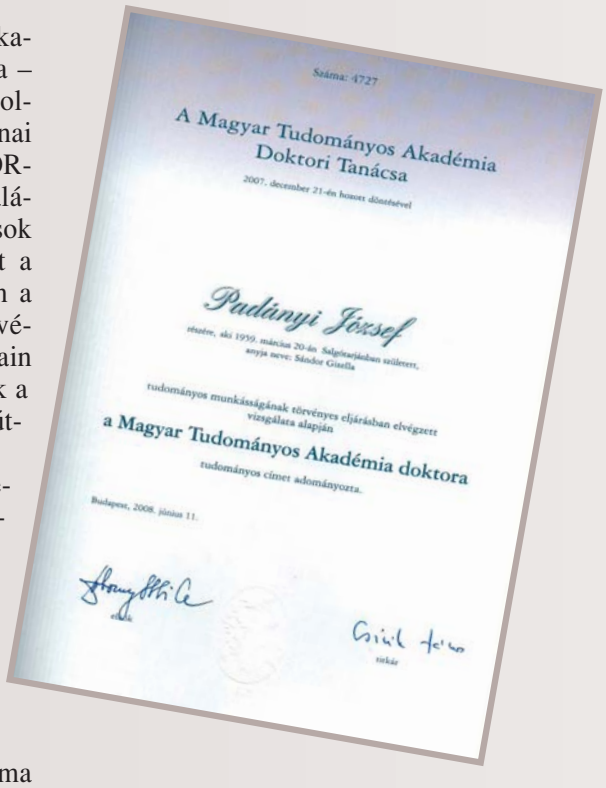
Száma: 4727

A Magyar Tudományos Akadémia
Doktori Tanácsa

2007. december 21-én hozott döntésével

Padányi József

született, ski 1959. március 20-án Salgótarjánban született,
anyja neve: Sándor Gizella

tudományos munkásságának törvényes eljárásban elvégzett
vizsgálata alapján

a Magyar Tudományos Akadémia doktora

tudományos címet adományozta.

Budapest, 2008. június 11.

Befejezésül elmondta, hogy alkalma volt hivatalosan is bejárni Bosznia-Hercegovinában azokat a területeket, ahol missziós szolgálata idején tevékenykedett, és örömmel tapasztalta, hogy mindenhol nagy elismeréssel és tisztelettel beszélnek a magyar műszaki katonák helytállásáról.

Padányi József a búcsúzás előtt elkísért a katonai tanintézet toronyépületének aulájába, ahol két hónapja látható az Új-Zrínyivár 1664. évi ostromának emlékét idéző kiállítás. Kétévi kutatómunkával két hadtörténész – Négyesi Lajos alezredes és Hausner Gábor őrnagy – mellett ő is részt vett a már-már elfelejtett Mura-parti földvár maradványainak felkutatásában, valamint a kiállítás megrendezésében.

ELNÖKVÁLTÁS A NATO KATONAI BIZOTTSÁGÁBAN

Júniusban került sor a brüsszeli NATO-központban a NATO Katonai Bizottsága elnökének – a kanadai Raymond Henault vezérezredesnek, képünk bal oldalán – hivatalos búcsúztatására; a tábornok három évig töltötte be az Észak-atlanti Szerződés Szervezete legmagasabb katonai méltóságának tisztét. Utódja (akit a tagállamok vezérkari főnökei tavaly ősszel, a szabályoknak megfelelően titkos szavazással választottak meg) az olasz Giampaolo di Paola tengernagy. A korábbi olasz vezérkar főnök szintén három évre veszi át a katonai bizottság vezetését. *(www.hm.gov.hu)*

GÖRÖGORSZÁGI TÁRGYALÁSOK

A magyar–görög kétoldalú katonai kapcsolatokról, a nyugat-balkáni biztonságpolitikai helyzetről, a missziós szerepvállalás tapasztalatairól volt szó dr. Vadai Ágnes június 29. és július 2. közötti görögországi tárgyalásain. A Honvédelmi Minisztériumi államtitkára megbeszélést folytatott Ioannis Plakiotakis nemzetvédelmi miniszterhelyettessel (képünkön), találkozott Aristides Agatocles külügyminiszter-helyettessel, valamint udvariassági látogatást tett a görög vezérkari főnöknél, Dimitrios Grapsas vezérezredesnél.

Mint kiemelték, a két ország együttműködését jelzi az MH 12. Arrabona Légvédelmi Rakétaezred idei, krétai éleslövészete, illetve az augusztusi kecskeméti repülőnapra érkező két görög A–7H Corsair II-es repülőgép. Dr. Vadai Ágnes viszontlátogatásra hívta meg a nemzetvédelmi miniszterhelyettest. (Tudósítónktól)

ÜNNEPSÉGEK

Az egészségügyi dolgozók napja – július elseje, Semmelweis Ignác 190. születésnapja –, valamint a HM Állami Egészségügyi Központ (ÁEK) fennállásának első évfordulója alkalmából rendeztek ünnepséget az intézmény központjában. A honvédelmi tárca vezetője beszédében egyebek mellett hangsúlyozta: a korábban külön működő kórházak egy intézménnyé integrálása során a betegellátás nem szenvedett hiányt. Az ÁEK 1156 aktív és 600 krónikus ágyon, valamint járóbeteg-szakellátások keretében fogadja a betegeket. Az intézményben a hivatásos állományú (katonák, rendvédelmi szervek tagjai) és nyugállományú betegeken, valamint a vasutasokon kívül – a főváros egyik súlyponti kórházaként – ellátják a XIII. kerületi lakosokat, de ennek az intézménynek a feladata a II., a IV., az V., a VI., a XIV., a XV., valamint a XVI. kerület betegeinek meghatározott körű ellátása is.

Dr. Szekeres Imre az ünnepség során elismeréseket adott át.

Az MH Dr. Radó György Honvéd Egészségügyi Központ tevékenységét az egészségügyi dolgozók napja alkalmából köztársasági elnöki csapatzászló adományozásával, illetve elnöki zászlószalaggal ismerték el. Az ünnepségen a csapatzászlót Füredi Károly, a HM szakállamtitkára Mikita János mérnök altábornagy – a vezérkari főnök helyettese – jelenlétében adta át dr. Németh András orvos dandártábornok, parancsnoknak, majd Palásti Ferenc dandártábornok, a Köztársasági Elnöki Hivatal katonai főosztályának vezetője kötötte fel a szalagot a zászló rúdjára.

Poprádi-Fazekas Olga főhadnagy

ÖSSZHADERŐNEMI PARANCSNOKI ÉRTEKEZLET

A Magyar Honvédség összhaderőnemi parancsnoka – Tömböl László mérnök altábornagy – Tatán, az MH 25. Klapka György Lövészdandár laktanyájában tartotta meg negyedéves parancsnoki értekezletét. Az alakulatok parancsnokainak jelentései után Tömböl altábornagy értékelte az elmúlt időszakot, majd meghatározta a következő időszak fő feladatait, amelyek sorában kiemelt szerepet kaptak a Bevetési Irány 2008 gyakorlat előkészületei.

(Tudósítónktól)

HM Térképészeti Kht.
2007. évi mérleg
Statisztikai számjel: 20972127-2211-571-01
Cégjegyzékszám: 01-14-000316

Eszközök (aktívák)	2007.12.31
A) Befektetett eszközök	**1 882 690**
I. Immateriális javak	115 572
II. Tárgyi eszközök	1 767 118
III. Befektetett pénzügyi eszközök	-
B) Forgóeszközök	**578 310**
I. Készletek	313 769
II. Követelések	44 975
III. Értékpapírok	-
IV. Pénzeszközök	219 566
C) Aktív időbeli elhatárolások	**33 725**
Eszközök (aktívák) összesen:	**2 494 725**

Források (passzívák)	2007.12.31
D) Saját tőke	**2 063 351**
I. Jegyzett tőke	249 600
II. Tőketartalék	-
III. Eredménytartalék	1 673 974
IV. Előző évek áthozott vesztesége	-
V. Mérleg szerinti eredmény	139 777
E) Céltartalékok	**-**
F) Kötelezettségek	**13 742**
I. Hosszú lejáratú	-
II. Rövid lejáratú	13 742
G) Passzív időbeli elhatárolások	**417 632**
Források (passzívák) összesen:	**2 494 725**

A beszámoló könyvvizsgálói audittal ellátott. Az egyszerűsített éves beszámoló a HM Térképészeti Kht. 2007. december 31-én fennálló vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről megbízható és valós képet ad. A részletes beszámoló megtekinthető a Kht. székhelyén, naponta 9-14 óra között. Cím: 1024 Budapest, Szilágyi Erzsébet fasor 7-9.

Budapest, 2008. május 29.

Buga László

A NYÁR A NYARALÁS IDŐSZAKA, DE A LAKHATÁS MINDENNÉL FONTOSABB!

LAKÁSGONDJA VAN? - SEGÍTÜNK MEGOLDANI!

- **LAKÁSLÍZING AKCIÓ! – INDULÓKÖLTSÉGEK NÉLKÜL!**
  (értékbecslés, szerződéskötési díj, közjegyzői díj)
- **AZ ALBÉRLETI HOZZÁJÁRULÁS FELHASZNÁLÁSÁVAL**

- **LAKÁSVÁSÁRLÁS MUNKÁLTATÓI KÖLCSÖN ÉS BANKI HITEL KOMBINÁCIÓJÁVAL – FOLYAMATOS AKCIÓK!**

ÉRDEKLŐDJÖN, FELKERESSÜK, TÁJÉKOZTATJUK, TANÁCSOT ADUNK!

KATONÁKNAK ÉS HONVÉDSÉGI DOLGOZÓKNAK INGYENES TANÁCSADÁS, LÍZING- ÉS LAKÁSVÁSÁRLÁSI ÜGYINTÉZÉS

MI HITELÜNK Kft.
06-20-59-58-544

TEKINTSE MEG HONLAPUNKAT IS, KÉRDÉSEIT E-MAILBEN IS FELTEHETI!
WWW. MIHITELUNK.HU
INFO@MIHITELUNK.HU

A HM Honvéd Kulturális Szolgáltató Közhasznú Társaság 2007. évi egyszerűsített éves beszámolója
„A" eredménykimutatás összköltség-eljárással

Tétel-szám	*Tétel megnevezése*	*Adatok E Ft-ban* tárgy év
I.	Értékesítés nettó árbevétele (01.+02.)	916 405
II.	Aktivált saját teljesítmények értéke (±03+04)	11 697
III.	Egyéb bevételek	2 897 525
	ebből: visszaírt értékvesztés	*48*
IV.	Anyagjellegű ráfordítások (05.+06.+07.+08.+09.)	2 275 592
V.	Személyi jellegű ráfordítások (10.+11.+12.)	1 414 681
VI.	Értékcsökkenési leírás	79 300
VII.	Egyéb ráfordítások	102 648
	ebből: értékvesztés	*4 118*
A.	ÜZEMI (ÜZLETI) TEVÉKENYSÉG EREDMÉNYE (I.±II.+III.-IV.-V.-VI.-VII.)	-46 594
VIII.	Pénzügyi műveletek bevételei (13.+14.+15.+16.+17.)	9 898
IX.	Pénzügyi műveletek ráfordításai (18.+19. ±20.+21.)	531
B.	PÉNZÜGYI MŰVELETEK EREDMÉNYE (VIII.-IX.)	9 367
C.	SZOKÁSOS VÁLLALKOZÁSI EREDMÉNY (±A.±B.)	-37 227
X.	Rendkívüli bevételek	118
XI.	Rendkívüli ráfordítások	55
D.	RENDKÍVÜLI EREDMÉNY (X.-XI.)	63
E.	ADÓZÁS ELŐTTI EREDMÉNY (±C.±D.)	-37 164
XII.	Adófizetési kötelezettség	0
F.	ADÓZOTT EREDMÉNY (±E-XII.)	-37 164
G.	MÉRLEG SZERINTI EREDMÉNY (±F.+22.-23.)	-37 164

A társaság székhelye: 1143 Budapest, Stefánia út 34–36.
Cégjegyzékszám: 01-14-000282
Adószám: 20758437-2-51

BAKONYI PRÓBATÉTEL

Az MH 43. Nagysándor József Híradó- és Vezetéstámogató Ezred – a közelmúltban – a Bakonyban hajtott végre nagy távolságú vezetési gyakorlatot. Két váltásban, negyvenkét gépjárművezető 17 különböző járművel vizsgázott a szó szerint vendégmarasztaló próbatételen, mert a mélyen felázott földutakon a gépjárművek gyakran tengelyig süllyedtek – mondta Solymosi Ferenc mérnök őrnagy, az ezred logisztikai zászlóaljának parancsnoka, a gyakorlat vezetője. A vezetési gyakorlat egyszersmind felkészülés volt a júliusi osztályba soroló vizsgára. *(Mátyás Andrea és S. F.)*

NATO ARTILLERY WORK GROUP

A Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem adott otthont az elmúlt hetekben a NATO tüzérmunkacsoportja 43. ülésének. A munkacsoport a MH ÖHP meghívására érkezett Magyarországra. A csoport feladatai közé tartozik az új tüzérdoktrínák és -szabályzatok kidolgozása, egységesítése, amely megkönnyíti a NATO tüzércsapatai számára a részvételt a szövetséges műveletekben. A francia küldött, Christian Prieto alezredes elnökletével folyó megbeszélésen ezúttal a céltervezés problémáiról, a pilóta nélküli eszközök (UAV, UCAV) tűztámogatásbeli besorolásáról, szerepéről, valamint a NATO-tűztámogatás integrációjáról volt szó. *(Marót Ádám főhadnagy)*

SZENT LÁSZLÓ-MENET

Immár harmadik alkalommal rendezte meg a Szent László-menetet az MH 25. Klapka György Lövészdandár. A gyalogoskatonák védőszentjének nevével fémjelzett 65 kilométeres menetet nem véletlenül titulálják teljesítménytúrának: a közel kétszáz indulónak, Tata belvárosából rajtolva, tíz ellenőrzőpont érintésével kellett küzdenie a sík és a hegyes tereppel. Ezúttal egyébként civilek is rajthoz állhattak és láthatták, hogy a katonák 15 kilogrammnyi felszereléssel vágtak neki a távnak. A menet legeredményesebb csapatának elismerésére alapított vándorserleget a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem csapata nyerte el. (Pogrányi Zoltán főtörzsőrmester)

HA MENNI KELL...

A szentesi MH 37. II. Rákóczi Ferenc Műszaki Zászlóalj víztisztító századának víztisztító szakasza – a NATO Reagáló Erő (NRF) 11. váltásának részeként, a készenlét elérésének közeledtével – gyakorolta az eljutást egy esetleges bevetés helyszínére. E feladat cseppet sem egyszerű, hiszen a szakasz jelentős mennyiségű technikai eszközeit elsősor-

ban vasúton szállítják. Alapvető követelmény tehát a vasúti be- és kivagonírozás szabályainak, folyamatainak pontos ismerete, valamint a technikai eszközök vasúti kocsikon történő biztonságos mozgatásának, majd szabályos rögzítésének gyakorlása.

(Juhász László százados)

HATÁSALAPÚ MŰVELETEK

A NATO Szövetséges Átalakítási Parancsnokság (NATO ACT) és a ZMNE szociológia, pszichológia és pedagógia tanszéke közös szervezésében a közelmúltban gyakorlatorientált, számítógépes szimulációval támogatott angol nyelvű kurzusra került sor Budapesten. A program résztvevőit – a HM, az MH, valamint a ZMNE munkatársait – a hatásalapú műveletek előkészítése és végrehajtása során alkalmazandó, rendszerközpontú elemző program (System of Systems Analysis /SoSA/) vizsgálati módszertanának és számítógépes programjának alkalmazására készítette föl a Norfolkból érkezett négy amerikai előadó. (ZMNE-információ)

Trautmann Balázs ❖ Fotó: Dr. Toperczer István alezredes

CSÖRGŐKÍGYÓ-TÖRTÉNET

Fejlődéstörténet infrában

Nem túlzás azt állítani, hogy az AIM–9 Sidewinder (csörgőkígyó) kis hatótávolságú légiharc-rakéta a világ egyik legsikeresebb fegyverrendszere.

Ez nemcsak az elért légi győzelmek számából (mintegy 250-300) vagy éppen a legyártott mennyiségből (több mint 110 ezer példány, de az AIM–9X változat gyártása folyamatos) látható, hanem termékenyítő hatásából is.

Mint mára már ismeretessé vált: számos ország választotta saját fegyverének kifejlesztéséhez alapul az AIM–9-est: van, amelyik ezt szerződések alapján tette, és van, ahová egy fel nem robbant példány „érkezett”, az eltalált repülőgép hajtóművébe ékelődve.

A korai változatok egyik komoly hiányossága volt, hogy csak az ellenséges repülőgép mögül lehetett indítani őket. Az infravörös keresőfejnek ugyanis „látnia” kellett a célpont hajóművét, pontosabban érzékelnie kellett az abból kilépő meleg gázokat. Ehhez viszont a rakétát hordozó gépet a célpont mögé kellett manőverezni – és vissza is tértünk a klasszikus légiharc-manőverekhez.

A következő nagy változást az 1978-ban rendszeresített AIM–9L változat hozta. Az L-ek már képesek voltak szemből is támadni, hiszen az új fejlesztésű infravörös keresőfej jóval érzékenyebbnek bizonyult. A rakéta számára már például elegendő az a hőjel is, ami a levegővel súrlódó szárny belépőélén keletkezik. A rakéta így már minden szögből, akár elölről is indítható.

Az új változat a libanoni Beekaa-völgy felett debütált, majd a Közel-Kelet után a Falkland-szigetek meglehetősen rossz időjárási viszonyai között is bizonyította képességeit. Az AIM–9L Sidewinderekkel felszerelt brit BAe Sea Harrier helyből fel- és leszállni képes haditengerészeti vadászbombázók véres rendet vágtak a támadó argentin repülőgépek között. A két konfliktusban az AIM–9L minden eddiginél jobb – 75%-ot is meghaladó – találati arányt ért el.

Ne igyunk előre a medve bőrére!

Az infracsapdákat vontató dron a bázis múzeumában

A képek az MH 59. Szentgyörgyi Dezső Repülőbázis JAS-39 EBS HU gépeinek első, svédországi éleslövészetén készültek

A következő generációt már a jelenleg is gyártott, az F–22A Raptor és az F–35 Lightning II-es, nehezen felderíthető amerikai vadászbombázó repülőgépek alapfegyverzetét is jelentő AIM–9X Sidewinder jelenti. A rakétát a XXI. század követelményeinek megfelelően fejlesztették tovább. A Nyugatot alaposan meglepte a szovjet Vympel R–73-as (AA–11 Archer) infravörös önirányítású, kis hatótávolságú légiharc-rakéta, mely a Sjel sisakcélzóval együttműködve a magyar légierő MiG–29B Fulcrum gépein is kedvelt és potens fegyverrendszert képez.

A Raytheon műhelyében elkészült AIM–9X elsősorban az új, 90 fokos oldalszögig is használható keresőfejről lett ismert. Ez már képes együttműködni az amerikai JHMCS sisakcélzó rendszerrel is, választ adva az orosz fejlesztésekre. Az új, tolóerővektor-változtatással dolgozó irányítórendszer pedig sokkal fordulékonyabbá tette a Sidewindert. A rakétát persze nem csak a két „csúcsvadász” kapta meg; egyre több repülőgép fedélzetére integrálják: az F–15C/D/E-család, az F–16C/D Falconok, az F/A–18E/F Super Hornetek mellett folyamatosan bővül a hordozóplatformok száma. Elméletileg lehetőség van a Gripenre történő integrációra is.

A svédországi Vidsel repülőteréről végrehajtott magyar Sidewinder-lövészet több szempontból is első volt. Egyrészt a magyar JAS–39 EBS HU repülőgépekkel elsőként hajtottak végre rakétás éleslövészetet, másrészt éleslövészeten először használtak nem szovjet légiharc-rakétákat. S nem utolsósorban, először lőttek a magyar pilóták CP–100MR infrabomba helyett pilóta nélküli repülőgép vontatta infra célokra…

A svéd Rb06 (Raytheon MQM–107A Streaker) pilóta nélküli célvontató repü-

A Sidewinder függesztése

Sikerült!

lőgép volt a magyar pilóták és rakétáik célpontja. A kis méretű, távirányítású gép négy SM 3B típusú célt képes kiengedni maga mögé. Az infravörös célok egymástól 50 méterre helyezkednek el, magnéziumalapú tölteteiket a vadászpilótának adott tűzparancs kiadása előtt 30 másodperccel gyújtják be. A támadást végrehajtó repülőgép addigra már 8-9 kilométeres távolságból fogja be az ellenséges gép hajtóművét szimuláló Rb06-os hőforrásait. A Teledyne CAE J402–CA–700 hajtóművel felszerelt Rb086-os képes manőverezni is, repülési sebessége pedig 360–900 km/óra között változhat – a lövészet körülményeinek megfelelően.

A hármas újdonsághoz részben hazai, részben svéd rakétákat használtak fel. Összesen nyolc esetben indították el a rakétákat, ebből hat rakéta hagyta el a tartósínt. Az öt – svédektől átvett – Rb74-es (AIM–9L) a közelségi gyújtó alapján, a cél mellett robbant, míg a „hazai”, a németországi BGT által legyártott, majd a Kecskemétre szállítás előtt felújított, átépített (korszerűsített fejrésszel is ellátott) AIM–9L/I-1 telitalálattal mutatkozott be.

Feith László ❖ Fotó: af.mil, landmines.org.uk, timesonline.typepad.com, minesactioncanada.org

Mint ahogy arról legutóbbi számunkban hírt adtunk, Dublinban 111 ország küldöttsége hivatalosan is elfogadta a kazettás bombák betiltásáról szóló megállapodást. Kormányok, nem kormányzati szervezetek és a sajtóorgánumok világszerte üdvözölték a hírt, bár az örömbe némi üröm is vegyült, hiszen az eszközt legnagyobb mennyiségben gyártó államok nem csatlakoztak az egyezményhez.

Halálos eső

A dokumentumról egy éve kezdődtek egyeztetések, majd Dublinban – tíznapos tárgyalássorozat végén – jött létre a megállapodás. A sikert ugyanakkor beárnyékolja, hogy az egyezményt nem írta alá a kazettás bombákat legnagyobb számban gyártó hat ország – az Amerikai Egyesült Államok, Kína, Oroszország, India, Pakisztán és Izrael. Michael Martin ír külügyminiszter szerint viszont idővel a most távolmaradó nemzetek is csatlakozhatnak; egyszerűen rákényszerülnek majd erre, látván, hogy a nemzetközi közösség nagy egyetértésben támogatja a megállapodást.

– Noha az Amerikai Egyesült Államok osztja azokat a humanitárius természetű aggodalmakat, amelyek Dublinban megfogalmazódtak, a kazettás bombák bizonyítottan hasznosak katonai szempontból; az amerikai készletek felszámolásával katonáink és szövetségeseink katonáinak életét tennénk kockára – mondta Tom Casey, a washingtoni külügyminisztérium szóvivője. Ezzel

Az egyezmény főbb pontjai

Az aláíró országok vállalták, hogy soha, semmilyen körülmények között nem használnak kazettás bombákat, nem fejlesztenek, nem állítanak elő, nem birtokolnak, nem tárolnak, továbbá sem közvetve, sem közvetlenül nem szállítanak senkinek ilyen fegyvereket. Megőrizhetnek viszont korlátozott mennyiségű kazettás bombát a fegyverfajta felderítését szolgáló kiképzés, illetve a felderítési technikák fejlesztésének céljára. A tervezet lehetővé teszi azt is, hogy a részes államok együttműködjenek a szerződést alá nem író országokkal, és nem tiltja be az új generációs kazettás bombák használatát sem. Az egyezményhez csatlakozó nemzetek vállalták azt is, hogy a lehető leghamarabb (de legkésőbb a megállapodás hatályba lépésétől számított nyolc éven belül) felszámolják kazettásbomba-készleteiket, tíz éven belül pedig összegyűjtik és megsemmisítik a fennhatóságuk alá tartozó területeken található ilyen eszközöket.

A kazettás bombák töltetének méreteit remekül szemlélteti ez a kép

szemben Gordon Brown, brit kormányfő jelentős előrelépésként méltatta a dublini egyezséget, míg a berlini külügyminisztérium közölte: Németország azonnali hatállyal, egyoldalúan lemond a kazettás bombák használatáról, és mielőbb megkezdi készleteinek megsemmisítését. A szerződést egyébként (a tervek szerint) december elején írják alá Oslóban, majd kezdetét veszi a ratifikációs folyamat. Az egyezmény a harmincadik állam ratifikációjától számított hat hónap múlva lép hatályba.

De miért tekintik a kazettás bombákat az egyik legpusztítóbb fegyverfajtának? A válasz egyszerű: mert válogatás nélkül ölnek, és megbízhatatlanok. A kazettás bombákat tüzérségi eszközök vagy repülőgépek segítségével juttatják célba. Egyetlen bomba ezernél is több robbanószerkezetet képes szétszórni akár több ezer négyzetméteres földsávon, egyfajta halálos esőt előidézve ezzel a célterületen. A globalsecurity.org leírása szerint például az amerikai CBU–75 Sadeye kazettás bombában az egy font tömegű BLU–26 típusú lövedékből összesen 1800 található. Ez tulajdonképpen egy, aerodinamikai szárnyakkal ellátott öntöttvas hüvely, 0,7 font TNT-vel megtöltve; utóbbiba 600 borotvaéles acélszilánkot ágyaznak a nagyobb pusztító hatás érdekében. A BLU–26-ot ellátják gyújtószerkezettel is, amely lehetővé teszi, hogy a lövedék becsapódáskor (vagy akár még a levegőben) felrobbanjon. A CBU–75 1800 töltete több mint kétszer nagyobb területet képes letarolni, mint egy hagyományos, 2000 font tömegű bomba.

A töltetek 5–30 százaléka ugyanakkor nem robban fel a földet éréskor. Évekig működőképesek maradnak, így akár jóval a fegyveres konfliktusok lezárulta után is szedhetik áldozataikat – főleg a polgári lakosság köréből. A fel nem robbant kazettás bombák miatt bekövetkező balesetek áldozatainak 85 százaléka civil, és közöttük nagyon sok a gyerek. Ezt az eszközt még a közelmúltban is alkalmazták Irakban, illetve a 2006-os libanoni háborúban, korábban pedig előszeretettel vetették be például Laoszban, Afganisztánban, Boszniában.

Az eszköz modernebb, legújabb generációs változatai viszont már pontosabban célba találnak, önmegsemmisítő rendszerrel rendelkeznek, s fel nem robbanási arányuk nem nagyobb egy százaléknál. Ezek a kazettás bombák segíthetnek a járulékos veszteségek csökkentésében, bár sokkal drágábbak, és előállításuk bonyolult technológiát igényel; használatukat nem is tiltja a szerződés.

1997-ben egyébként már sikerült betiltani egy másik hasonló – rengeteg civil áldozatot követelő – fegyverfajtát, a gyalogsági aknát. A kazettás bombák felszámolását szorgalmazó oslói folyamat abban is követi az 1997-es ottawai konvenció példáját, hogy nem az ENSZ égisze alatt rendezik, mert sikerét így nem fenyegeti a vétó veszélye. Azt pedig majd az idő dönti el, hogy a Dublinban megszövegezett szerződés eléri-e célját, vagy pedig a nagy gyártók ellenállásán fennakadva egy értéktelen papírhalmazzá válik. (Forrás: MTI)

Fel nem robbant töltetek Laoszban

Egy amerikai gyártmányú, BLU–97 típusú kazettás-bomba-töltet Koszovóban.

Feith László ❖ Fotó: archív

Harminc kiló

Nem újdonság, hogy az Afganisztánban szolgáló katonákra embert próbáló éghajlati és terepviszonyok várnak. Rendkívül kemény telek, száraz nyarak, és mindenekelőtt rengeteg por és kő fogadja az Ázsia szívében fekvő országba érkezőket.

Nem könnyű, de ezekre fel kell készülni. Nemcsak mentálisan és fizikailag, hanem a felszerelések tekintetében is. Cikkünkben az utóbbit, a Magyar Honvédség által az ISAF-misszióban használt ruházatot, kiegészítőket, fegyvereket vesszük górcső alá.

Katonáink Afganisztánban a 2003 M, négyszínnyomásos sivatagi egyenruhát viselik; a kétféle változatban (vékonyabb, illetve vastagabb kivitelben) készült gyakorlót viszonylag nagy méretű, jól használható zsebek jellemzik. A zubbony bal felkarján kapott helyet a nemzetiszín pajzs; sokan ennek fehér sávjára írják vércsoportjukat, hiszen így jól látható helyre kerül ez a rendkívül fontos információ.

Fejfedőként három viselet jöhet szóba, függően az időjárási viszonyoktól és a fenyegetettség mértékétől. Ezek egyike természetesen a sivatagi sisakborítóval ellátott hagyományos acélsisak (ritkábban kevlársisak), melyet bizonyos útvonalakon, körzetekben kötelező viselni (az improvizált robbanószerkezetek, kőfelverődések miatt), még a Mercedes terepjáróban, illetve a BTR–80-asban ülve is; a hepehupás afgán utakon zötykölődve tudniillik a jármű belső berendezései könnyen okozhatnak koponyasérülést.

Bizonyos helyzetekben ugyanakkor nem célszerű sisakban mutatkozni; a helyieket ugyanis irritálja, az agresszivitás jelének tekintik. Ezért ahol lehet, a katonák inkább a széles karimájú sivatagi kalapot, vagy a polár-sapkát részesítik előnyben. Előbbi kimondottan hasznos holminak számít erős napsütésben, míg hideg időben, vagy a terepjáró „nyúlketrecében” állva a sapka véd jobban, amelybe ráadásul a szél sem kap bele.

A magyar katonákat a tavaszi nagy záporok sem érik felkészületlenül, hiszen felszerelésük közt megtalálható az esővédő, a vízálló gore-tex kabát, továbbá annak bélése, az önálló viseletként is hordható polár-dzseki. A sivatagi ruházati ellátmányban található még egy úgynevezett ballisztikai védőszemüveg, egy fényvédő szemüveg, továbbá a légutak védelmére rendszeresített necckendő is; utóbbi (ritka szövése miatt) eredeti funkciójára teljesen hasznavehetetlen, helyette sokan inkább helyben vásárolt afgán kendőt használnak az említett célra. Viselése ugyanakkor (hasonlóan a sisakhoz, illetve a védőszemüveghez) nem minden helyzetben szerencsés, mert az afgánok szeretik látni az ember arcát. A

Katonánk a vízálló gore-tex kabáthoz sivatagi kalapot vett, míg egyéni önvédelmi fegyverét derékszíjra csatolható pisztolytokban hordja. A felszerelés része egy sivatagi színű, háromliteres háti víztartály (camelback) is

plusz

bizalom megszerzése érdekében tehát célszerű sisak, napszemüveg és a katona képes felét eltakaró kendő nélkül közelíteni a helyiekhez.

Ezzel szemben a repeszálló mellény viselése a műveleti területen szigorú előírás. Az eszköz nem mondható pehelykönnyűnek – a kerámialapokkal együtt tömege megközelítőleg 18 kilogramm –, de véd a kisebb kaliberű kézifegyverek tüze, illetve a repeszek ellen. Hátránya, hogy igen hamar elhasználódik. A kerámiabetétek kidörzsölik saját tartózsebüket (különösen az éleknél), ami előbb-utóbb a mellény elszakadásához vezet; erre a sorsa jutnak még az erősebb kordura anyagból vagy gyöngyvászonból készült darabok is, nemcsak a sima vászon külső huzatú mellények.

A repeszálló mellény fölött a magyar katonák Afganisztánban a Bundeswehr korábbi (felhasználóbarátnak kevésbé nevezhető) málhahevederét hordják. Erre különböző célzsebeket, táskákat lehet akasztani, például a gépkarabély öt tárának, a gázálarcnak vagy a gyalogsági ásónak.

A felszerelés része a bőrből készült, ujjatlan taktikai kesztyű is, amely megóvja a kezet a fegyver felhevült fém alkatrészei okozta sérülésektől. Katonáink térd- és könyökvédőt is kapnak; bár ezek kétségtelenül hasznosak az Afganisztánra oly jellemző köves terepen, hosszan tartó viselés során elszorítják a vérkeringést. Ennek tudható be, hogy sokan nem is hordják, annál is inkább, mert nem kötelező.

A katonák öltözetét egy Haix típusú, német gyártmányú sivatagi bakancs teszi teljessé. Viszonylag kényelmes darab jó minőségű, egyszerű fűzőrendszerrel. Kiválóan tartja a lábat a köves talajon, de az afganisztáni nyárban a meleg gore-tex bélés nem kimondottan praktikus, s a gyöngyvászon felsőrészt is hamar kikezdheti a sok éles kő.

Az egyéni fegyverzetet egy P9RC típusú pisztoly, illetve egy 7,62 milliméter űrméretű AK–63D gépkarabély alkotja. Az utóbbit szinte mindig kihajtott válltámasszal hordják a katonák, a pontosabb célzás és a gyors tűzkiváltás érdekében. Az afganisztáni viszonyok között, még kevés karbantartás mellett is megbízhatóan működik, ráadásul a helyiek szemében (a szovjet éra hagyatékaként) egyfajta szimbólum; tekintélyt parancsoló eszköz, rendkívül jól ismerik.

A felsoroltak mellett a katonánál (beosztástól függően) lehet még GPS, térképkészlet, tájoló, távcső, lézertávmérő, illetve egy kis hatótávolságú rádiókészülék is, amellyel mozgás közben (egy kilométeren belül) ragyogóan lehet forgalmazni. Nagyobb távolságra, dombos, átszegdelt terepen viszont már nem biztos, hogy a menetoszlop eleje és a vége között biztosítható segítségével a kommunikáció; erre ott vannak a műholdas rendszerek.

Mindent egybevetve: a magyar katonák felszerelésének tömege a bevetéseken gyakran meghaladja a 30 kilogrammot; ezt nem ritkán napi 14 órán keresztül kell viselniük, ami télen is megterhelő, nemhogy a nyári 40-50 Celsius-fokban.

Acélsisak, napszemüveg és necckendő viselésével óvja magát az afganisztáni veszélyektől ez a katona. A zubbony bal felkarján elhelyezett nemzetiszín pajzsban jól kivehető a vércsoport típusa

Kép és szöveg: Varga Erika zászlós

Holle anyó meséi (3.)

Afganisztáni sorozatunk utolsó részében Holle anyó – azaz Varga Erika zászlós – útinaplójából idézünk, amely az MH Tartományi Újjáépítési Csoport (MH PRT) harmadik váltásának egyik legfontosabb küldetését eleveníti fel...

Varga Erika zászlós

Az MH PRT célkitűzései közé tartozik, hogy Baghlán tartomány szinte egész területén megpróbáljon fejlesztéseket beindítani. Ez azonban nem olyan egyszerű feladat. A távolabbi járások megközelítése a téli hónapokban szinte lehetetlen, hiszen nincsenek kiépített, aszfaltozott utak. Ezért még a havazás előtt kell ellátogatni a tábortól sok száz kilométerre található településekre, hogy az ott élő lakosokat különféle adományokkal segítve hozzájáruljunk életkörülményeik jobbá tételéhez. A járásvezetők heti vagy kétheti rendszerességgel ellátogattak a táborunkba, és kérték, segítsük a városaikban, falvaikban lakókat. Építtessünk a gyerekek számára iskolákat, szerezzünk be a téli hónapokra kályhákat, takarókat és meleg ruházatot, de az is előfordult, hogy parancsnokunknak közvetítőszerepet kellett vállalnia egy földterületi vitában.

Baghlán tartományt képzeletbeli vonalakkal három részre osztottuk, és ezek a harmadok a mission team-ek felelősségi

körzetei. Alapvető feladatuk, hogy tárgyaljanak a járások vezetőivel a helyi problémákról, információkat gyűjtsenek a terület biztonsági helyzetéről és különféle „segélyanyagokat” osszanak szét a lakosság számára.

Így történt ez egy novemberi napon is, amikor a mission team 2. csoportja több teherautónyi felszereléssel és húszfőnyi legénységgel elindult az Andarab-völgybe, hogy tájékozódjon az ottani viszonyokról. Andarab hetvenöt kilométer hosszú, az afgán átlaghoz képest virágzó járásnak mondható, hiszen a folyó, amely kettészeli a völgyet, igen termékennyé teszi a tájat. Kiépített utak itt sincsenek, így programunkat kétnaposra terveztük, mivel több várost is meg akartunk látogatni. A konvoj összeállítása, az anyagok készletezése napokat vett igénybe. Aprólékosan kiosztották a feladatokat, meghatározva, ki, miért felelős. A logisztika a tábori ágyakért, az élelemért, a teherautókra felpakolt anyagokért, a híradórészleg a konvoj és a tábor közötti összeköttetés biztosításáért, az egészségügy a men-

tőben található felszerelésért, valamint az út során több klinikának szánt gyógyszerellátmányért, az őr- és biztosító század katonái pedig a biztonságunk érdekében tett előkészületekért. Én videokamerával, fényképezőgéppel és az ezekhez szükséges pót-akkumulátorokkal, valamint sok-sok memória-kártyával szerelkeztem fel. Tudtam, hogy ahová megyünk, ott nem lesz áram.

Másnap a hajnali órákban indultunk, ám a tábortól alig harminc kilométerre az egyik autónak műszaki problémái akadtak, így csak egy óra múlva tudtuk folytatni utunkat. A helyiek csodálkozva figyelték, ahogy a fiúk az egyik teherautóról átpakolják a másikra a felszerelést. A gyerekek néha átkiabáltak az úttest másik oldaláról, hogy „ball, ball” (azaz labda), de nem mertek közelebb jönni.

Kanyargós, poros, köves utak, lépcsős rizsföldek végtelenje, több ezer méteres hegyvonulatok és folyók kísértek utunkon. Néha bepillanthattunk az oly jellegzetes, vályogfallal körülvett falvak életébe. Találkoztunk esküvői menettel: az emberek dobokkal és hangos énekkel köszöntötték az ifjú párt. Több mint nyolc óra utazás után fáradtan és kimerülten érkeztünk meg Pol-e Hesar-ba, ahol a város rendelőintézetében szállásoltak el minket. A társaság egy része elrendezte az éjszakai szállást, felállították a tábori ágyakat. A többiek addig lepakolták az autóról a város lakóinak szánt télikabátokat, takarókat és kályhákat, melyeket később a helyi járás vezetője osztott szét az emberek – főleg a rendőrök – között. Éjszakára őrséget szerveztünk, másfél óránként váltottuk egymást. A telehold szinte nappali fénnyel borította be a területet és tette jól láthatóvá a környéket. Folyamatos őrségváltásokkal és a hideg miatti kevés alvással, gyorsan elérkezett a reggel. A hat órai ébresztő után rögtön elindultunk, hiszen még be kellett indítanunk a PRT–3 egyik legnagyobb projektjét. Arra a vidékre indultuk, ahol az a legenda járja, hogy hajdan királyok, bölcs és tudós emberek születési helye volt. Ez az Andarab-völgy északi részén, az 1800 méter magas Kotal Morgh hegység lábánál található Sasan városa. Itt tettük le annak az alapellátást nyújtó rendelőintézetnek az alapkövét, ahol majd orvosok és szakápolók segítik a betegek gyógyulását. A nagy eseményre összegyűlt a város apraja-nagyja, s megtapasztalhattuk a híres afgán vendégszeretetet; tiszteletünkre levágtak egy birkát, nagyon ízletesen elkészítették, és együtt fogyasztottuk el az ünnep örömére. A városi iskolában éppen akkor volt a tanévzáró vizsga; sajnos „súgni” nem tudtunk a tanulóknak, de az ajándékba adott ceruzák és füzetek hozzájárultak a sikeres évzáráshoz.

Késő délután érünk a táborba, kimerülten, de rengeteg élménnyel, sok száz képpel és több órás videó-anyaggal gazdagabban. A mi utazásunk szerencsésen véget ért, de a völgy lakóira még hosszú út vár. A múlt háborúiban szerzett sebeket kell eltüntetni, hogy a jövő békésebb és biztonságosabb legyen.

Tőrös István ❖ Fotó: Galovtsik Gábor

A dunai hajós

Sokáig gondolkodtam, hogy nem nagyképű-e ez a cím egy aknásznaszád parancsnokával készült beszélgetéshez, de fellapozva Jules Verne örökbecsű könyvét, megnyugodtam. Borus Demeter sokkal kisebb csónakkal hajózott a Fekete-erdőtől a Fekete-tengerig, mint Szabó Zoltán törzsőrmester BAJA névre keresztelt, 13 méteres naszádja.

– Sajnos nem sikerült szüleimnek megszerezni az első kellemes meglepetést – születésemen túlmenően –, mivel 1978 decemberében egy nappal szilveszter előtt jöttem a világra, így az ÁB-bébik nemes vetélkedésében nem vehettem részt. A család Tahitótfaluban élt, így a Duna közelsége már gyerekkoromban is meghatározó élménye volt életemnek. Otthon, ha időm engedte, gyártottam a kis vitorlásokat, de ha édesapám megengedte, igazi hajókormányt is foghattam! Ő úgynevezett „pingpong” hajós volt, a Duna két partja között kompon hozta-vitte az utasokat.

A középiskolai évek elég „zátonyosra” sikerültek. Négy évig jártam a hajózási technikumba, de a szak-technikusi végzettség megszerzése helyett Győrben kezdtem koptatni a Szent István Közlekedésmérnöki Főiskola padjait. Itt sikerült összeszednem két év eltiltást, így visszajöttem Budapestre, és befejeztem a technikumot. Néhány hónap civil próbálkozás után következett a sorkatonaság, bár nem könnyen sikerült angyalbőrbe bújni, mivel három sorozáson halasztást kaptam az iskoláim miatt, így 24 évesen – 2002-ben – kérvényezés után lehettem csak „öreg kopasz” a budaörsi Petőfi laktanyában. Mindenki kérdezte, hogy ilyen komoly „hajós” múlttal miért nem a flottillánál vagyok, de hát a parancs az parancs, így a katonai rendészeknél lettem sofőr.

Néhány hónap után helyreállt az élet rendje, átkerültem az akkor még ezredben szolgáló hadihajósokhoz. Mivel a technikumban alapvetően gépészismereteket oktattak, így az AM–22-es ÓBUDA aknamentesítő gépházában kezdtem ismerkedésemet a dunai hajózással. Akkor már csak három hajónk volt vízen – az ÓBUDA, a DUNAÚJVÁROS és a DUNAFÖLDVÁR –, s egy-egy hajón 16 fő adott szolgálatot.

Ezekre a jugoszláv gyártmányú hajókra igazán jellemző, hogy belülről nagyobbak, mint kívülről. A személyzet – egy tiszt, három tiszthelyettes és a sorkatonák – 1-2-4 és nyolcágyas kabinokban aludtak, ha kifutott a hajó. Étkezéskor a sorállomány a négyágyasban elhelyezett asztaloknál evett, a tiszthelyettesek a parancsnokkal a „szalonban”. Saját konyhánk volt, és két köbméteres víztartályunk, ezt a vízmennyiséget kellett beosztani a főzéshez és a tisztálkodáshoz. Mivel folyóvizeink hossza közismert, így nem álmodhattunk maratoni hajóutakról, a leghosszabb menetünk tíznapos volt. Ilyenkor a hajó demagnetizáló rendszerének ellenőrzésére és beszabályozására került sor. Háborús helyzetben a polgári és a hadihajók legnagyobb ellenségei a tengerek, tavak, folyók mélyére süllyesztett aknák. Az alattomos szerkezetek – egy-egy hajó elhaladása esetén – a fölöttük megváltozott mágneses teret érzékelik, és bekövetkezik a robbanás! Ezért a hadihajók célja, hogy saját mágneses terüket – óriási méretük ellenére – minimálisra csökkentsék, becsapva így az aknák érzékelőit. Erre több berendezés is szolgál, sőt a hajók teste is alumíniumból készül, de ezek összhatását ellenőrizni kell, és ezekre a tesztelésekre került sor a kihajózás során. Ha jól működött a szerkezet, a víz alatti érzékelő csak egy csónak áthaladását regisztrálhatta.

Időközben a gépházból felkerültem a kormányállásba; a főkormányos már a hajó második emberének számít a parancsnok után. Ő vezényli a hajó kikötését, gondoskodik az élelem beszerzéséről, sőt hadgyakorlatok során az ő parancsára nyitnak tüzet a hajó légvédelmi gépágyúi is.

A „nagyhajó” mellett lehetőséget kaptam a TASS névre keresztelt parancsnoki motoros vezetésére is. Ez egy modern motorcsónak, 40 kilométeres sebességgel lehet vele „száguldani”, mert a vízen ez a sebesség a benne ülők számára valóban a száguldás érzetét kelti. 2006 tavaszán kerültem jelenlegi beosztásomba, a felújított és modernizált BAJA aknásznaszád parancsnoka lettem. A naszád az 50-es években épült, a felújítás során Volvo motorokat építettek a hajótestbe, radart és mélységmérőt kapott. Besorolása szerint: tűzszerészjárőrhajó, tehát feladatunk a megtalált robbanószerkezetek biztonságos helyre szállítása, ahol azután megsemmisítik azokat.

Itt már a „magam ura” vagyok, személyzetem három fő – kormányos, gépész és aknász – de ha robbanótestthez riasztanak minket, egy tűzszerész is velünk hajózik. Ha a mentesítés nagysága megkívánja, a tűzszerész- és hadihajós zászlóalj aknamentesítői és aknásznaszádjai együtt is bevethetők. Amikor az Északi összekötő vasúti hídnál második világháborús amerikai repülőbombákat emeltek ki az iszapból, nekünk a kisebb robbanótestek jutottak; ennek darunk 250 kilogrammos teherbírása szabott határt.

Sokan megkérdezik, hogy mi a jó a dunai hajózásban? A laikusok nem értik meg, hogy nincs nagy különbség a tengeri hajózás és a két part közötti hajózás nehézségei között – hiszen a balesetek is egyforma számban adódnak a nagy meg a kis vízen. Számunkra a vízi KRESZ irányelvei a kötelezőek, de más a Duna-part képe alacsony vízállásnál, és más árvízkor, amikor nem mindegy, hogy az adott bóját melyik oldaláról kerülöm meg. Hajózás közben természetesen elhúzunk a nagy tolóhajók, uszályok mellett, és bizony ilyenkor eszembe jut, hogy magányos élet a hajósok élete, és sok házasság ment már tönkre a hosszú távollétek miatt. Nekem ettől még nem kell tartanom, barátnőm megérti, hogy az én hivatásom ezzel jár.

Természetesen, ha leveszem a tereptarka ruhát – hol van már a matrózblúzos romantika? – a tengerészek élete akkor is érdekel. Szeretem a hajózásról készült dokumentumfilmeket, és az első világháborúban harcoló császári és királyi hadihajók történetét. Ebben az évben 160 éves a magyar hadihajózás, és ha valakit érdekel ez a téma, biztosan talál magának kutatható eseményt. Ha észak felé visz az utunk, tisztelgésül gyakran kikötünk Neszmélyben, a hajóskanzenben horgonyzó LAJTA – az első magyar fémtestű hajó, monitor – mellett. Az egykori hadihajó, amely a történelem viharaiban szolgált kavicskotróként is, már felépítmény nélkül várja a jobb időket, mikor valaki fantáziát lát a helyreállításában.

Tahitótfaluból, szüleim hegyoldalon álló házából, járok be a Szentmihályi útra. Motorcsónakkal biztosan egyszerűbb lenne a Dunán, mint a túlzsúfolt utakon, de ahhoz nagyon vastag pénztárca kellene! Amíg nagy terhek szállítására gazdaságos a vízi út, a motorcsónakos közlekedés – főleg a mai üzemanyagárak mellett – igencsak drága mulatság. Ha az autó százon megeszik 9-10 litert, a vízen történő munkába járáshoz bizony 17-20 literrel kellene számolni. Így aztán a nagy kék országút helyett marad a mindennapos küzdelem az autó kormánya mögött, a Szentendrei úti dugókban.

Az aknamentesítők gyakran kikötnek a neszmélyi hajóskanzenben álló egykori Lajta monitor mellett

Rólunk írták, mondták

A Magyar Nemzet online július 1-jén arról tájékoztatott, hogy a legújabb közvélemény-kutatások szerint a lakosság 69 százaléka támogatja a Magyar Honvédség külföldi szerepvállalását, így például az afganisztáni küldetést is. A honvédelmi tárca vezetője erről – más témák mellett – a katonai attasék éves értekezletén beszélt.

Július 8-án az MTI arról tudósított, hogy Szekeres Imre honvédelmi miniszter Kijevben Ukrajna európai uniós társulásáról, a NATO-csatlakozására történő felkészüléséről, valamint a magyar–ukrán haditechnikai együttműködés lehetőségeiről tárgyalt.

A Szentesi Mozaik beszámolt arról, hogy július elején a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem szervezésében (a hallgatói csereprogram keretében) német tisztek látogattak az MH 37. II. Rákóczi Ferenc Mű-

szaki Dandárhoz. Az öt ifjú tiszt magyarországi tartózkodásának első két hetében kiképzésen vett részt, majd a második két hétben megismerkedtek a Magyar Honvédség alakulataival.

A honvedelem.hu értesülése szerint a július 26-án megrendezendő „Balaton-átúszás 2008” rendezvényen a Honvédelmi Minisztérium és a Magyar Honvédség hivatásos és szerződéses katonái, közalkalmazottai és köztisztviselői (előzetes regisztráció után) nevezési díj befizetése nélkül vehetnek részt. Regisztráció július 23-áig, a születési év és az alakulat megnevezésével a zadori@armedia.hu e-mail címen.

A Népszava online július 1-jén arról tudósított, hogy július 14-én (lapzártakor) a magyar légierő egy Gripen vadászgépe is repülni fog Párizs felett. A franciák nemzeti ünnepükre – miután júliustól Franciaország fél évig az Európai Unió soros elnöke – „összeurópai felvonulást” terveztek a Champs-Elysées fölé; a magyar Gripen egy negyven gépből álló európai kötelék tagja.

Kálmánfi Gábor ❖ Rácz Tünde felvételei

Egy feladat, számtalan megoldás: mesterlövész-fegyver műremekek a világ minden részéről

A tizenhatszor h

Ma már nem csak a kezelő, de a fegyver is álcaruhába bújik

Pontosság harminc métertől egészen négyszáz méterig. Cél leküzdése nappal, illetve sötétedés után, természetes, illetve mesterséges fényviszonyok között. Gyakorlásra, belövésre nincs lehetőség, minden hideg csővel, azonnal, élesben. A találati zónák nagyon szigorúak – háromszáz méteres távolságból mindössze hat-hét centiméter. Eshet az eső, fújhat a szél.

A katonai és rendőri mesterlövészek hetedik világkupáján közel húsz országból, száztizenkét versenyző érkezett a rendőrség nagytétényi lőterére, hogy teszteljék önmagukat. Noha a győztesek (nevüket és arcukat fedje jótékony homály) kupát és érmet is kaptak, itt valójában mindenki saját magával versenyzett, elsősorban a tisztességért és a megbecsülésért. A küzdelem tehát felfogható afféle közös felkészítésnek is, mivel a gyakorlatok azokat a képességeket tesztelték, amelyekre egy mesterlövésznek a valós helyzetben szüksége lehet. A versenyen kétfős csapatok indultak, mindenki saját fegyverét használta. Emellett lehetőség nyílt mechanikus vagy optikai szélmérő és távmérő, illetve a puskatávcsőbe épített távmérő alkalmazására is.

Mint az talán közismert, a mesterlövész a gyalogos katona fegyverei számára elérhető hasznos lőtávot akár többszörösen is túlteljesítő mesterlövészpuskákkal dolgozik. Két alapvető csoport különböztethető meg, a katonai mesterlövész (sniper) és a rendészeti mesterlövész (sharpshooter). Tevékenységük között a legfontosabb különbség az elérendő cél. Katonák esetén a harcképtelenné tétel a fontos. Ezzel szemben egy terrorista harcképtelenné tétele során még az is kevés, ha öt másodperc múlva a kezét sem tudja megmozdítani! Egy AK47-essel például három másodperc alatt akár harminc lövést is leadhat, veszélyeztetve például a környezetében lévő védtelen túszok életét. Ezért a rendőrségi mesterlövésznek azonnal mozgásképtelenné kell tennie a célt. A mesterlövészek a kiemelkedően tehetséges lövészek közül kerülnek ki, akik rendkívül alapos kiképzésen esnek át. A lövészeten kívül fontos a röppályaszámítás, az álcázás és a felderítés tökéletes elsajátítása is. Taktikájuk, hogy tökéletes álcázás mellett akár napokig megfigyelik a célszemélyt (gyakran rádión jelentik megfigyeléseiket), aztán a lehető leghatékonyabban elvégezve feladatukat (one shot-one kill), nyom nélkül visszavonulnak. Olykor kizárólag megfigyelésre használják a mesterlövészeket, akik leggyakrabban kétfős csapatban dolgoznak. A pár egyik tagja a lövész, a másik a megfigyelő, akinek a fő feladatai a röppályaszámítás és a bevetési zónában tartózkodó célpontok meghatározása. A megfigyelő emellett gépkarabélyával szükség esetén fedezi a visszavonulást. A mesterlövész áldozatai többnyire fontos személyek, jellemzően tisztekre, rádiósokra, nehezen pótolható személyekre „vadásznak”. Jellemző adat: a vietnami háborúban egy célpont leterítése érdekében egy M-16A1-es gépkarabélyból átlagosan 50 000 darab lőszert lőttek ki, míg mesterlövészpuskából csak 1,3-et.

ét mesterlövész

Kálmánfi Gábor ❖ Galovtsik Gábor és Szűcs László felvételei

Katonazene a civisvárosban

Debrecen igazi fesztiválváros. Őszi fesztivál, virágkarnevál, borkarnevál, „civiskorzó” – és persze június 26–29. között a XVI. nemzetközi katonazenekari fesztivál.

Könnyű nekik, mondhatnánk innen a fővárosból, hiszen a debreceni Kossuth teret viszonylag kis erőfeszítéssel le lehet zárni a forgalom elől, így aztán ideális terep lehet mindenféle fesztiválnak és közönségcsalogató rendezvénynek. Az időjárás is kedvező: télikabát nem kell, csak jó sok ásványvíz vagy más hűsítő itóka. A szemfülesebbeknek a Kossuth-szoborcsoport kínál megfelelő árnyékot, ráadásul a magaslatról kellően rálátni a Nagytemplom előtti, kordonokkal elkerített térre is. Kossuth Lajos 1849 áprilisában, a református Nagytemplomban ülésező képviselők elé terjesztette a Habsburg-ház trónfosztásáról és Magyarország függetlenségének kimondásáról szóló határozatot, amelyet a képviselőház közfelkiáltással elfogadott; százötvenkilenc évvel később pedig dr. Szeredi Péter, a HM kabinetfőnöke, a templom előtti téren nyitotta meg a katonazenekari fesztivált. Hja kérem: változnak az idők…

Addigra már felvonult az összes részt vevő zenekar, nevezetesen az Athéni helyőrségi zenekar, az osztrák Karintiai Katonai Kerület zenekara, a román hadsereg 4. hadtestének zenekara, illetve a török Mehter katonazenekar. Persze ne feledkezzünk meg a mieinkről sem: magyar részről az MH Központi Zenekar, a MH Központi Kiképzőbázis zenekara, a MH Székesfehérvár helyőrségi zenekar és a házigazda MH Debrecen helyőrségi zenekar játszott. Az összzenekari nyitókoncert

A katonazenekari fesztivál megnyitója előtt ünnepélyesen elbúcsúztatták a koszovói Pec városába készülő KFOR-zászlóaljat. A katonáktól Tömböl László mérnök altábornagy, az MH Összhaderőnemi Parancsnokság parancsnoka búcsúzott, beszédében kiemelve: felkészültek a feladatra és arra, hogy öregbítsék a misszióban szolgáló magyar katonák jó hírnevét. A kiutazók zöme az MH 5. Bocskai István Lövészdandárnál szolgál.

jelezte a négynapos fesztivál kezdetét, amelyen aztán térzene, látványos gyepshow, díszelgő-show, lovasfelvonulás, koncertek, valamint zenés ébresztő szórakoztatta a térség katonazenét kedvelő lakosait.

Külsőségekben talán a törökök emelkedtek ki a többiek közül, mivel a történetét 1289-ig (!) visszavezető hagyományőrző zenekar előtt ősi hatalmi jelvényeket hordozó, marcona tekintetű harcosok is megjelentek. Hangzásvilágban viszont olyan egység jellemezte őket, mintha világéletükben együtt zenéltek volna, legyen szó Wagner-nyitányról, Kálmán-egyvelegről vagy éppen Kodály Kállai-kettőséről. A nyitókoncert hangjai alatt elgondolkodhattunk a zene és a katonaság összefonódásáról, és eszünkbe juthatott az is, hogy a fent említett Kálmán Imre, a legendás operett-szerző, maga is katonakarmesterként kezdte szivarfüsttel és halhatatlan dallamokkal övezett pályafutását…

Feith László–Kálmánfi Gábor ❖ Fotó: Tóth László és MTI

A PÁST GENTLEMANJE ÉS AZ ARANYCSAPAT

Katona olimpiko

Grosics, Czibor, Bozsik, Kocsis, Lóránt, Budai, Puskás... E neveket mindenki jól ismeri. De vajon emlékszik még valaki arra, hogy eme kiváló labdarúgók milyen katonai rendfokozatban voltak? A pekingi nyári játékokra készülő közel 170 fős magyar küldöttségben egyébként egyetlen hivatásos katonát találhatunk, az MH Szolnok Helikopterbázison szolgáló diszkoszvetőt, Kövágó Zoltán főhadnagyot.

Nos, az 1952-es helsinki olimpián győztes válogatott jobb-fedezetét, Bozsik Józsefet például 1996-ban léptették elő posztumusz ezredessé. Czibor Zoltán és Kocsis Sándor őrnagyként, Lóránt Gyula századosként öregbítette a magyar katona olimpikonok hírnevét. Puskás Ferenc posztumusz dandártábornokról és Grosics Gyula ezredesről már nem is beszélve. A futball után egy kis statisztika: az első magyar színekben versenyző honvédtiszt 1900-ban, Párizsban lépett először pástra ötkarikás játékokon. Azóta sok év telt el és ez alatt az idő alatt megrendezett huszonöt nyári olimpián több mint százhúsz hivatásos katona indult el a nemzeti színekben. Összesen negyvenkilencen szereztek valamilyen érmet, közülük harmincan állhattak egyéniben vagy csapatban a dobogó legfelső fokára. A legtöbb aranyat vívásban szereztük. Ki ne tudná például, hogy Kárpáti Rudolf vezérőrnagy hatszoros olimpiai bajnok kardvívó volt? Vívását kimagasló technikai felkészültség, magas fokú taktikai érettség és rendkívüli tempóérzék jellemezte – muzikalitásának egyenes következményeként. Olyannyira rajongott a komolyzenéért, hogy 1942-ben elvégezte a Zeneakadémiát, és közel fél évszázadon keresztül töltötte be a tiszti ház zenei instruktori tisztségét. Dr. Bay Béla, a vívóválogatott egykori sikeres kapitánya, aki hét olimpián vezette a magyar gárdát, a következőképpen emlékezett rá:

– Még javában versenyeztem, amikor Rudi feltűnt a termekben, és hamarosan megmutatta oroszlánkörmeit. Az akkori idők legjobbjait, köztük Gerevich Alit és Kovács Palit olykor már elkapta. Ütemváltoztatási készsége, érzéke a világon egyedülálló volt. Ezzel emelkedett még a legjobbak fölé is legalább egy fejjel. Szerény közvetlenségéről mindent elárul az is, ahogyan ő elődeiről, kortársairól vélekedett. Elmondása szerint Jekkelfalussy-Piller György, Horthy Miklós kor-

Martinek János az atlantai olimpia öttusaversenyének lovasszámában

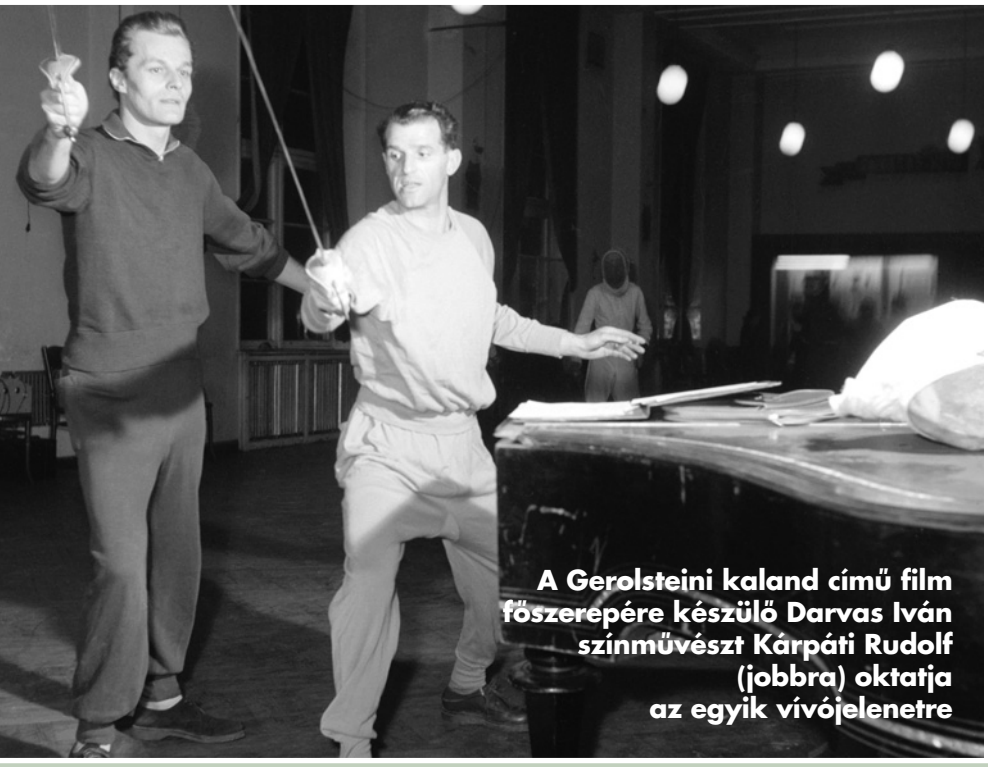

A Gerolsteini kaland című film főszerepére készülő Darvas Iván színművészt Kárpáti Rudolf (jobbra) oktatja az egyik vívójelenetre

mányzó testőrségének Los Angeles-i kétszeres olimpiai bajnok tisztje „csodás kapitányunk volt". Őt elsősorban arra tanította meg, hogy a zsűrinek még a legnagyobb tévedését is higgadtan, szó nélkül kell fogadni. A páston nem szabad idegeskedni, nyugalommal az ember lelki fölénybe kerül ellenfelével szemben. Kárpáti Rudolf szerint Kovács Pál – szintén hatszoros olimpiai bajnok – igazi úriember, a „pást gentlemanje" volt. Ritkán protestált, s még a legdurvább bírói tévedés után is legfeljebb azt mondta: „Nocsak, nocsak…"

AZ OLIMPIKON ESETE A RÉSZEG SOFŐRREL

A harmadik olimpiai részvétele előtt álló 29 éves Kővágó Zoltán főhadnagy naponta 5–7 órát készül, hogy a kínai fővárosban megpróbálja az Athénban bezsebelt ezüstérmét eggyel fényesebbre cserélni. Hatesztendősen, az akkor testnevelő tanárként is dolgozó édesanyja révén ismerkedett meg az atlétikával. Már a kezdetekkor a dobószámok felé orientálódott, a diszkoszvetés mellett 11–12 éves korában kötelezte el magát. Pályafutása töretlenül ívelt felfelé – 2006 májusában megdobta egyéni legjobbját –, ám két hónappal később, júliusban a motorjával edzésre tartó sportolót Szolnokon egy részeg autós elütötte, majd segítségnyújtás nélkül továbbhajtott. Egy rendőrségi akció keretében egy órával később kézre kerítették a cserbenhagyót, aki később közölte a lábadozó Kővágóval: pénze, és a magyar sport

KATONA OLIMPIAI BAJNOKAINK:

Berczeller Tibor őrnagy, Berti László ezredes, Kárpáti Rudolf vezérőrnagy, Kovács A. Pál dandártábornok, Mészáros Ervin százados, Nagy Ernő alezredes, Papp Bertalan alezredes, Pézsa Tibor ezredes, Piller-Jekelfalussy György alezredes, Rády József vezérőrnagy, Schenker-Ozoray Zoltán ezredes, Tersztyánszky Ödön ezredes (vívás); Bolvári Antal hadnagy, Hevesi István ezredes (vízilabda); Borkai Zsolt alezredes (atlétika); Bozsik József ezredes, Budai II. László alezredes, Czibor Zoltán őrnagy, Grosics Gyula ezredes, Kocsis Sándor őrnagy, Lóránt Gyula százados, Puskás Ferenc dandártábornok, Komora Imre ezredes (labdarúgás); Harangi Imre hadnagy (ökölvívás); Benedek Gábor hadnagy, Martinek János őrnagy, Szondy István hadnagy (öttusa); Takács Károly alezredes (sportlövészet); Varga János ezredes (birkózó).

egyik kiemelt támogatójaként is reklámozott vállalatnál betöltött pozíciója révén a hatóság nem tud mit kezdeni vele, tehát retorziók nélkül megússza majd a kevés híján az atléta életébe kerülő gázolást. Várakozásai azonban nem igazolódtak be, hiszen 20 hónap felfüggesztett börtönbüntetésre és pénzbírságra ítélték, továbbá három esztendőre bevonták a jogosítványát is.

A baleset során Kővágó súlyos kézsérülést szenvedett, így kénytelen volt kihagyni a szezon hátralévő részét, de a szerencsétlenség a komplett 2007-es évadra is rányomta bélyegét, hiszen a lassan gyógyuló sebek miatt a felkészülés korántsem a tervezett ütemben és intenzitással zajlott. Annak ellenére, hogy tulajdonképpen újra meg kellett tanulnia a diszkoszvetés alapfogásait, az incidenst követő esztendőben a 64,50 méteres olimpiai szintet már a második versenyén, 2007 májusában teljesítette, sőt képes volt 66,42 méteres dobásra is. Csúcsformáját ugyanakkor még két év elteltével sem nyerte vissza teljesen. Biztató jelek persze akadnak. Július elsején, a lengyelországi Bydgoszczban például bronzérmet szerzett idei legjobb dobásával (65,61 méter). Ráadásul az igazán nagy diszkoszvetők 30 éves koruk után érnek be.

Pekingi céljai mindazonáltal tükrözik a realitást; a nyolcas döntőbe jutással már elégedett lenne. Ezt viszont egy rendkívül erős mezőnyben kell elérnie, hiszen a kínai fővárosban ott lesz a kétszeres olimpiai bajnok, címvédő litván Virgilius Alekna, az észt klasszis, Gerd Kanter (a 2007-es oszakai világbajnokság győztese), illetve a vb-ezüstérmes német Robert Harting is. Mellettük egy-egy iráni, holland és spanyol versenyző kerülhet a legjobbak közé; ők lehetnek képesek a 68 métert túldobni, ami a játékokon dobogós helyezést érhet.

Kővágó Zoltán felkészülésére egyébként nincs különösebb befolyással az olimpia, az a korábban kialakult metódus szerint zajlik. A munkát még az előző szabadtéri atlétikai szezon befejezése előtt, 2007 szeptemberében kezdte meg; a decemberig tartó előalapozást az alapozás követte (ez márciusig tartott), majd következett az úgynevezett formába hozó időszak. Az első versenyeket hagyományosan május elején rendezik; ettől kezdve Kővágó szinte minden hétvégén dobókörbe lép; évente 16–17 (többnyire külföldön rendezett) viadalon indul. Ezek sorában – a legrangosabb nemzetközi rendezvények (olimpia, világ- és Európa-bajnokság) mellett – megtalálhatók a Golden League-gálák, illetve a világdöntő is; utóbbira az adott évben nyújtott teljesítménye alapján a nyolc legjobb diszkoszvető kap meghívást. Kővágó Zoltán képességeit híven tükrözi, hogy 2004 óta minden alkalommal ott lehetett e rangos megmérettetésen.

MÉTEREK – VERSENYEK

A diszkoszvetés jelenleg is érvényben lévő világcsúcsát 1986-ban állította fel az akkor még keletnémet színekben versenyző Jürgen Schult; 74,08 méteres dobását immár 22 esztendeje hiába ostromolják a sportág képviselői. Kővágó Zoltán legjobb eredménye a 2006-os Salon-de-Provence-i diszkoszvető gálán elért 69,95 méter, míg két évvel korábban, a számára ezüstérmet hozó athéni olimpián 67,04 méterre dobta el a kétkilós korongot. Azt a versenyt a Pekingben is favorit litván Virgilius Alekna nyerte, 69,89 méteres olimpiai csúccsal. Az újkori olimpiák történetében egyébként eddig mindössze egyetlen magyar diszkoszvető végzett az első helyen; Bauer Rudolf az 1900-as párizsi játékokon, 36,04 méteres dobással.

Kővágó Zoltán (jobbra) edzőjével, Szauer Pállal

Kedves Olvasóink!

A júniusi számunkban megjelent rejtvény helyes megfejtését beküldő olvasóink közül egy-egy könyvet kap postán:
Oláh Zoltán (Békéscsaba),
Filó Beatrix (Várpalota),
Takács László (Baja).

Nyerteseinknek gratulálunk!

A REPÜLÉS TÖRTÉNETE
A WRIGHT FIVÉREKTŐL A CONCORDE-IG

A gazdagon illusztrált repüléstörténeti album a Wright fivérek első, tétova motoros repülésétől napjainkig kíséri végig a repülés fejlődését. A kötet a kezdetektől napjainkig, évenkénti rendszerezéssel követi nyomon a motoros repülés történetét.

5990 Ft 214 oldal

HM Zrínyi Kommunikációs Szolgáltató Kht. – ZRÍNYI KIADÓ 1087 Kerepesi út 29/B

A kiadóban kedvezménnyel vásárolhat munkanapokon 8-15^{30}-ig

KENDERES MAGDI mobil: 06-30 343-7706, tel.: 459-5371

Fax/Tel: 459-5383 ❖ Email: kenderes@armedia.hu

GYŐR EDINA mobil: 06-30 528-0892, tel: 459-5373

Email: gyoredina@armedia.hu

Könyveinket megtekintheti a www.honvedelem.hu oldalon!

Visszaszámlálás
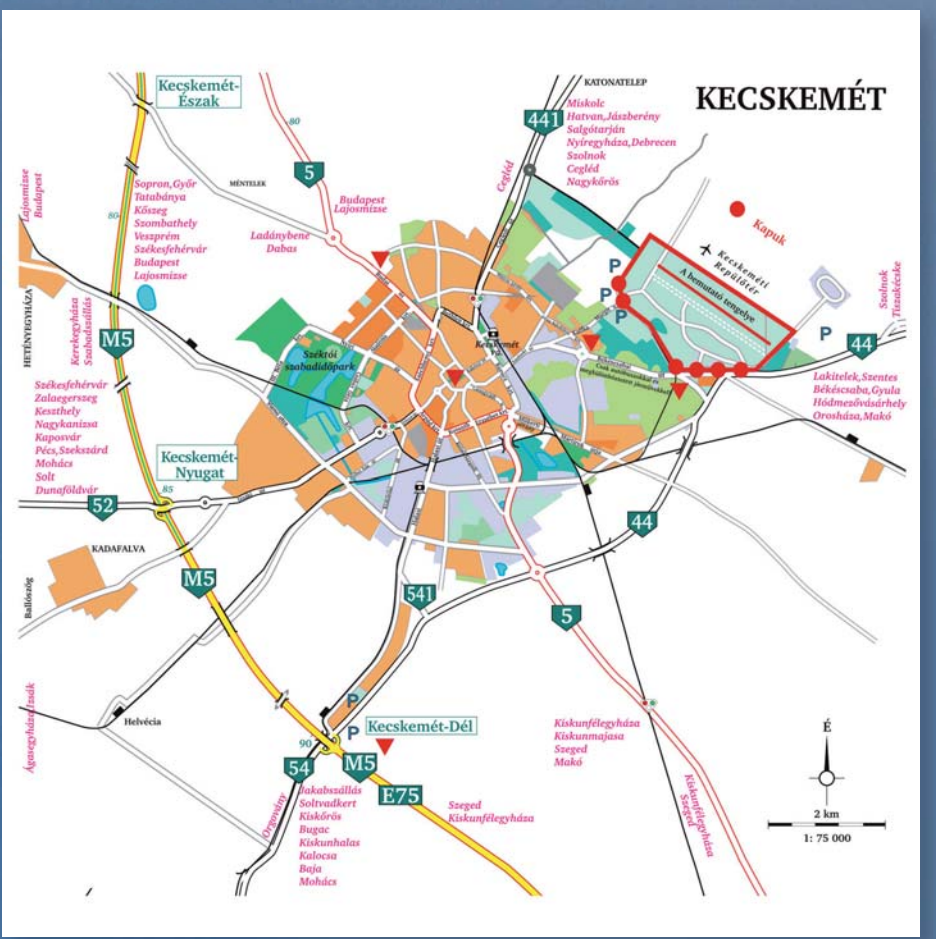
A Nemzetközi Repülőnapnak és Haditechnikai bemutatónak otthont adó Kecskeméti Repülőbázis kapuit 07.30-tól nyitják, illetve 18.00-kor zárják. A jegyeket elővételben a Ticketpro jegyirodák országos hálózatában lehet megvásárolni, a lottózókban, a postákon, illetve minden olyan helyen, ahol lottószelvényt árusítanak. A jegyek elővételben 3500 forintba kerülnek, míg a 14 éven aluli gyermekek jegye 1500 forintért vásárolható meg. A rendezők lehetőséget nyújtanak a helyszíni jegyvásárlásra is: a rendezvény két napján, a helyszínen felállított jegyértékesítő helyeken és a szombaton és vasárnap is nyitva tartó lottóárusító terminálokon. Ekkor azonban már a teljes árú jegyért 4000 forintot, míg a kedvezményes árú jegyért 2 000 forintot kell fizetniük. Az előző évek tapasztalatai alapján arra kérik a rendezvényre érkezőket, hogy lehetőség szerint a tömegközlekedési eszközöket részesítsék előnyben. A tervek szerint a Kunság Volán Autóbusz-közlekedési Zrt. ebben az időszakban a városból, illetve a MÁV- és a Volán pályaudvarról érkező látogatók részére repülőnapi járatokat indít és megerősíti a repülőtér felé közlekedő menetrendszerinti járatokat is. Az M5-ös autópályán és a 44. számú főútvonalon gépkocsival érkezők számára a repülőtértől nem nagy távolságra parkolókat rendeznek be, ahonnan VOLÁN buszokkal lehet a helyszínre jutni. A Cegléd irányából – a 441-es jelzésű úton – érkezők részére a repülőtér északi oldalánál alakítanak ki parkolókat, innen gyalogosan lehet megközelíteni a repülőnapot.